LANGE LANSE

EN INDIANERHØVDINGS SELVBIOGRAFI

DET DANSKE FORLAG

W.J.
EXLIBRIS

LANGE LANSE

LANGE LANSE

EN INDIANERHØVDINGS SELVBIOGRAFI

DET DANSKE FORLAG
KØBENHAVN

1955
Printed in Denmark
PEDERSEN & LEFEVRE KØBENHAVN V

FORORD

De indianere hvis oplevelser jeg har berettet i denne bog, var de sidste stammer som kom i berøring med den hvide mand. Skuepladsen er det yderste Nord-Vest: Montanas nordlige del, Alberta, Saskatchewan, og Britisk Columbia. Indtil 1905 var Alberta og Saskatchewan kendt under navnet Nord-Vest Territorierne; det var et vildt, uciviliseret område af Nordvestamerika, som først for tyve år siden blev beboet af de første hvide nybyggere. Indianerne fra disse højtliggende, vidtudstrakte, bølgende prærier kan endnu huske den allerførste hvide mand de så. Før den tid var de et uroligt, krigerisk folkefærd, der levede som kæmpende nomader, på vandring uden ophør fra Missourifloden i Montana otte hundrede miles nordpå til landet omkring Peacefloden, og fra Rocky Mountains østpå til det der nu kaldes Manitoba.

Den herskende stamme i dette vilde område var Sortefodsindianerne, der kaldtes præriens tigere. Efter undertegnelsen af den sidste Nord-Vest Traktat blev de delt for stedse og bor nu halvdelen i de Forenede Stater og resten i Vestcanada – Montana og Alberta. De nedennævnte fire underafdelinger af den ene mægtige Sortefodsstamme regnes nu af de hvide med urette for fire forskellige stammer. Det er Blodindianerne der bor i Cardston, Alberta; de sydlige Pieganere i Browning og Glacier Park, Montana; de nordlige Pieganere i Brockett, Alberta; og Sortefodsindianerne i Gleichen, Alberta. Deres værste dødsfjende var Sioux-, Kri-, Assiniboine-, Krage- og Kutenai-indianerne, med hvem de lå i uafbrudt krig lige til de hvide kom.

Dén dramatiske periode, der leder ud af de gamle stammekriges tidsalder til den nye tilstand der fulgte med den nye hvide races komme, er måske det mest farverige kapitel i de nord-

amerikanske indianeres historie. Det er om oplevelserne fra denne periode jeg skriver, de oplevelser vore gamle krigere havde, men om hvilke de ikke kan berette skønt de stadig er i live, fordi de ikke taler den hvide mands sprog.

Jeg vil gerne præcisere to ting endnu: det kongelige beredne politi i Nord-Vest er de bedste venner, brødre og beskyttere som de nordvestlige indianere har haft, og den konflikt jeg omtaler i denne bog, er den ene af de to eneste kampe de havde med vort folk, – begge kampe var kun mod enkelte indianere. Og krage-indianerne var den ældste fjende som Sortefodsstammen nogensinde har været i kamp med, – Kragerne og Siouxerne.

Denne bog har mine venner i Nord-Vest tilskyndet mig til at skrive lige siden jeg vendte tilbage fra verdenskrigen. De og mine forlæggere har forsikret mig at beretningen har interesse. Derfor er den her så.

Bisonsønnen Lange Lanse.

DET TIDLIGST ERINDREDE

Det allerførste jeg kan erindre er det bevægede efterspil til en indianerkamp i det nordlige Montana. Min moder løb grædende omkring med mig på ryggen i mosposen. Jeg husker scenen som om det var i går, skønt jeg knap nok var et år gammel. Der var kvinder og heste overalt, men jeg husker kun to kvinder: min moder og min tante.

Min moders hånd blødte, og hun græd. Hun rakte mig over til min tante og sprang op på en pony og red bort. I mit barnesind forstod jeg at der skete noget tragisk, og skønt indianske småbørn kun sjældent græder, så græd jeg efter min moder da hun red bort og lod mig tilbage. Jeg havde en følelse af at jeg aldrig skulle se hende mere.

Denne scene efterlod et så stærkt indtryk, at den blev ved at dukke op i min bevidsthed i årene der fulgte. Jeg spekulerede på hvad det var, og hvornår jeg havde set dette mærkelige optrin, eller om jeg i det hele taget havde set det nogensinde, – om det ikke blot var en drøm.

En dag da jeg var kommet op i drengeårene, spurgte jeg min tante om det. Jeg beskrev scenen for hende, og fortalte hende hvilken stilling hun indtog i forhold til ponyen, hvor min moder stod og hvordan hun rakte mig over til hende; jeg malede et billede i ord af hele situationen således som den var uudsletteligt præget i min hukommelse. Efterhånden som jeg talte, så jeg min tantes ansigt antage et udtryk af stigende forbavselse. Og da jeg var færdig, så hun på mig i største undren og udbrød:

»Kan du huske det! Du var kun fjorten måneder dengang. Det var da din onkel, Jernkappe, blev dræbt i kamp med Krage-indianerne, – og din moder havde hugget en af sine fingre af i sorg over ham, sådan som kvinderne plejede at gøre dengang.«

Efter at denne usædvanligt tidlige erindring var vågnet i mig, gled jeg igen tilbage i barndommens mystiske søvn; jeg husker ikke noget igen før jeg var fire år. Da kom jeg atter frem til livet en dag midt imellem himmel og jord, – det var mens jeg faldt ned af en hest. Jeg kan ikke huske da jeg sad på hesten, men jeg husker at jeg faldt gennem luften, slog mod jorden og lå der på ryggen og stirrede fortumlet op på pintoens sort og hvidspættede bug, som den stod over mig. Så greb min ældste broders stærke arme mig og løftede mig op på hesten igen, og han hvæsede ind i øret på mig:

»Nå, bliv så deroppe! Du er fire år, hvis du ikke kan sidde på en hest nu giver vi dig pigetøj på og lader dig blive til en gammel kælling.«

Fra da af husker jeg tingene tydeligt. Jeg husker hvordan vi flyttede omkring henover stepperne fra lejr til lejr. Når jeg lukker øjnene nu og lader erindringen glide tilbage til den gamle nomadetilværelse som nu for stedse er forsvundet fra Nordamerika, så er det første der kommer til mig en farve, – et ensformigt, dybt blågråt. Det var den farve der prægede min tidligere verden. Alt hvad jeg så var farvet af dette mystiske grå. Det repræsenterede det farlige, det mystiske, det fjerne. Vi stod endnu ikke på fuldt fredelig fod med vore gamle fjender, Kragerne, Assiniboine, Sioux og Kri; og omkring lejrbålet blev der hvisket beretninger om en ny fare som kunne komme til at betyde vor undergang – den hvide mand. Faren lurede allevegne, selv hos dyrene fra hvem vi skaffede os føden.

Alt var gennemtrængt af mystik. Foruden de naturlige mysterier der møder barnet, måtte vi også forsøge at finde vej i de dunkle, trolddomsagtige mysterier, der ligger i indianernes kult og tro. Og foruden alt dette stod vore fædre ansigt til ansigt med ét stort mysterium hvis dybder de ikke kunne måle: fremtiden, i forhold til de hvides komme.

Så var der det fjernes store mysterium, som i så høj grad fortryllede os børn. Over præriens flade bryst kunne vi se så vidt som det menneskelige øjne kunde række, og dog tænkte vi altid med undren på hvad der var bag horizonten. Vi hørte, at dér var

de »store vande«, større end hele prærien, og at der hinsides de store vande levede tusinder af hvide mennesker i en anden verden, hvor der ikke fandtes indianere. De rejste i »store huse« der svømmede på vandet som dyr. Og de havde et andet »langt hus«, der spyttede ild og røg, og fór henover jorden hurtigere end en bøffel kan løbe. Disse ting nåede til os gennem legender fra andre stammer. De fortalte os også om »sorte hvide mennesker« der boede under solen, der hvor den hviler når den er gået ned bag synsranden, – og som var svedne til de blev helt sorte.

På grund af denne mystik levede vi et liv i usikkerhed, altid på farten, dragende fra lejr til lejr; ofte sov vi indrullet i vore tæpper ude på den åbne mark, af frygt for at blive dræbt og skalperet i søvne, skønt vi havde bål tændt inde i teltene.

Meget ofte sultede vi også. Vi kunne ikke lægge til side for vinteren, fordi bøflerne blev stadig færre og truede med at uddø, og fordi vi levede et omflakkende liv. Det er strengt at sulte. Jeg husker vi engang var så sultne at alle vi drenge sluttede os sammen og sneg os ind i vore mødres telte og tog læderposerne som de havde kød i, og ristede dem over ilden og spiste dem. Det var i »det store sneår«, da vi alle var nær ved sultedøden. Vore fædre gik hen over sletterne og opsamlede de frosne hoveder fra bøflerne der var blevet dræbt i begyndelsen af snefaldet; så tog de økserne og huggede huden af det øverste af hovederne og kogte det til mad. Til sidst traf vi på en hjord af bjergfår, som de store snemasser havde drevet ned til foden af bjergene, og vi slagtede hele hjorden og åd den på stedet. Vi spiste så meget at vi gik omkring i lejren som om vi var fulde.

Vi kunne ikke rejse meget om vinteren på grund af den høje sne. Vi plejede at udvælge et godt læsted i bunden af en stor coulée – præriedal – og slå lejr der og dække bøffelskindsteltene med træbark for at skjule dem for snigrøvere og eventuelle fjender. Der blev vi så indtil sneen smeltede. I de lange vinteraftener holdt vi humøret oppe ved at synge rundt om lejrbålet i det store rådstelt.

Altid, både vinter og sommer, holdt vi omhyggeligt øje med dyrenes og fuglenes færden. Hvis antilopen og bøffelen græssede

roligt vidste vi at alt var vel. Men hvis fuglene eller dyrene viste den mindste ophidselse vidste vi at der var snigrøvere på færde, og sendte spejdere ud for at dække lejren. Indianerne foretog altid deres angreb lige ved daggry når alle var trætte og hjernen virkede trægt. Derfor var der altid to af vore spejdere som forlod lejren om morgenen før daggry, i ly af mørket, og besteg det højeste punkt i omegnen hvor de blev liggende indtil solen var stået op. Der lå de så og spejdede ud over det omliggende land for at se om nogle af vore fjender havde slået lejr på vor vej eller forberedte sig på at angribe os.

I de lange vintre højt oppe nord på, hvor dagene kun var nogle få korte timer, tilbragte vore mødre en stor del af deres tid hver dag med at oplære og prøve os unge i indiansk sæd. Ligesom den hvide dreng måtte vi gå i skole om vinteren. Vore mødre brugte omkring to timer hver dag til at lære os at tale vor stammes sprog fejlfrit. Indianerne lægger stor vægt på sproget, eftersom hans plads i samfundet, når han bliver voksen, afhænger af hans færdighed i at bruge sin grammatik korrekt. Enhver indianer der vokser op uden at kunne tale sit sprog fuldstændig fejlfrit, bliver stødt ud blandt de kasteløse i stammen, og han får aldrig lov til at tale offentligt, for at hans sproglige brist ikke skal smitte andre – særlig børnene – og således bevirke at stammens sprog degenererer. Da vi ikke havde bøger eller skriftsprog måtte vore mødre derfor tilbringe mange timer med at træne os i vort stammesprogs gamle grammatik, – en meget indviklet grammatik, med ni konjugationer, fire køn, og firs afledningsforme.

Vore fædre tog sig af vor fysiske træning som var meget streng. Deres hovedprincip var at hærde vore legemer, gøre os stærke og modige, og modstandskraftige overfor en selv nok så stærk smerte. Indianernes eneste beskæftigelse var kamp og jagt. Derfor bestod vor eneste oplæring ved siden af den sproglige og moralske, i at gøre os til tapre og udholdende og dygtige og modige krigere.

For at hærde os plejede vore fædre at piske drengene i hver familie når vi stod op om morgenen. Efter piskningen gav de os gerne fyrregrenene og befalede os at gå ned til floden og bade i det kolde vand. Hvis det var vinter lod de os gå ud og tage et

snebad. Og hver gang det regnede måtte vi alle klæde os af og gå ud for at tage bad i regnen. Alt dette for at styrke os fysisk.

Langt fra at afsky denne behandling plejede vi drenge at fremvise sporene af piskningen på kroppen med stor stolthed. Sommetider bad vi ligefrem om mere. Når vi lå i vinterlejr, bad vi gerne vore fædre om at rejse os en bom til piskning i rådsteltet. To pæle blev slået ned i jorden og en bom lagt tværs over det øverste af pælene så højt som en middelstor dreng kunne række. På særlig kolde dage, når vi ikke kunne gå ud i det fri for at gennemgå vore lege og afholde kappestrid, så samledes vi alle og bad vore fædre give os »den tapres pisk«.

Med hele stammen som tilskuere gik vi med blottet ryg hen til bommen og greb fat i den. Så trådte »piskeren«, der var blevet udvalgt af mændene, frem og begyndte at piske os hårdt med et bundt kraftige fyrregrene. Når vi ikke kunne længere slap vi bommen, det var signalet til at vi havde fået nok, og piskeren holdt inde. De mere sejge af os kunne sommetider holde ud til piskeren havde slidt grenene op. Så holdt han inde og overrakte os stubben der var tilbage, den gemte vi og fremviste den med betydelig stolthed gennem resten af vor ungdom.

Jeg husker tydeligt min første erfaring med den iskolde morgendukkert. Jeg må have været fem år gammel. En kold morgen, mens jeg lå i min søde søvn, kom min broder og trak mig ud af sengen og løb ned til floden med mig under armen. Jeg vred mig og hylede og sparkede for at slippe fri. Det var meget koldt, og jeg kunne ikke forstå hvad han ville gøre ved mig. Men jeg var ikke længe om at finde ud af det. Da han nåede til vandet sparkede han hul i det tynde islag og smed mig ned i hullet, jeg tabte næsten vejret ved choket. Da han rakte sig ned og trak mig op igen slog jeg løs på ham, men han satte afsted tilbage til lejren med mig under armen som om intet var hændt.

Da jeg kom ind i det varme telt og fik pusten igen, spurgte jeg ham hvorfor han havde gjort det, og han svarede at min fader havde befalet ham at gøre det. Jeg gik til min fader og spurgte ham hvorfor han havde ladet min broder gøre det ved mig. Han sagde:

»Du skal selv gøre det samme hver morgen fra nu af, hvis du ikke vil være en pige, – for så giver vi dig pigetøj på.« Jeg forsikrede ham, at jeg ikke ville være en pige, og han sagde: »Godt, så gør vi en kriger ud af dig.«

Det ville jeg gerne være, derfor satte jeg mig ikke til modværge fra da af. Snart kom jeg til at holde af min morgendukkert, og jeg kan endnu den dag i dag godt lide koldt vand.

Da jeg skulle til at gå fra min faders telt, sagde han: »Hør her. Hvis du vil hævne dig på din broder for hvad han gjorde mod dig i morges, så skal du gå ind i hans telt i morgen tidlig før solopgang, – jeg skal nok vække dig. Du vil finde ham liggende på ryggen og sove. Træk tæpperne af så du ser hans store, nøgne bryst ligge under dig. Gå uden for og hent en stor klump is og læg den på hans bryst. Så har du givet ham lige for lige.

Jeg gjorde som min fader sagde jeg skulle, og min broder vågnede med et brøl der vækkede hele lejren. Han greb mig før jeg kunne komme ud af teltet og gav mig en omgang pisk som jeg aldrig har glemt. Da jeg fortalte min fader hvad der var sket, lo han hjerteligt. Så klappede han mig på hovedet og sagde:

»Det er godt, min søn, så ved du nu hvordan det er at blive pisket tidligt om morgenen, – fra nu af bliver du pisket hver morgen ved daggry. Du skal ikke blive en lille pige der græder, du skal blive en tapper kriger.« Og det så sådan ud.

Da jeg var omkring de seks år begyndte jeg at finde behag i min ældre broders og mine ældre legekammeraters mere barske lege. Jeg husker særlig en sjov leg vi plejede at lege på kolde sneeftermiddage når vi ikke kunne gå udenfor teltet. Så brændte vi hinanden for at se hvem der kunne udholde mest smerte. Vi gik ud og hentede nogle tørre fyrrenåle og satte os igen ind i teltet i en rundkreds om ilden. Der antændte vi fyrrenålene og anbragte dem ovenpå hænderne, og så hvem der kunne holde ud til at lade dem brænde helt til aske. Når hænderne var blevet til eet brandsår, trak vi sommetider vore små hjorteskindsskjorter op og lod de andre anbringe nålene på ryggen, så de brændte op dér. Hvis der var en iblandt os, som ikke kunne udholde smerten, lo vi ham ud og sagde at han aldrig kunne blive kriger.

Engang imellem kunne vi tage de skarpe bennåle, som vore mødre brugte til at sy skind med, og lave små rifter i hinandens ben indtil de blødte. Så vaskede vi dem med friskt vand. Vore fædre fortalte os at dette ville skaffe det dårlige blod bort og forhindre os i at blive syge, eller trætte under vore anstrengende lege om sommeren.

Vor åndelige oplæring lå fuldstændig i vore mødres hænder. De fortalte os om indianernes Store Ånd, og de fortalte os, at når vi blev ældre, ville den Store Ånd udpege en eller anden god ånd i åndeverdenen til at lede og skærme os. Denne ånd ville give os vor »medicin« – lykkebringende kraft –, vor medicinsang og vor dødssang; den første skulle synges når vi var i vanskeligheder, den sidste når vi vidste vi skulle dø.

Vi havde ingen bibel som de hvide drenge, derfor oplærte vore mødre os i den rette livsførelse ved at fortælle os legender om hvordan det gik til, at de gode ting blev gode. Vi havde en legende om alt, lige fra plejen af vore fødder til den »store skam« der kom over dem der løj. Mangen en lang vintereftermiddag tilbragte vi siddende rundt om mor mens hun forarbejdede skind til klæder, lyttende til de magiske historier om retfærd som hun gav videre til os fra vor fortids dunkle, ukendte dybder.

Nogle af legenderne kunne have et anstrøg af humor, som for eksempel den der belærte os om at pleje vore fødder. Ifølge denne legende blev engang en indiansk kriger forfulgt af et stort antal fjender, da han pludselig begyndte at tabe i fart. Mens han løb videre bønfaldt han fødderne om at sætte farten op. Fødderne gav ham besked om at henvende sin bøn til hovedet, og derfor satte krigeren sig ned og forhandlede med sine fødder. Han sagde: »Jeg bliver dræbt hvis I ikke hjælper mig.«

Men hans fødder svarede: »Tal med dit hovede. Du salver dit hovede efter hvert måltid, og plejer det godt, men os salver du aldrig, du forsømmer os.« (Indianerne plejer at gnide skalpen med de fedtede fingre efter hvert måltid).

»Men,« sagde krigeren til fødderne, »hvis jeg bliver dræbt får fjenderne den store triumf over min skalp ved krigsdansen, de danser rundt om den og ærer den; men jer fødder vil de ikke

gøre noget ud af, de hugger jer af og smider jer rundt omkring i lejren, og hundene slås om jer.«

Ved dette punkt i krigerens anråbelse begyndte hans fødder pludselig af sig selv at sparke ud. Det gik så stærkt, at de bar ham afsted med vældig fart, og tilsidst undslap han forfølgelsen. Og derfor, sagde vore mødre, har de gamle folk lige siden den tid sagt til de unge at de skal passe godt på deres fødder, salve dem og gnide dem hver aften, og holde dem hen til ilden for at gøre dem smidige når de er trætte.

Enhver indianer har fra seks til ti ulvehunde i sin lejr, og for at lære os at være gode mod hundene fortalte vore mødre gerne denne legende:

Engang forlod en kriger og hans lejr stammens hovedlejr for at gå på jagt. I et af teltene i denne krigers lejr var der en hund med et kuld hvalpe. Det var en grim, uldhåret hund. En aften i mørkningen gik denne lille hunhund ud til en nærliggende sump for at drikke. Den vendte tilbage og gik hen til sine hvalpe, men i stedet for at lægge sig ned og give dem mad, snusede den til dem og så på teltets beboere og snusede så igen til hvalpene.

Pludselig begyndte hunden at tale. Den sagde: »Jeg elsker mine små fordi de er grimme, og jeg hader den tanke at de skulle komme noget til.«

Krigeren blev ængstelig. Han sagde: »Nu, da du kan tale, fortæl os så hvad du mener.«

Hunden fortalte, at da den var ude at drikke ved sumpen havde nogen slået den over ribbenene, og den havde set en flok fjendtlige indianere.

»Hvis du siger os hvad du ved, skal dine hvalpe leve, vi skal redde dig fra fjenden,« sagde krigeren. Hun fortalte dem så hvor fjendens lejr lå og sagde at de havde skjult sig i en nærliggende trætykning. Krigeren tog hunden og hvalpene og hele lejren og skjulte dem i den nærmeste tykning, og så satte han sig på sin pony for at galopere tilbage til hovedlejren og underrettede dem om at fjenden var i nærheden. De kom tilbage netop som fjenden skulle til at angribe dem der var blevet tilbage, og i et stormløb mod fjenderne udslettede krigeren og hans stamme dem fuld-

stændig. Siden da, sagde vore mødre, har indianerne været gode mod deres hunde.

Vi havde en legende for alt hvad der var godt, og jo mere vi børn efterlevede legenderne som vore mødre fortalte os, jo højere blev vi respekteret i stammen. Vi anstrengte os for at huske hver eneste legende, og efterleve den moral den lærte os.

Vore mødre tilbragte en stor del af vinteren med at lave klæder til hele familien, mens vore fædre var ude at jage og skaffe skindene. Hver aften flokkedes vi børn om far når han kom hjem for at se hvad han havde nedlagt den dag, – og vi håbede at det var lykkedes ham at fange ungen af en los eller en prærieulv, så vi kunne lege lidt med den og senere slippe den løs igen. Skindene han bragte hjem var bisamrotte, odder, hjort, los, prærieulv og gråulv.

Moder tog så skindene og begravede dem for natten i aske for at fjerne hårene. Så gned hun dem med bøffelhjerner eller råddent træ for at gøre dem parate til den sidste behandling. Når alle hårene var fjernet fra skindene og de var blevet bløde og tørre, blankede hun dem efter med et glat, rundt ben, og blegede dem ved at gnide dem med hvid kalksten til de blev strålende hvide.

Så gjorde hun farverne rede til at farve pindsvinepigge med, som hun syede på skindene i smukke indianske mønstre. De eneste naturlige farver vi havde var rødt, gult, sort, hvidt og blåt. Vi så aldrig nuancer i grønt, brunt, lyserødt eller purpur. Vi fik farverne fra okkerlejerne, der hovedsagelig findes ved foden af Rocky Mountains, – jernlejer i jorden som gav os røde, blå og gule farver. Vi skaffede os det hvide ved at koge »præriestøv«, og det sorte ved at koge et stykke træ der havde ligget på bunden af et vandløb i mange år. Når far ville have fedtfarve til at male familiens »medicintegn« – eller våbenmærke – på vore telte, så kogte han farvepulverne med benmarv eller bøffelhjerner. Til tråd benyttede moder tørrede sener.

Alle vore hjorteskindsklæder var muntert pyntet med hermelinshaler og farvede pindsvinepigge eller perler. Hvis vi var rigtige drenge og levede på højde med stammens traditioner og le-

gender, fik vi lov at gå med små duske på hovedet, lavet af grævlingehår der var farvet gult og rødt. Det var udmærkelsestegn blandt drenge der endnu ikke var gamle nok til at bære trofæer af ørnefjer, som blev givet den der havde udmærket sig på krigsstien. Som benklæder gik vi med en slags lange gamacher bundet til et bælte om livet, uden bukseende i. I stedet for havde vi et buksesæde mellem benene, trukket over bæltet så det hang ned for og bag. Og over det hele hjorteskindsskjorter der var smukt broderet med farvede pindsvinepigge eller perler.

Vi havde ikke tændstikker dengang, derfor måtte vi gøre ild ved at slå den hvide indianerflint; eller ved at fylde et hjorteskind med tørt, råddent træ eller træsvamp som tønder, og så gnide det op og ned ad en senestreng indtil det blev varmt og begyndte at gløde i tønderet. Vi havde en særlig »ildmand« med i stammen, en mand, hvis hverv det var at føre ild med fra lejr til lejr og sælge det til medlemmerne af stammen, når de vilde tænde deres bål. Ilden havde han i en omtrent to fod lang, hul birkestamme. Han tændte en glød og anbragte den i en bunke tønder, hvorefter han spændte stammen fast til sin hest og havde den der en dags tid uden at behøve at bekymre sig mere om den. Vi drenge kunne godt lide at se ham åbne den; det lignede en rolig, glødende lille arne, når han anbragte sig midt i lejren og begyndte at uddele sine gløder til dem der ville tænde bål.

»SVÆRG VED HORNET«

Den største glæde vi børn havde var at se de første forårstegn efter at den lange, kolde vinter havde mistet sit tag i landet. Nordlysene begyndte at fare over himlen, og vildgæssene skreg højt oppe over teltene om natten på deres træk nordpå til de kolde lande. Vi vidste at det ikke ville vare længe før vi skulle bryde op og begive os ud på vor endeløse vandring over Nord-Vestlandets solfyldte prærier.

Snart skulle vi lege vore sommerlege, løbe nøgne omkring, uden andet på end bukseklæde og mokkasiner. Vore hjerter hoppede ved tanken om de eventyr der forestod. Måske skulle vi opleve en Kamp med Krager, Siouxer eller Krier. Vi drenge skulle møde drenge fra andre omstrejfende stammer, og vi skulle kappes med dem i styrke og behændighed i de mange lege og kampe som vi morede os med på de lange, soltunge sommerdage, hvor vi fik lov at løbe frit som antiloper.

Den sidste nat i vinterkvarteret, natten før det store opbrud, holdt vore fædre en stor krigsdans som varede hele natten, og ingen gik i seng undtagen vi børn. Vi kunne blive oppe og se på dansen til omkring klokken ti, men vore fædre og mødre dansede og festede hele natten, – og vækkede os ved firetiden og sagde vi skulle klæde os på. Lige efter aftensmaden hørte vi trommeslageren stemme de store krigstrommer og sangerne prøve deres stemmer. Mændene malede sig på kroppen med smukke farver, og kvinderne flettede håret og trak i deres fineste hjorteskindsdragter, smykket med mange farvede pindsvinepigge, perler, bjørnekløer og hermelinshaler.

Vi børn blev klædt på, og fik også lov at male ansigtet denne aften. Moder besmurte vore ansigter med krigsrødt og sagde at vi skulle sidde stille og se på mændene og lære så meget vi

kunne af krigsdansen. Denne betydningsfulde dans holdtes for at takke den Store Ånd, som havde ladet os overleve vinteren, og for at stålsætte vore sind til de besværligheder og kampe vi kunne møde gennem den urolige sommer.

Hvis nogen var døde i løbet af vinteren, bragte deres slægtninge mange ofre ved krigsdansen, smukke hjorteskindsdragter, bisonkapper, tæpper og udsøgte stykker brystkød, som blev lagt på det store bål, så de kunne blive forvandlet til »åndeting«, og kunne tages i brug af de dødes ånder som mange troede var til stede i åndeskikkelse.

Bum, bum, bum, bum! Fire tordnende slag på den store krigstromme markerede at dansen skulle begynde. Og så tog trommerne dansens regelmæssige takt op, bumbum, bumbum, og sangerne begyndte deres vemodsfyldte, spøgelsesagtige sang som varede hele natten. »Hej-hej, hej-jii, hej-joo, hej-joo.« Og mændene kom dansende ind i det tætfyldte telt, kun klædt i deres bukseklæde, malet over det hele, og udstødte korte, barske grynt, mens de stampede i jorden, tramp-*tramp*, tramp-*tramp*, og begyndte at danse i kreds om den brændende ild midt i teltet.

Først danser de stille, med megen værdighed og graciøse bevægelser. Efterhånden som sangen og trommeslagene bliver højere og vildere arbejder de sig op til en krigerisk ekstase, og råber: »Huu-huup, hej-juu«, og springer stadig højere og højere mens de danser i kreds om de drønende trommer. Et vildt, sælsomt lys kommer over deres træk. Deres kroppe bølger op og ned som kæmpende haner, deres tænder skinner hvide i lyset fra bålet, og deres øjne som funkler i et smil fyldt af tilintetgørelse, ser langt forbi tilskuernes hoveder og ind i de evige dybder af en tradition som ligger bag krigsdansens frygtelige ånd.

Denne ånd er født i indianernes blod. Selv vi drenge kunne føle hvordan det brusede i vort blod når vore fædre hastigt bevægede skuldrene og sang: »Måtte sejren blive let, gid fjenden må sove længe og dybt.«

Så kastede de store træstykker op i luften, og mens de fangede dem på deres lanser råbte de: »Gid vi må gøre sådan med vore fjender; gid vi må kaste dem som brænde på vore spydspidser!«

Og sådan blev vore fædre ved natten igennem at danse dødsdansen, og vi børn blev lagt i seng med krigssangens vilde, spøgelsesagtige musik rullende gennem os og hidsende os frem mod de bedrifter som vore fædre havde øvet.

Længe før daggry næste morgen hørte vi herolden vandre gennem lejren og råbe: »Jeres høvding har befalet: afsted, afsted, afsted!« Det var signalet til at bryde op. Vi børn var de første som kom på benene. Vi fór ud under den kolde, stjerneklare himmel og hjalp med at tage skindene af teltene og rulle dem i store bylter som kunne pakkes på ryggen af vore heste.

Når den første morgenrødes stråler begynder at lyse på himlen mod øst var vi allerede godt på vej, og lagde de lave højder og Rocky Mountains sneklædte toppe bag os vestude, mens vi drog frem over de store åbne flader i det land som vi elskede så højt: Nord-Vestlandets store, skovløse sletter.

Min lille broder og jeg blev altid båret i et lad bagefter den hest, som vores moder red på. Dette lad bestod af to lange stænger som var lagt over kryds på hestens skuldre og slæbte på jorden bagved. En lille hængekøje lavet af skind var udspændt mellem disse stænger under hestens hale, og det var i denne køje min broder og jeg red afsted, sammen med noget husgeråd som var pakket under og omkring os. Bedst som vi sad og lavede sjov og lo, kunne hesten pludselig slå med halen og give os et kraftigt svirp over ansigtet. Det kunne ofte næsten blinde os, og sætte tykke, røde striber i ansigtet, men vi græd aldrig og beklagede os heller ikke til moder, for at der ikke skulle blive gjort nar af os i de andres påhør.

Vi målte afstande dengang i »lejrpladser«. Et sted »en lejr« borte betød en afstand på tredive miles, – og »to lejre« betød tres miles. På den første dag efter at vi var brudt op fra vinterkvarteret i de lave bjerge, vandrede vi altid to lejre for at undgå at slå lejr i den dybe sne i bjergområdet.

Det skete når vi rejste henover prærien at vi så en anden stamme vandre hen imod os. De nærmede sig altid forsigtigt, standsede så og gjorde tegn til os på tegnsprog. Tegnet spurgte hvad vi var for en stamme. Vores høvding gjorde Sortefodsteg-

net, og pegede derpå imod det land hvor vi havde hjemme. Han løftede derefter altid sin højre arm op med åben hånd og håndfladen vendte mod de fremmede. Det betød fred, – et gammelt symbol der viste at han intet våben havde i den hånd han brugte til kamp.

Så steg de to høvdinge af hesten og gik frem for at mødes midtvejs mellem de to stammer. De gav hinanden tobak som gaver, og rakte deres tændte piber til hinanden; derpå gik de tilbage til deres stammer for at fortsætte rejsen.

Selv om de fleste Nord-Vest-stammer allerede havde underskrevet fredstraktater med Staternes og Canadas regeringer, var der endnu en indianerstamme vi ikke helt havde sluttet fred med. Det var den som vores stamme kaldte *Okotoks*-afdelingen af *Isahpo* – Klippeafdelingen af Kragerne. Gamle stridigheder mellem os havde endnu fast tag i vore ældres indre, og ofte når vi mødte denne stamme på prærien opstod der episoder. Var der end fred mellem os og de andre afdelinger af denne stamme, så var der dog også en kulde som grænsede til had.

Når som helst vi rejste gennem Kragelandet, fulgte de os altid til vi var helt ude af deres område. Når vi slog lejr om aftenen kunne vi se dem lejre sig på vort spor i det fjerne. De havde mistillid til os, og vi til dem. Og hele natten igennem kunne vi høre deres spejdere gøre signal til hinanden fra de omkringliggende bakker ved at efterligne prærieulve og natfalkens skrig. Og tit kunne vi børn, som sad i ladet naar vi om dagen rejste gennem Kragelandet, se et bundt ørnefjer komme til syne over horizonten, og derefter et brunt ansigt og to øjne som stirrede på os. Vi fortalte moder hvad vi så, og hun sagde: »Shsh, vær stille, de gør jer ikke fortræd.«

Men der skete noget mærkeligt en dag, da vi havde slået lejr ved Missouriflodens øvre løb, midt i hjertet af Kragelandet, for at spise til aften. Efter at vi havde spist, sad en af vore krigere, Raslende Spor, på brinken ved floden og rensede sin forlader med en pind. En af mine onkler, Flyvende Buedreng, kom forbi ham og så ned på ham og sagde for sjov:

»Hvorfor renser du den bøsse? Du kan jo ikke skyde noget med den.«

»Jeg skyder bedre end dig,« sagde Raslende Spor.

»Tør du sætte din krudtpose på det,« sagde min onkel, og kastede sin egen ornamenterede krudtpose på jorden som indsats, »så skal vi se hvem der skyder bedst.«

Raslende Spor løsnede sin krudtpose fra bæltet og kastede den ovenpå min onkels, og sagde:

»Godt. Kan du se det stykke brænde som flyder midt ude i vandet? Kig nu efter det!«

Han løftede den gamle forlader, tog sigte, og fyrede.

Da bøssen knaldede, skete der noget som fik de to mænd til at springe op og holde vejret i åndeløs spænding. Da skuddet gennemborede brændestykket sprang det fremad som et firben, og to menneskearme stak plaskende op af vandet på begge sider af træstykket og piskede rasende i vandet et øjeblik, og forsvandt så igen af syne. Da træstykket blev ved at flyde ned ad floden, smed Raslende Spor sin kappe og sprang i vandet og svømmede ud til det. Hele stammen var ved flodbredden da han kæmpede sig tilbage og trak træstykket op på land.

Det var slet ikke et brændestykke. Det var en hul cylinder af birkebark hvori man så en mands hoved. Da manden blev trukket ud, viste det sig at være en kragespejder. Han havde ladet sig flyde ned ad floden og udspejdet vores lejr, – på den måde at han havde svømmet under vandet og kigget gennem to huller i siden af barkcylinderen. Vi brød straks op og rejste bort fra dette sted; og det er tvivlsomt om Kragerne nogensinde fik at vide hvad der blev af deres spejder.

Vi drog nord på efter denne begivenhed. Vi var på vej ind i Krilandet i Assiniboia, for at se om der var nogen bøfler tilbage dér.

En dag da vi drog igennem Cypres Bjergene traf vi en afdeling Krier som ikke havde været sammen med hovedstammen siden den sluttede fred med Nord-Vest Territoriets regering. Men de gav os »fredstegnet«, og da vores høvding nærmede sig og

holdt råd med dem, sagde de at selv om de havde haft mange batailler med de nordlige Sortefødder efter at deres stamme havde sluttet fred, så var de villige til at slutte fred med os på stedet, hvis vi brød os om det. De hørte til høvding Piapots stamme af Kriindianerne, som boede i Ekkodalen i Assiniboia.

Vore høvdinge og rådsmænd tog imod deres tilbud, og der blev truffet forberedelser til at holde en stor fest om eftermiddagen for at fejre denne enestående begivenhed.

Mens vi spiste ved denne fest, sad en af vore krigere, Seksdræber, og stirrede stift på en Krikriger, som sad overfor ham og roligt spiste sin mad. Seksdræber sagde ingenting, men han tog ikke en eneste gang under måltidet øjnene fra manden, hvis navn var Brune Mokkasin. Brune Mokkasin lagde mærke til det, men sagde ikke noget. Han havde en perlekrans af bisontænder om halsen, og det var dén vores tapre Seksdræber så på.

Først da festmåltidet var færdigt sagde Seksdræber noget til Krimanden. Han spurgte om han selv havde lavet kransen af bisontænder. Brune Mokkasin gned tænderne op og ned på brystet med sine håndflader og kastede hovedet tilbage og lo højt og længe. Så sagde han imellem latterudbrudene:

»Nej, jeg har ikke lavet den, jeg tog dem fra en Sortefod, som jeg dræbte for få år siden.« Og han blev ved med at le.

Vores kriger, Seksdræber, spurgte ham, om vi Sortefødder havde dræbt nogen under kampen. Brune Mokkasin sagde: »Ja, een Kri og fjorten Siouxer som kæmpede sammen med os.«

Seksdræber rejste sig og gik over til vores høvding. Så råbte han ind i høvdingens øre, idet han pegede på Brune Mokkasin: »Det er ham der har dræbt din søn. Han har hans halsbånd på!«

Høvdingen så hurtigt på Brune Mokkasin og halsbåndet, så slog han med armene i luften og brølede at han ville dræbe Brune Mokkasin på stedet. Han var vild af raseri, og alle troede at vi skulle have en mægtig kamp med det samme. Men heldigvis var høvdingen den eneste mand i vor stamme som blev rasende, og efter at nogle af vores rådvise mænd havde talt med ham, blev alle enige om at der skulle være fred i landet og at der aldrig

mere skulle føres krig. Alle var med det samme venligt stemt mod hinanden, og vi har været gode venner med disse indianere lige siden.

Krierne var så begejstrede over resultatet af vores møde og fredspagten, at de bad om lov til at følges med os ned til Montana, så at de kunne slutte fred på vejen med alle de andre stammer som de havde kæmpet med i fortiden.

Vi besøgte Siouxerne og Gros Ventres, Cheyennes og en afdeling af Krageindianerne som var venner med os. Der blev givet store fester for dem overalt af deres fordums fjender. Og alt gik godt til vi kom til Stående Tyrs lejr i Montana. Netop da vi ankom dertil fik Stående Tyr et raserianfald ved at høre Sioux-børnene skrige da de blev drevet til missionsskolen af nogle missionærer, der blev beskyttet af en afdeling kavalleri; han ville have ophævet alle fredstraktaterne og begynde en ny krigsperiode, og indledede den med et blodbad på Krierne, som vi bragte med os. Vores høvding lagde sig imellem, og det endte med at Stående Tyr blev afkølet og rakte Krierne hånden, og holdt en stor fest for dem.

Vi havde også noget besvær med den nordlige afdeling af Krageindianerne. Deres høvding var venlig mod de besøgende Krier, men han kunne ikke holde sine krigere tilbage, – de ville holde en krigsdans og dræbe Krierne. De satte vagtposter op rundt om dem så at de ikke kunne undslippe, og begyndte så at danse med våbnene skjult under deres kapper. Der var i Krier-afdelingen en ung Assiniboine som kunne tale Kragesprog, han reddede situationen og fik afvendt det frygtelige blodbad som ellers ville have fundet sted. Denne unge Assiniboine trodsede dødsfaren og trådte ind imellem danserne og holdt en mesterlig tale hvori han understregede nødvendigheden af at holde fred blandt indianerstammerne; og han sagde til Kragerne at de ville være fejge hvis de dræbte Krierne, som var kommet til dem i god tro, – for at få fred og ikke krig.

»Hvis I slagter disse forsvarsløse folk,« sagde han, »vil alle andre stammer fra prærien le ad jer, og ingen andre indianere vil regne jer for tapre, – de vil betragte jer som gamle kællinger.«

Det var for meget for Kragerne, de afbrød krigsdansen og gav kvinderne ordre til at tilberede en stor spisefest, – og de sagde: »Din tale er god. Nu har vi ikke længere lyst til at dræbe Krierne, vi vil hædre dem.« Og det gjorde de.

Det var en tapper lille stamme, disse Krier. Og mange af dem lever endnu oppe i Ekkodalen, – nu Qu'apelle-dalen i Saskatchewan.

På vores vandringer om sommeren gjorde vi ofte holdt på bestemte steder på prærien for at holde en sportsuge, og holde os i form. Vor stamme gjorde det omtrent hver anden eller hver tredje uge, og vi børn nød denne træningsferie måske endnu mere end de voksne, – for så kunne vi lege vore lege og opføre vore efterligninger af de voksnes krige.

Mens de voksne red hestevæddeløb og løb langdistanceløb og prøvede kræfter i brydning, vægtløftning og vægtkastning, fik vi børn lov til at løbe frit ud over prærien for at lege og afholde vore »kampe«. Vore mødre bekymrede sig ikke om vores eksistens fra vi stod op til vi gik i seng; vi kunne gå og komme som vi ville.

Vi kendte de indianske krigslege næsten lige så godt som vore fædre. Det var skik blandt indianerne at store krigere fortalte om og genopførte alle deres berømte kampe ved soldansen, – og vi drenge havde indprentet os de fleste af stammens historiske kampe i hver enkelthed.

Undertiden når vi slog lejr i nærheden af hvor en af disse berømmelige kampe med Kragerne eller Gros Ventres havde fundet sted, tog vi drenge afsted fra lejren tidligt om morgenen med en pose pemmikan til frokost og vores buer og pile, og drog ud til dette sted for at »kæmpe«. Vi delte os i to stammer og fandt de gamle landemærker vi havde hørt vore fædre tale om, og posterede os på nøjagtig de samme punkter fra hvilke det oprindelige slag blev ført. Lykkelige var de drenge der blev udvalgt til at være høvdinge og medicinmænd.

Når »høvdingene« havde fået stillet krigerne op på hver sin post, holdt de krigsråd for at drøfte deres angrebsplan. Så trak vi tøjet af som vore fædre plejede når de kæmpede, og malede

vores kroppe med den farve landskabet havde så at vi ikke så let kunne ses af »fjenden«. Og når signalet blev givet begyndte vi kampen.

Vi havde små pile som vore mødre havde lavet, med bløde, runde kugler i spidsen, og når en af os blev ramt af sådan en, var han »død«, og skulle falde om på stedet og blive liggende. Vore mødre havde også bundet lokker af sort hestehår i vores hår, så at vi kunne blive skalperet når vi døde.

Når vi legede vores krigslege fór vi ikke blindt løs på hinanden, sådan som jeg har set små hvide drenge gøre. Vi tog en kamp meget alvorligt, og skjulte os så godt vi kunne og sneg os ind på hinanden, – som indianerne kæmper. Vores fædre lod os gøre sådan for at vi kunne blive gode krigere når vi blev voksne. Kampene varede sommetider over en time. Når den store kamp var ovre, var dén der havde de fleste skalpe den »største helt« blandt lejrens drenge, og blev ved at være det mange dage efter.

Efter kampene holdt vi altid en stor sejrsdans, som vore fædre gjorde, – og de fem drenge der havde flest skalpe blev fejret som helte ved disse fester. Når vi dansede sejrsdansen udvalgte vi fem specielle siddepladser til disse udmærkede »krigere«, og lod de andre, mindre berømmelige opvarte dem og give dem mad, mens de fem sad utilnærmelige og så på dansen til deres ære. Når vi kom hjem til lejren om eftermiddagen og fremviste vores fem største »krigere«, klappede de voksne dem på skulderen og sagde at de en dag ville blive store krigere som deres fædre, og vi drenge tog dette dybt alvorligt. Både vores mødre og fædre opmuntrede os meget til at lege med i kamplegene, at vi kunne vokse op og blive »mænd af ære«.

Når vi ikke var ude at holde vores kampe, holdt vi væddekampe hjemme i lejren. Vi kedede os aldrig, – altid legede vi.

En af vores yndlingslege var at »kaste sten«, for at se hvem der havde stærkest ryg og arme. Vi tog en ret stor sten og tog fat i den med begge hænder, så bøjede vi os frem og slyngede den bagud mellem benene. Vi legede denne leg hele eftermiddagen og prøvede hele tiden at flytte vores mærker længere ud, – og den der havde rekord vandt »arm-og-ryg« mesterskabet blandt

drengene. Men det betød ikke at han var den bedste atlet, for bagefter skulle vi prøve benene. Styrke måles hos indianerne i arm- og benkræfter, ikke i energi og udholdenhed, for enhver indianer er naturligt født med det. For at slå fjenden ned med lansen eller stridsøksen, må man have kraftige arme, og for at løbe efter ham og springe på ham må man have ben der er lige så stærke.

Derfor holdt vi mange kapløb for at afgøre hvem der var den hurtigste. Vi drenge løb sjældent mere end tre-fire kilometer i vores kapløb, men de voksne løb op til 200-300 kilometer i et enkelt løb. Et yndet løb på sportsdage hos de nordlige Sortefødder var strækningen fra Sortefodskrydset, nu Gleichen i Alberta, til Medicinhatten og tilbage igen. Det var en tur på en 350 kilometer. De startede om morgenen og kom tilbage den næste dag, – uden hvil og til fods.

Vi løb altid barfodede for ikke at slide vore mokkasiner op, og for at gøre vores fødder stærkere og sejgere. Vi bandt et hjorteskindsbånd om hovedet for at holde det lange hår væk fra ansigtet, og trak af alt tøj på nær bukseklædet, – og vi løb med hænderne mod hofterne. Det var uværdigt og et tegn på svaghed at bøje albuerne og løbe og »save« med hænderne foran brystet. Efter kapløbene hoppede vi altid i den kolde flod for at tage en svømmetur. Det første vi drenge gjorde når vi standsede for at afholde sportsdage var at ride ud på prærien på vores ponyer, for at se efter store okotoks, – sten. Vi tog den største sten vi kunne finde ude på prærien, slog vores lasso omkring den og slæbte den tilbage til lejren bagefter vores ponyer. Så anbragte vi den på jorden ved siden af en rød stok, og prøvede hvem der kunne bære den længst. Vi havde hver en lille pind der var malet sådan at vi kunne kende den, og der hvor vi lod den store sten falde stak vi den lille pind i jorden. Så trillede en fire-fem af os stenen tilbage til den røde stok, og så var det en af de andres tur. Ofte brugte vi hele dagen til at prøve at slå vore egne og de andres rekorder.

Vores forældre indprentede os strengt afholdenhed fra at spise for meget og fra at pleje vores magelighed, og deres mål med os

var åbenbart at holde os trænede og i form. Vi fik aldrig lov at stå for nær ved ilden, at vore kroppe ikke skulle blive overophedede og gøre os dovne. Og vores forældre tillod os aldrig at spise fedt kød af nogen slags. De sagde at det ville gøre vores maver bløde.

Vi drenge fik daglig lektioner i hvordan man skulle leve, af tolv af de ældste mænd i stammen. Man sluttede at siden de havde levet så overordentlig længe, måtte de bedre end nogen anden vide hvordan man skulle leve. Hver morgen lige før solopgang stod efter tur en af disse gamle mænd tidligt op og gik gennem lejren for at udråbe sin lære om hvordan man skulle leve og blive gammel, og sine anvisninger om retfærd, mod og personlig tapperhed. Hans stemme vækkede os og vi lå og lyttede intenst til hvert ord han sagde; på denne tid af morgenen, just som vi var vågnet efter nattens hvile, syntes hans ord at trænge dybt ind i os; vi huskede hvert ord han sagde, og hele dagen igennem blev hans råd ved at dukke frem i vort sind, og vi prøvede at efterleve dem.

Alle disse mænd var store krigere som havde taget mange skalpe, og vi nærede dyb respekt for vore gamle fremfor andre i stammen. For at leve og blive så gamle måtte de have været tapre og stærke og gode krigere, – og vi ville gerne blive som dem. Vi passede på at de gamle aldrig manglede noget, og når en af dem standsede på sin tavse, værdige vandring gennem lejren, og lagde sin arm om skulderen på os og bad en bøn for os til den Store Ånd, følte vi os dybt beæret. Vi stod ganske stille, og når han var færdig blev vi stående, ærbødige og tavse, til han var ude af syne. Vi betragtede de gamle som en slags halvguder, og vi elskede dem inderligt; alle var de vore fædre.

Denne ærbødighed for gamle var så dybt rodfæstet i os, at jeg den dag i dag ikke vover at indvende noget imod hvad et gammelt menneske siger. For mig er gamle mennesker stadig halvguder som man må agte og ære.

Hver morgen ved solopgang kappedes hver dreng og ung mand i lejren om at komme først op og i floden for at tage en morgendukkert, – vi slog altid lejr nær en flod af hensyn til vandfor-

syningen. Den dreng og yngling som oftest opnåede den udmærkelse at være den første der var oppe og ude netop som solen tittede over den østlige horizont, var alles forbillede.

Den dreng som valgte at følge sine egne tilbøjeligheder, eller elskede sin seng for meget, blev betragtet som en tøsedreng. Hans navn måtte aldrig nævnes offentligt. Han var sat udenfor stammens sociale system.

Vores stamme blev delt i »lejre«, hver lejr ledede af en underhøvding, og når en lejr indbød en anden til at komme over og ryge med sig om aftenen, satte værten sig i midten af hovedlejren og råbte navnene op på alle dem der havde udmærket sig ved at følge stammens traditioner, og derpå rettede han en almindelig invitation til »resten«. »Resten« betød de dvaske, efternølerne. Særlige pladser forrest i forsamlingen blev indrettet til de unge mænd som havde gjort sig særlig fortjent, mens de lade fik anvist siddepladser nærved døren. »Det er deres naturlige pladser,« sagde vores gamle mænd, »Naturen fordeler selv sine pladser. De dovne kommer sidst alle steder, derfor anbringer vi dem nær ved døren hvor de ikke forstyrrer de udvalgte når de kommer ind. Denne placering havde også en ganske morsom følge. Når piben blev tændt af høvdingen og blev sendt rundt i den store kreds, fik de fornemme unge krigere, som sad rundt om høvdingen, al den søde røg, mens de der gerne var sidst til alt, ikke fik andet end stærk Tobakssovs.

På regnvejrsdage når vi ikke kunne lege udendørs, tilskyndede vores forældre os til at afholde indianerdanse. De byggede et rådstelt til os, og instruerede os i alle stammens berømte danse: Krigsdansen, Ørnekrigsdansen, Åndedansen, Medicindansen, Høvdingedansen, Pony-krigsdansen, Jeg så-dansen og Skalpedansen.

Vi holdt mest af Ørnekrigsdansen fordi afslutningen var fyldt af kampens ånd. Når vi ønskede at afholde denne dans måtte vi tage ud til en stejl klippe og finde en ørnerede, og så fælde et lille træ, og slæbe begge dele tilbage til lejren med vores ponyer. Så tog vi barken af træet, malede det rødt og fjernede alle grenene undtagen nogle få i toppen. I disse tilbageblevne grene

bandt vi ørnereden og lod den hænge og dingle i enden af en lille snor. Så plantede vi træet midt i teltet og lavede en firkant rundt om det af grenene.

Nu gravede vi et hul inde i firkanten, og den dreng som dansen blev holdt for, trådte ned i det med sin tromme. Når dansen var klar til at begynde, begyndte denne dreng at slå på tromme og synge. Han sang langsomt en tid, og så når han begyndte at synge hurtigt, kom vi alle ind i teltet, dansende, og med vores buer og pile over hovederne.

Vi dansede rundt og rundt om træet indtil drengen pludselig holdt op at synge, så løftede vi pludselig buerne og begyndte at skyde på snoren, som den dinglende ørnerede i toppen af træet hang i. Og når ørnereden faldt til jorden, kastede vi os alle over den og udstødte imens vor stammes krigsråb; og de første tre drenge som rørte ved reden, fik hver en fjer at bære i håret. Det var ligesom den »første«, »anden« og »tredje« ære som vores fædre erhvervede, når de dræbte en fjende i kamp, – alle krigerne fór frem når en mand faldt, for at være den første der rørte ved ham. Vi elskede denne dans fordi det var den eneste dans eller leg vi havde, der gav os ret til at bære ørnefjer som trofæer i håret, ligesom dem vores fædre bar.

I alle vore lege, i al vor idræt, var alt baseret på ære. Ingen af os bestred en kammerats målsangivelse, en kammerats rekord, eller hans ord. Vores forældre fortalte os at løgn var en »stor skam«, at det var det skjold bag hvilken kujonen skjulte sin skam. Vi troede dem, og sjældent havde vi grund til at forsikre vor sandfærdighed overfor legekammeraterne.

Men hvis vores legekammerater nogensinde tvivlede på os, tilbød vi at »sværge ved hornet«, og det afgjorde altid striden. Ingen ville sværge falsk ved hornet. Det var den samme ed vores fædre krævede, og det betød at vi aflagde ed ved det berømte Sortefods Hornselskab på at det vi sagde var sandt.

Fra hele min barndom husker jeg kun eet tilfælde hvor der var rejst tvivl mod en af os drenge, og det blev forlangt at han skulle sværge ved hornet. Det var da en af to prærieulve, som havde sluttet sig til vores hunde og var blevet vores yndlinge, var blevet

dræbt af en eller anden. En af vores legekammerater, en dreng som hed Stjerneulv, blev beskyldt for at have dræbt denne ulv. Han hævdede at han var uskyldig, og hans fader bad ham sværge ved hornet.

Hornselskabet har et begrænset antal medlemmer på femogtyve af de mest fremragende mænd og krigere i stammen. Disse mænd er livsvarige medlemmer, og ingen kan blive optaget før en af dem dør. Det siges at dette selskab meget ligner frimurerordenen hos den hvide mand, og da det er begrænset til femogtyve mænd, hvis medlemsskab er livsvarigt, vogtes dets hemmeligheder strengere end i noget andet selskab, indianerne kender.

Ved den lejlighed, hvor den unge Stjerneulv skulle sværge ved hornet, fik alle vi drenge lov at overvære optrinet. De femogtyve hornmedlemmer sad alle i en rundkreds, klædt i deres ceremonidragter, og beskyttede af væbnede krigere.

Stjerneulv blev ført frem til midten af teltet, og han stod roligt der mens hornselskabets øverste leder langsomt fyldte den store medicinpibe med tobak og derpå stoppede en lille tot hø ovenpå tobakken. Mens han stoppede piben, talte han på mystisk måde og advarede ind imellem Stjerneulv ved at fortælle ham at han nu skulle til at sværge for hornselskabet, – og formanede ham til at overveje sandheden dybt i sit hjerte; for døden ville blive følgen, hvis han talte tvetunget.

Da han havde fyldt piben, tændte han den fire gange, og hver gang han tændte den så han på Stjerneulv gennem flammerne fra kvistene og sagde et ord som vi ikke forstod. Så svingede han medicinpiben mod de fire verdenshjørner, rejste sig og gik hen mod Stjerneulv og rakte medicinpiben frem, og sagde med streng, afmålt stemme:

»Broder, ryg, hvis du siger sandhed. Hvis du lyver, *så ryg ikke!*«

Stjerneulv »tog« piben, og fra det øjeblik var der ingen der tvivlede på ham.

Der siges, at hvis nogen lyver foran hornet, dør han før der er gået et halvt år. Og der siges med bestemthed at man kender dødsfald af den grund.

NAVNETS BETYDNING

I den kultur vi lever i kan en mand være ét og synes et andet. Men det er ikke muligt i indianernes samfund, fordi indianernes navn fortæller verden hvad han er: kujon, løgner, tyv eller hædersmand.

Da jeg var dreng havde enhver indianer mindst tre navne i løbet af sit liv. Det første navn, som han modtog ved fødslen og beholdt til han var gammel nok til at gå på krigsstien, beskrev en eller anden omstændighed ved fødslen. For eksempel har vi en mandt blandt Sortefødderne, hvis navn er Tuder-midt-om-natten. Da han blev født ved bredderne af Bellyfloden i Sydalberta, gik indianerkvinden, der hjalp hans moder, ud til floden for at hente noget vand til at vaske ham i. Da hun kom tilbage til teltet, bemærkede hun: »Jeg hørte en ulv tude tværs over floden.« – »Så vil jeg kalde min søn Tuder-midt-om-natten,« sagde barnets moder.

Dette fødselsnavn skulle drengen beholde til han var gammel nok til at vinde sig et andet selv; men når han blev stor nok til at lege med andre drenge, gav hans legekammerater ham altid et navn som han gik under blandt dem, ligegyldigt hvad hans forældre kaldte ham. Og ofte var dette navn ikke smigrende, for vi indianerdrenge valgte som regel en eller anden karakteristisk fejl som grundlag for navnene på vore legekammerater, – såsom Hjulben, Tossede Hund, Krumnæse, Slemme Drenge eller Ulvehale. Der er tilfælde, hvor disse øgenavne fra drengetiden har været så betegnende for drengen, at de har erstattet hans fødenavn og hængt fast ved ham resten af livet, hvis han ikke var i stand til at vinde sig et bedre på krigsstien.

Indianerens rigtige navn vandt han sig når han var gammel nok til at gå ud i sin første kamp mod fjenden. Hans livsnavn

afhang af hvilken opførsel han udviste i sit første slag. Når han vendte tilbage fra krigsstien samledes hele stammen for at overvære ceremonien hvor stammens høvding gav ham hans stammenavn. Hvis han klarede sig godt fik han et godt navn, som for eksempel Bruger-begge-arme, Fremstormende Bison, Seksdræber, God Kæmper, Tunge Lanse, eller Mange Høvdinge. Men hvis han viste sig at være en sølle fyr, kunne hans navn blive Tossede Ulv, Mand-bange-for-en-hest, eller Rygende-gammelkone. På den måde fortæller en indianers navn om hans fortjeneste, eller hvad slags mand han er.

Men en mand havde mange muligheder for at forbedre sit navn efterhånden som tiden gik. Hvis han i et senere slag udførte en heldig bedrift mod fjenden, fik han et bedre navn. Nogle af vore store krigere har haft helt op til tolv navne, – alle gode navne, men hvert enkelt bedre end det der gik forud for det. Ligegyldigt hvor mange navne der efterhånden blev givet ham tilhørte alle hans tidligere navne ham ligefuldt, og ingen anden kunne antage dem. Disse navne var hans ligeså sikkert som hvis der var taget patent på dem, og ikke engang han selv kunne give nogen af dem bort. Indianernavne blev tildelt af stammen, ikke af familien, og ingen kunne give sit navn bort, selv til sin egen søn, undtagen han blev opfordret dertil af høvdingen og stammen som følge af en eller anden bemærkelsesværdig bedrift, sønnen havde udført. Jeg kender kun tre eller fire tilfælde hvor dette er hændt, og det er den sjældneste ære der kan tilfalde en mand, – den at modtage sin faders navn. I min tid måtte hver søn vinde sig sit eget navn.

Det foregående er grunden til at en gammel indianer aldrig selv vil fortælle nogen sit navn. Hvis man spørger ham, vender han sig til en tredje tilstedeværende og beder ham med et nik om at fortælle det. Grunden er at han er for beskeden til at prale af sine bedrifter på krigsstien. Hans navne svarer til ordener og dekorationer i den hvide mands hær, og indianeren er meget tilbageholdende med at bekendtgøre sine bedrifter ved at udtale sit navn offentligt.

Der er visse »høvdingenavne« hos indianerne, som de oprinde-

lige ejere har udmærket i så høj grad, at stammen aldrig tillader at de udgår. Disse navne overleveres igennem generationer, og efterhånden bliver de et dynastisk navn som »Ptolemaios« i den ægyptiske herskerrække. Et af mine navne, Høvding Bisonsønnen, er et dynastisk navn, en titel hos Blodafdelingen af Sortefødderne, som bor i Cardston, Alberta. Den oprindelige høvding Bisonsønnen blev dræbt i et slag i det nuværende Montana for over firs år siden; og for flere år siden, da jeg blev høvding i denne afdeling af Sortefødderne blev navnet genoprettet for at det kunne føres videre af den nuværende indehaver af titlen, – takket være vore krigshøvdinge Bjerghest og Tunge Skjold, og missionæren for Blodindianerne, pastor S. Middleton.

Jeg har fire navne: Nattevandreren, Plettet Kalv, Ildbæreren, og Lange Lanse. Af disse sidste fire værdsætter jeg mest Plettet Kalv fordi det blev givet mig af min adoptivmoder Plettet Kalv, Tordnende Himmels hustru, – og moder til den berømte indianske fredløse Vældige Stemme, hvis ensomme kamp mod det kongelige beredne politi i Nord-Vest er blevet et betydningsfuldt kapitel i Nord-Vest Territoriernes historie. Denne forunderlige kvinde, Plettet Kalv – datter af den navnkundige høvding En Pil – som støttede sin søn gennem hele hans dramatiske belejring og tilråbte ham gode råd gennem en regn af kugler, lever stadig (1928) i En Pil-indianers reservat ved Duck Lake, Sakatchewan. Jeg synes hendes navn står på række med de store heltes, og det er derfor jeg værdsætter det, og er stolt af at hun er min moder.

DE SYV MEDICINTELTE

Da jeg var lille, drømte alle indianerdrenge om at blive medicinmænd, for dette mystiske væsen var, og er stadig, ofte mægtigere end selve overhøvdingen. Der kan være flere høvdinge i en Stamme, der kan være mange rådmænd, men der er kun een medicinmand, og han vogter sin kults hemmeligheder med større alvor end sit eget liv. Medicinmanden har tre vigtige hverv i stammen: han er læge, dommer og præst. Han helbreder de syge, giver råd og vejledning i sager der angår stammen og om fremtidige begivenheder, og beder for de dødssyge som ofte kommer sig på mirakuløs vis, takket være den mystiske indflydelse han udøver over dem som kommer i hans »magt«.

Før jeg fortæller om nogle af de mærkelige ting jeg har set medicinmænd udføre, vil jeg forklare hvordan man bærer sig ad med at vælge ham. Medicinmanden har altid selv valgt sin efterfølger. Han vælger en dreng på en tolv-tretten år, – for den uddannelse han må gennemgå er lang og streng, og strækker sig over en ti-femten år. Medicinmanden vælger en dreng som har vist særlige evner, både sjæleligt og legemligt og i sit forhold til åndeverdenen, – fortrinsvis en dreng som er fører blandt sine legekammerater, som har tag på tingene og en skarp forståelse af den menneskelige natur. Han går til denne drengs forældre og beder om han må få ham med sig og uddanne ham til medicinmand. Da det er omtrent den største ære en ung indianer kan opleve, er forældrene stolte af at overgive drengen til ham.

Så tager medicinmanden drengen med sig og bliver borte i seks måneder. Han fører ham op i ødemarken i Rocky Mountains eller ud til et fjernt sted på sletternes vide hav, og der sætter han drengen ind i sin mystiske kults første hemmeligheder, igennem de lange måneder denne første rejse varer.

Det første skridt i træningen er at lære drengen at gøre sit sind stærkere end sit legeme, at gøre sin ånd til herre over kroppen. Dette opnås ved at lade ham sulte i mange dage, og underkaste ham frivillig tortur uden at han må give sig. Når drengen vender tilbage fra sin første rejse ser han anderledes ud og har fået et andet væsen, – og han bliver aldrig den samme for sine legekammerater.

Jeg husker at vi drenge syntes det var som om sådan en dreng havde lært en stor hemmelighed, som han ikke ville fortælle nogen, end ikke sine forældre.

På senere rejser oppe i bjergene bliver medicinmanden ved med den psykiske hærdning, og føjer dertil lidt efter lidt en streng fysisk træning, for han mener at et stærkt sind og et »stærkt hjerte« (mod) kun kan bo i et kraftigt legeme.

Denne opøvelse af viljekraften og kroppens styrke varer omkring tre år. Når denne tid er overstået er drengens krop så hård som stål, og hans viljestyrke er så højt udviklet at han kan bære den ondeste smerte uden at fortrække en mine. Ynglingen handler nu som sin lærer. Hans legeme er skilt fra ham selv, og han agter ikke på dets fornemmelser. For eksempel klør han sig ikke når en myg bider ham eller det klør et eller andet sted. Han lader som ingenting. Hans ånd har vundet magt over hans fysiske jeg, siger medicinmanden, og snart vil drengen kunne beherske andre med sin vilje alene.

Men først må han gennemgå en lang, streng uddannelse i »medicin«. Denne »medicinske« uddannelse består i at lære at mane, at lære de forskellige planters helbredende kræfter, at lære at skue ind i fremtiden, og i at udvikle »evnen til at træde i forbindelse med ånderne«, fra hvem medicinmanden formodes at have al sin viden om fremtiden.

Drengen må gennemgå syv »medicintelte«. Hvert telt betyder et års uddannelse, og gælder forskellige grene af medicinmandens kunst. For hvert »telt« – eller *tipi* – må ynglingen slide et år; så ved årets slutning »gennemgår han teltet«, det betyder at medicinmanden rejser medicintipien og lægger de grejer frem som skal bruges, og så sidder han alene i teltet og iagttager drengen,

3*

mens denne gennemgår de forskellige ting han har lært i årets løb. Det svarer til den årlige eksamen i de hvide drenges skoleår, selv om det nok er mere magisk, – vi drenge plejede at samles rundt om tipien og hørte mærkelige lyde derinde fra, og vi blev grebet af ærefrygt.

Når drengen har været gennem fem »telte« eller år, må han gennem to telte med »ond medicin«, for at få magt til at forhekse folk, ja selv at dræbe dem ved en ukendt psykisk magt, hvad der ofte er sket, – det skal jeg vise med klare eksempler. »Ond medicin« af den slags der dræber bliver sjældent brugt af medicinmanden, og når det sker er det antagelig i den hensigt at skaffe stammen af med en som han skønner er uønsket for stammens velfærd. Men at øve trolddom mod folk bruges ofte, i større eller mindre udstrækning, hos visse stammer i Nord-Vest.

Når prøven er overstået bliver den unge lærling medicinmandens hjælper til hans død, så træder han i medicinmandens sted og vælger sin egen efterfølger at uddanne.

Ofte stod vi som drenge at stykke fra medicinteltet og hørte at der blev trommet på den store *Mitejavin* medicintromme, og vi nærede inderligt det håb at medicinmanden den dag ville bede vore forældre, om han måtte få os til hjælp.

Vi hørte at de foretog sig sære ting derinde. Det hændte at vi så én gå rundt i lejren med den ene side af ansigtet lammet og hængende i en opsvulmet klump udover kæben. Det underste øjelåg var på en fantastisk måde trukket ned, og mundvigen hang ned til kanten af kæben. Vi spurgte moder hvad han fejlede, og hun sagde at medicinmanden havde jaget en ond ånd i ham.

Der var et par gamle koner i stammen som kunne ophæve virkningen af hvad medicinmanden gjorde. Selv om de ikke selv kunne hekse, kunne de drive de onde ånder ud, og helbrede dén hvis ansigt var fortrukket på den nævnte måde. Vi så dem sommetider gøre det. De tog nogle bestemte urter og lagde dem i en lerkrukke og stak ild på dem. Så bad de den syge bøje sig ind over krukken og indånde røgen fra de brændende urter. Nogle minutter senere følte patienten noget i munden. Han stak fingeren i munden og trak et langt hår ud, ofte næsten en fod langt,

– og så fik hans ansigt lidt efter lidt sine naturlige træk igen. Hvor dette hår kom fra, har ingen kunnet regne ud, skønt en indianer som engang havde været udsat for det, fortalte mig at han fandt det længst oppe mellem gummerne og kæben. Han mener at medicinmanden havde anbragt et forgiftet hår i sit piberør.

Men den mest mystiske og spændende del af medicinmandens gerning var de mærkelige ceremonier han udførte når han skulle i berøring med ånderne. Når han ønskede en spådom om fremtiden, at få resultatet af en fremtidig begivenhed at vide, eller han ville helbrede en dødssyg, foretog han denne ceremoni i det store medicintelt, og hele stammen fik lov at se på det. Tit har jeg som barn set dette, og endnu den dag i dag undrer jeg mig meget over hvad jeg så. Jeg har aldrig truffet nogen, selv af de gamle indianere, som kunne give nogen forklaring på det.

En times tid før en sådan ceremoni gik herolden gennem lejren og råbte at medicinmanden var ved at gøre sig rede til at »tale med ånderne«. Der blev nu stort røre i lejren. Alle strømmede tidligt til medicinteltet for at få siddeplads, for der kunne kun være et hundrede stykker inde i teltet, resten måtte blive udenfor og lytte til den mystiske ceremoni. Moder tog os børn med sig og samlede os om sig i kvindesiden af teltet.

Mens vi sad der og så til med øjnene på stilke, rejste medicinmandens hjælper fire pæle midt i det store telt og bandt dem sammen i toppen på samme måde som en trefod. Under disse pæle var der en plads på omkring fire meter i diameter. På denne plads begyndte hjælperen, assisteret af fire mænd, at ramme en masse spidse pinde ned i jorden med et par centimeters mellemrum, indtil hele pladsen var dækket. Disse pinde var så skarpe og spidse at de ville gå igennem en mands fod hvis han trådte på dem. Lige midt i den fire meter brede plads var der en lille firkant hvor der ingen pinde var, lige plads nok til at en mand kunne stå der. Den eneste måde man kunne komme der på, var at springe over de skarpe pinde, og det ville så vidt man kunne se enten betyde at man ville komme alvorligt til skade, eller at man døde af det.

Så kom medicinmanden ind sammen med fire mænd. De klædte ham af og lod ham blot beholde et bukseklæde på, så lagde de ham ned på ryggen. Derpå anbragte de hans hænder med håndfladen mod hinanden, og med en stærk læderrem bandt de hans håndflader sammen, så stramt at de undertiden blødte. Derpå bandt de hvert par fingre sammen på samme måde. Så gik de over til hans fødder og bandt storetæerne sammen, og de trak af al magt for at binde dem så stramt sammen som de kunne.

Så tog de et skind på størrelse med et tæppe og rullede ham stramt ind i det fra isse til fod, som dæksbladet på en cigar. Rundt om dette hylster surrede de et stærkt læderreb fra hals til ankler, sådan at de bandt det snært rundt og rundt om, med kun et par centimeter imellem, indtil han var forsvarligt bundet fra øverst til nederst. Endnu et skind blev viklet om han, og nok et læderreb blev surret udenom hans ubevægelige skikkelse. Og nu lignede han, som han lå dér hjælpeløs på jorden, en lang, brun cigar. Bogstavelig talt kunne han ikke røre en finger.

Medhjælperen løftede nu medicinmanden op så han kom til at stå, og de fik ham med stor omhu til at balancere på sine nøgne fodsåler. Han stod nu der en tid fuldstændig som en stolpe. Så begyndte han at bøje benene lidt og strække dem igen, og snart begyndte hver knæbøjning at tage form som et kort hop. Disse hop blev større og større, indtil han endelig sprang rundt og rundt om de fire pæle med forbløffende fart. Og han lignede en spøgelsesagtig stolpe, som fór op og ned gennem luften så hurtigt at øjet ikke kunne følge ham.

Så sprang han pludselig med et vældigt hop, og så hurtigt at ingen kunne se hvordan det gik til, tværs over alt og landede med et bump i den lille bare plet midt i pladsen med de skarpe pinde. Han var sprunget cirka to meter over disse farlige pigge og var havnet på en lille åbning som lige var stor nok til at give plads til begge hans fødder, – det alene var en forbavsende præstation.

Men endnu var han ikke begyndt på den mest spændende del af ceremonien.

Da han nu stod der i midten under pælene, endnu forsvarligt bundet, begyndte han at synge sin medicinsang, akkompagneret af den hastige trommen på den store medicintromme, som hans hjælper betjente.

Det som jeg nu vil fortælle synes mærkeligt; det ér mærkeligt, men det er nøjagtig hvad der skete. Hvordan og hvorfor, er der ingen der ved.

Kort efter, mens medicinmanden står der og synger en tryllesang rettet til ånderne, hører man stemmer fra oven, stemmer som synes at komme fra åbningen oppe i toppen af den store medicintipi. Som enhver kan se er der ikke andet deroppe end natteluften og stjernerne ovenover. Hvor disse stemmer kommer fra, har ingen indianer nogensinde kunnet forklare. Men medicinmanden siger at det er åndernes stemmer, – de ånder som han søger at komme i kontakt med. Og det mystiske er, at det aldrig er lykkedes nogen at bevise at det er noget andet.

Disse stemmer taler i et sprog som vi ikke forstår. Selv medicinmanden kan ikke forstå ret meget af hvad de siger. Alt hvad han kan sige er at de taler i fremmede tunger, og at det ikke er de ånder, han søger. Der var kun fire ånder som vores medicinmand Hvide Hund kunne forstå. Jeg husker kun navnet på een af dem, og det var »Første Hvide Mand«. Og dette navn havde vores medicinmand kendt mange år før vi vidste at der fandtes hvide mænd her på jorden.

Alt som disse stemmer bliver ved at strømme ind i teltet, fordriver medicinmanden dem en efter en, og spørger stadig efter en af de fire ånder han forstår. Det hænder at han må blive ved i mange minutter med det. Jeg husker at han et par gange slet ikke kunne få fat i nogen af dem, så han måtte ende ceremonien uden at nå sit mål.

Men når han endelig fik hold på den ånd han søgte, blev han yderst ophidset og talte med rivende hast så vi knap kunne høre hvad han sagde. Det lod til at han skulle have fart på for at nå at få sagt det han ville, før ånden forsvandt. Hvis han søgte helbredelse af en syg, kom den døende som lå der i medicinteltet også i ekstase, og vi har set syge rejse sig op og gå omkring.

Hvis det var spådomme medicinmanden søgte, stillede han sine spørgsmål i korte formularer, og ånderne svarede ham i nogle tilsvarende uforståelige formularer, som senere måtte forklares for os. Det var på vort sprog, men ordene var brugt på en måde vi ikke kunne forstå. Og tilmed var det vort sprogs urform, – den måde det blev talt på for lang tid siden, – og kun vore ældste mænd kunne forstå sprogformen og de gamle ord.

Men den del af ceremonien som gjorde os børn bange, kom når medicinmanden var færdig med at tale med ånderne.

Disse samtaler sluttede på mange fantastiske måder, men slutscenen var altid ledsaget af en hylende vind som begyndte at rase over toppen af teltet når ånderne holdt op. Det store medicintelt gav sig og rystede under vindens tryk, når den hvinede mellem pælene i toppen af tipien og fik os til at ryste af skræk. Det var et chokerende højdepunkt. Et kaotisk virvar af lyde kom ned til os ovenfra, fra den runde åbning øverst i teltet, hvor tipiens pæle stak ud i natteluften. Mærkelige stemmer som hylede i et trolddomsfyldt kor tværs igennem vindens jamren. Klirrende raslen af ukendte ting, og så et pludseligt ryk i hele teltet, opblussen af flammerne, og et frygtindgydende skrig fra medincinmanden, og så – –

Han forsvandt for vore øjne. Men i samme øjeblik hørte vi ham råbe om hjælp. Og da vi så op i retning af hans stemme, så vi ham hænge og dingle i den ene fod oppe i toppen af teltet, splitternøgen som et nyfødt barn. Det eneste der reddede ham fra at falde ned og brække halsen, var hans fod som så ud til at være stukket ind mellem tipiens skindtag og en af de skrå stænger som bar det.

»Kokenajtukishpewow! – Hurtigt!« råbte han som en rasende.

Og mændene fór efter lange stænger for med dem at hjælpe ham ned fra hans farlige, dinglende stilling i teltloftet, at han ikke skulle falde ned og brække halsen.

Hvordan han kom derop, ved ingen; han sagde at ånderne slap ham dér på deres vej ud. Men det der forbløffede os børn mest var hvordan han blev løst ud af alle de forsvarlige bånd.

Jeg har set mirakuløse gerninger øvet af medicinmænd fra den

gamle tid, – nu lever der næsten ingen af dem mere, og de har taget deres trolddomsgaver med sig i graven. Jeg har set dem sende budskaber mange mile bort, blot ved at gå ind i deres tipi og sætte sig til at »tænke budskabet« til den anden lejr. Der var kun nogle få gamle indianere, som kunne »modtage« disse budskaber. Jeg har set dem helbrede døende, og jeg har set dem forudsige med nøjagtighed, ting der ville ske i fremtiden.

For at man ikke skal tro at jeg er lidt overtroisk hvor det gælder medicinmanden, fordi jeg er indianer, vil jeg fortælle om en begivenhed som hændte missionæren i Sortefodsindianernes reservat for nogen tid siden. Denne missionær, pastor Stocken, som stadig virker i indianermissionen i Sortefodsreservatet i Gleichen, havde altid tvivlet på de historier indianerne fortalte ham om deres medicinmænds kraftige gerninger. Han havde i årevis prædiket for disse indianere imod udøvelse af medicin, og prøvet at indgive dem den samme tvivl som han selv havde på medicinens effektivitet. Men overfor mig og andre har denne ærværdige pastor måttet indrømme at han stadig undrer sig over følgende episode, som han selv var impliceret i. For nogle få år siden sad pastor Stocken en dag i sit studereværelse på missionsstationen i færd med at skrive prædiken, da det bankede på døren. Han lukkede op, og den berømte Sortefodshøvding Kragesko stod tavs foran ham.

Præsten der taler sortefodssproget flydende, spurgte høvdingen:

»Nå, hvad har bragt dig herhen?«

»Jeg ønsker at du skal tage et billede af mig,« svarede Kragesko.

Præsten syntes at dette var meget mærkeligt, for han havde aldrig før set en indianer fra disse egne der ville fotograferes, – de nærede overtroiske forestillinger derom.

»Nå, hvorfor det? Hvorfor vil du fotograferes?« spurgte pastoren forbavset.

»Jeg skal dø,« svarede Kragesko henkastet, »og jeg vil gerne have, at mit folk skal have et billede af mig.«

»Skal du dø?«

»Ja, – onsdag morgen.«

»Hvem har sagt du skal dø?«

»Jeg er lige kommet fra et besøg hos Kristammen oppe ved Røde Hjortfloden, og deres medicinmand holdt en Mitejavin, og fortalte mig at en ånd havde skudt en forgiftet pil igennem mig, og at jeg skulle dø onsdag morgen.«

»Du er tåbelig at tro sådan noget snak,« formanede præsten, »gå hjem til dit folk og glem det, selvfølgelig skal du ikke dø.«

»Jo, jeg skal – og jeg vil gerne fotograferes, så mit folk kan have et minde om mig.«

Kragesko talte med så stor overbevisning at pastor Stocken ikke anede hvad han skulle gøre. Han prøvede med opbydelsen af al sin overtalelsesevne at få Kragesko til at gå hjem og glemme Kri-medicinmanden, men høvdingen stod hårdnakket og afvisende fast ved sit. Derfor tog præsten sit apparat frem for at stille ham tilfreds, og tog et billede af ham stående i døren til missionsstationen, – en pragtfuld skikkelse, mere end seks fod høj, iført mokkasiner, med det flettede hår liggende i to glinsende striber over hjorteskindsskjorten, og med de lange, muskuløse arme roligt korslagt over brystet.

Så tog præsten hans hånd og sagde: »Gå nu hjem og glem alt hvad du har fortalt mig, jeg skal se at komme over at besøge dig engang i næste uge.«

Men præsten kom aldrig til at besøge Kragesko, for han døde tre dage efter – onsdag morgen.

Da jeg var i tiårsalderen, kom en af de halvblods handelsfolk, som kom for at handle med indianerne ved Fort Benton, Montana, ridende ind i vores lejr og spurgte efter vores medicinmand. Han fortalte ham at en af de brændevinsdunke som han havde med nordpå til at købe bisonskind for, var blevet stjålet den foregående nat nær vores lejr; og han ville gerne vide om medicinmanden kunne sige ham noget derom, og han lovede ham penge hvis han kunne.

Vores medicinmand, Hvide Hund afholdt en medicinceremoni, og da den var ovre sagde han til købmanden at han skulle gå ni hundrede skridt mod vest, så ville han komme til en lille skov. Så skulle han gå ind i skoven og gå tre hundrede skridt

til højre; han ville så møde en »gammel mand«. Mellem benene på den gamle mand ville han finde brændevinen. Købmanden gjorde som der blev sagt, og kom til et træ, hvis to mægtige rødder lignede en mands ben. Han ledte mellem disse rødder, og fandt brændevinsdunken omhyggeligt skjult dér under jorden. Den måde medicinmanden omtalte træet som den »gamle mand«, illustrerer det besynderlige ordvalg som jeg nogle sider tidligere har talt om.

BISONHOVED-CEREMONIEN

Jeg glemmer aldrig den første gang jeg overværede medicinmandens chokerende bevægelser over det døde bisonhoved, en særlig ceremoni der bliver opført når der er krig. Jeg var lille, og jeg blev så skrækslagen at jeg løb min vej. Vi lå i lejr ved Shell Creek, syd for Milk River i Montana, da en nat den afdeling af Krageindianere hvis spejder vi havde dræbt, overrumplede os og listede ind i lejren og bortførte alle vore heste. Den næste dag besluttede vor stamme at forfølge Kragerne og hævne denne plyndring. Vor hensigt var at tilbageerobre vore egne ponyer, og tage alle Kragernes heste hvis vi kunne.

Før en krigsfærd af denne art blev indledet, rådførte høvdingen sig altid først med medicinmanden for at blive klar over hvad slags lykke færden ville få. Høvdingen gik til medicinmanden for at »række ham piben«. Hvis medicinmanden »modtog« piben – røg den – betød det at han ville påtage sig ansvaret at råde for eller imod krigstoget, og at han ville følge med det. Så gav høvdingen ham navnene på alle dem der skulle følge med på færden; og medicinmanden gav høvdingen besked om at møde ham på et givet sted den følgende nat, så ville han fortælle ham »hvad ånderne sagde« om deres lykke.

Efter at høvdingen var gået, holdt medicinmanden sine besværgelser med ånderne og sikrede sig »visionen« af hvad resultatet af krigsfærden ville blive. Når høvdingen besøgte ham den følgende nat, fortalte medicinmanden ham hvormange vi ville »tage« – dræbe – og hvormange fjenden ville »tage«; og hvis vi ville tage mange flere end fjenden, rådede han høvdingen til at tage kampen op.

Medicinmanden fulgte med på alle krigstog, og mens man

endnu var på udkig efter fjenden, havde han hver fjerde nat påny samvær med ånderne for at se om lykken stadig var med os.

For at komme i forbindelse med ånderne mens man var på krigsstien, måtte medicinmanden have hovedet af en nylig dræbt bison. Jeg var meget lille da vi drog mod Kragerne, men jeg husker det tydeligt, for jeg blev næsten skræmt fra vid og sans af medicinmanden.

Det fjerde døgn vi var ude gav medicinmanden Hvide Hund besked til nogle krigere om at gå ud og opspore en bison og bringe dens hoved med tilbage. Det var tidligt på eftermiddagen. Mændene var borte adskillige timer, men da de kom tilbage sagde de at de ikke kunne finde nogen bøfler. Bisonen var dengang ved hastigt at forsvinde fra Sletterne, og det var kun nordpå man kunne træffe nogen.

Hvide Hund modtog denne meddelelse uden tilsyneladende at tage sig det nær. Han sagde at han ville gå ind og tage sig en lur i sit telt. Men han var ikke længe derinde. Han kom ud lidt efter og fortalte at han havde haft en drøm. Han sagde: »I krigere skal følge floden her så langt som seks »bøffelpile« (et par kilometer) og så gå over floden og over et højdedrag I vil finde på den anden side. Når I kommer op på toppen af højen vil I se en antilope græsse i det fjerne. Det vil være i mørkningen. Snig jer så tæt I kan ind på denne antilope og se skarpt efter, så vil I se en enlig bison græsse to »bøffelpile« borte. Nærm jer denne bøffel under dække af antilopen, idet I efterhånden driver den henimod bøflen; og når I er kommet nær nok, dræb så bisonen.«

Krigerne gik ud og vendte tilbage efter mørkets frembrud med et dryppende bøffelhoved svingende på en lang stang over skulderen.

Et stort festbål blev tændt midt i lejren, og kort efter kom medicinmanden ud og fik bøffelhovedet lagt foran ilden. Så begyndte han at udstøde sælsomme lyde mens han pegede på bøffelhovedet, og rakte hænderne op mod den stjerneklare himmel. Han sang en sang, og så stift på det.

Den nat anbragte de bøffelhovedet et lille stykke udenfor lej-

ren, og mændene gik ud og anbragte sig i en halvcirkel om det, med ansigtet vendt i den retning vi drog frem. Derefter kom medicinmanden Hvide Hund ud og tog plads midt i halvcirklen og begyndte at synge. I det samme han begyndte satte også prærieulvene i med at synge i klagende hyl ned langs flodbredden. Da han havde sunget sin første sang, bad han de andre om at holde øje med bøffelhovedet og se »om der viste sig nogle usædvanlige tegn«. Hvis der gjorde det, sagde han, var det godt og de måtte takke.

Så begyndte han at synge en anden sang, og da han kom til det sted hvor han nævnede bisonhovedet, sprang der gnister ud af det venstre øje, så af det højre, og så af det venstre igen. Og så begyndte bisonhovedet at vugge fra den ene side til den anden, akkurat som en bison der er blevet anskudt af en kugle. Der kom røg ud af dens næsebor, og den snappede efter vejret.

Man troede vi drenge var i seng, men to af mine legekammerater og jeg selv havde listet os ud af sengene og stod bagved mændene uden at de vidste det. Da vi så gnisterne springe ud af øjnene på bøflen, var vi først for rædselsslagne til at bevæge os. Men da det begyndte at gispe og bevæge sig, udstødte vi et hyl og vendte os om og løb så hurtigt vi kunne ud i præriens mørke. Vi vidste ikke hvor vi løb hen, vi fór bare afsted så hurtigt vi kunne løbe. Var mændene ikke løbet efter os og havde indhentet os og bragt os tilbage, ville vi formodentlig være faret vild og gået til grunde.

Da vi kom tilbage til lejren, sagde mændene til os, at vi ikke skulle være forskrækkede, for bøffelhovedet havde fortalt os at vort togt mod Kragerne ville forløbe heldigt. Vore mødre lo os ud fordi vi var blevet bange, og lagde os i seng igen. Da de pakkede os ind i bøffelskindene, gjorde de os rasende ved at sige: »Herefterdags må vi passe godt på vore små piger.«

Næste morgen udlagde Hvide Hund for stammen det »syn« han havde modtaget over bøffelhovedet. Han sagde at ånderne stadig talte til fordel for vort forehavende mod Kragerne. Han sagde at vi ville få fjenden i syne den næste dag, og at vi ville »tage« fire af dem.

Den næste morgen da vi genoptog rejsen, så vi et helt mylder foran os, – mængder af ting der bevægede sig. Da vi kom nærmere til, så vi at det var en stor hjord af springende antiloper, adskillige hundreder. De dannede en stor cirkel en tredive meter i tværsnit, denne cirkel var et par meter bred. Antiloperne havde ædt helt ned til den sorte jord i denne bredde. Vi havde ingen heste med os – Kragerne havde dem allesammen – derfor måtte vi gå tilbage til det gamle indianske lastdyr, hunden. Vi havde alt vort lejrudstyr pakket på ryggen af hundene, eller slæbende bagefter dem på bærestænger. Det var næsten umuligt at få hundene over dette brede stykke sort jord. De var så tungt lastet, at vi måtte rulle dem over de sumpede stykker, ellers ville de simpelthen have siddet fast i mudder til op over bugen. Vi måtte også rulle dem over ujævnheder.

Vi kom forbi Shell Creek og drog videre i retning af De Høje Bjerge – Rocky Mountains. Vi kom til foden af et bjerg som vi kaldte »Sneen Smelter Aldrig«. Da vi kom til foden af dette bjerg fik vi befaling af medicinmanden til at lægge os ned ved foden af bjergskråningen og forholde os stille; for han så en gruppe jægere på vej hjem med kød. Det var *Sahpoer* – Krager.

Vi lå der indtil jægerne forsvandt over en bakkekam, og kort efter kom en bisontyr til syne over højdedraget og bevægede sig i retning af os. Den standsede et par hundrede meter fra os og stampede med fødderne og stak halen i vejret. Blandt indianerne er dette et signal til at gå tilbage og springe på hestene. Bøflen gjorde dette to gange, og kom indenfor en hundrede meters afstand fra hvor vi lå. Pludselig forsvandt den over randen af et andet højdedrag, og Hvide Hund råbte »Skyd den!« Men det var for sent.

Denne bøffel var intet andet end to krageindianere i en af deres spejderforklædninger. Indianerne forklædte sig ofte som ulve, bøfler og antiloper. Denne »bøffel« prøvede at finde ud af hvem vi var, hvilken stamme. Og når vi ikke sendte noget signal til den, vidste de, at vi var fjender.

Vi fulgte efter i den retning jægerne var gået, og da vi mente vi var kommet nær nok til at være i fare, sendte vor anfører,

Vandrende Sjæl, tre spejdere ud for at undersøge, hvor Kragerne ville slå lejr for natten.

Vi standsede, og Hvide Hund sagde, at vi hellere måtte afholde en »Snedans«. Når indianerne planlagde overfald for at røve heste, afholdt de altid en »Regndans« eller en »Snedans« for at bede om blæst eller uvejr til at dække overfaldet.

Vi samles alle omkring medicinmanden så tæt vi kan, og mens han gennemgår sine besværgelser og nedkalder regnen, slutter vi os til ham i en sang der anråber elementerne om at sende regn eller sne. Dansen foregår uden megen larm, men den varer tit i adskillige timer, idet enhver koncentrerer sine tanker om regn og sne ved hvert trommeslag. »Da-dum, da-dum, da-dum«, lyder trommen. »Giv regn, giv regn, giv regn,« lyder det i os.

Da spejderne kom tilbage fortalte de os, at det var den afdeling af Kragerne som vi søgte. Deres lejr lå i en afstand af omtrent tyve »bøffelpile« fra hvor vi lå – cirka fem kilometer – (en bøffelpil var godt tre hundrede meter, nemlig den længste afstand i hvilken vor stamme havde dræbt en bison ved pileskud). Spejderne sagde, at Kragernes lejr lå i en stor dalsænkning langs randen af Rocky Mountains lave forbjerge; og det var tydeligt, sagde de, at Krageспejderne ikke havde mistanke om at vi havde opdaget deres tilsynekomst i bøffelforklædning.

Da vi ikke havde vovet os ud på jagt, for ikke at røbe vor tilstedeværelse overfor fjenden, havde vi ikke noget at spise den aften; derfor sagde høvding Vandrende Sjæl at vi ville dræbe en omstrejfende hest som vi havde indfanget tidligere på dagen, – en som åbenbart var sluppet bort fra Kragerne – og afholde en hestefest. Indianerne holdt ikke af at dræbe deres ridedyr, men de var tvunget til at gøre det når de stod uden mad. Vi slagtede hesten, og fik hver et stykke af kødet til at riste på enden af lange, grønne pinde. Vi byggede ildsted i en lille klippesprække ved flodbredden og spændte nogle bøffelskind over det på fire stolper, så røgen ikke glødede når den steg op i luften.

Efter måltidet lod høvdingen os lægge tøjet og gå ned i floden og vaske os grundigt, idet vi som sæbe brugte det fine, sorte sand på bunden af floden. Vi skrubbede os indtil vi glødede for at

fjerne al lugt af hestekødet vi havde spist. Hvis noget af denne lugt blev på os, ville fjendens heste blive skræmt når den nåede deres næsebor i mørket. Heste bliver bange når de lugter deres eget kød, særlig hestefedt, og de bliver vilde når de lugter det. Da vi måtte snige os ind på fjendens lejr og tage hestene mens de sov, kunne vi ikke risikere en forstyrrelse i hjorden mens vi var ved arbejdet.

Om natten fulgte vi efter spejderne til et punkt på toppen af en høj hvorfra vi kunne se ned i Kragernes lejr. Den lå i en stor kløft, og var til alle sider på nær een indelukket af de omgivende høje og forbjerge. Vi krøb ned til den åbne ende af lejren under dække af mørket, og lå der i hvad der syntes os flere timer, for at vente på at Kragerne skulle gå til ro. Der var et vandhul nærved hvor vi lå, og vi kunne se Kragerne komme og gå fra dette hul med deres vandblærer. Af hævnlyst ville nogle af vore mænd krybe ned til vandhullet og tilsnige sig en skalp, men Hvide Hund og høvdingen ville ikke lade dem gøre det. De sagde at vi ikke var kommet for at udgyde blod, men for at tage vore egne heste tilbage, og bortføre Kragernes for at give dem en lære.

Efter midnat hviskede høvding Vandrende Sjæl ordren til at krybe ind i Kragelejren. Krigerne efterlod kvinderne og os børn hvor vi var, med besked om at søge sikkerhed i den modsatte retning hvis vi hørte en gråulv gø to gange. Det var vort signal, – vi havde mænd i stammen, spejdere, der kunne gengive disse dyrs kalden så fuldstændigt, at selv det fineste øre ikke kunne opdage forskellen.

Vore mødre gav nogle af os drenge lov til at krybe bag vore fædre frem til kanten af lejren, så vi kunne se hvad de foretog sig. Da mændene så os, gav de os besked om at ligge på den højre side af lejrindgangen og så, når hestene kom den vej, at springe op og vinke med armene og kyse dem den anden vej; og de befalede os at være parate til at løbe tilbage til vore mødre før de kom tilbage.

Som vi lå der, så vi vore fædre kravle bort fra os på maven, idet de skubbede forladeren foran sig og en gang imellem raslede i græsset for at lade hestene vide at de kom, så de ikke blev for-

skrækkede. Nu og da rejste en af dem sig op og stod stille et øjeblik for at hestene kunne se ham, og for at berolige lejrens hunde.

Kragerne havde en bjælkeindhegning til hestene, og lejren var sat op omkring indhegningen hele vejen rundt undtagen til een side, den sydlige; derfor bevægede vore fædre sig mod denne side, og som vi lå der kunne vi høre dem fjerne bjælkerne fra denne side. Da nogle af Kragernes hunde satte i med at gø, satte to af vore spejdere i med et kor af ulvehyl for at få Kragerne til at tro at det var dem hundene gøede ad. Vi hørte et spædbarn begynde at græde i et af teltene, og det lød som om moderen lagde hånden over barnets mund. En af vore drenge sagde med en høj hvisken: »Hvis jeg havde en bøsse, ville jeg skyde ind i teltet, og få den lille lus til at tie stille – dumme kragekøter!« Vi sagde til ham at hvis han ikke holdt sin kæft, skulle vi nok binde ham på hænder og fødder og lade ham blive tilbage. Så holdt han sig i ro.

Indianerne bandt altid deres yndlingsridehest lige til højre for teltdøren, for at de kunne springe på den i en fart og forfølge dén der forstyrrede lejren; og for at beskytte den, hvis nogen skulle forsøge at røve hestene. Vore mænd var meget modige den nat, vi kunne se dem snige sig ind på disse særlige ridedyr ved teltdørene og løsne dem. Der var to smukke, sortgrå pintoer foran høvdingens tipi, og de fik dem begge, helt sadlede og færdige til at ride på.

Snart efter hørte vi drunden af hestehove der nærmede sig os, og drengen, der havde snakket om Kragebarnet, sprang op og løb – han var bange for at vi skulle binde ham. Det var kun nogle få heste, der kom hen mod os, og vi ventede på de andre; men pludselig så vi mændene komme, og vi løb. Da vi kom tilbage til vore mødre fortalte mændene dem at Kragerne havde bygget dobbelt indhegning med et skillehegn i midten, og at de havde opdaget dette for sent til at tage de andre heste der var nærmest lejren, inderst i indhegningen. Alle deres bedste heste var derinde, og vi havde kun fået de dårligste, hvilket også var hensigten i tilfælde af et overfald.

Men vore krigere havde narret dem på eet punkt: de havde været dristige nok til at fjerne de højt skattede ridedyr fra teltdørene, og bortføre dem med deres indianske tømmer og sadler på. Vor høvding lo ad dette, for hvis Kragerne vågnede og opdagede at deres heste var borte, måtte de lave nye tømmer før de kunne forfølge os.

Vi gav os på vej østpå i ro og mag, tilfreds med hvad vi havde udført, og dagslyset indhentede os før vi kom ret langt fra Kragernes lejr. I de tidlige morgentimer kunne vi se den store lejr ligge derude bag lavningen. I dagningens bløde, gullige månelys så den ud som en stor snedrive. Da vi kom op på et højdedrag, hvorfra vi kunne overvåge lejren, gjorde vi holdt, og Hvide Hund og vore ældste røg en pibe. Vore spejdere kunne ikke opdage nogen bevægelse i lejren. De måtte have troet at vi ikke havde set dem den foregående eftermiddag, for de havde åbenbart ikke taget nogen forholdsregler til at sikre sig imod os.

Da vi drog videre forlod vi højdedraget og red ned i floddalen hvor rejsen var bekvemmere. Vi var ikke kommet længere end et par kilometer før vi hørte støj og så op, – og der stod Kragerne og skød på os fra toppen af en stor bakkekam foran os. De havde været snedigere end vi havde tiltroet dem. De havde sneget sig ud af lejren lige efter os, og var kommet foran os, idet de åbenbart havde brugt de få tømmer de havde tilbage og ladet de andre heste følge efter anføreren, – styret med knæene på indianervis.

Hvide Hund råbte til kvinderne og børnene at de skulle skynde sig ned til flodbredden, og selv red han med krigerne frem for at møde Kragerne, Hvide Hund som havde reddet forrest, var blevet ramt af en kugle i brystet, og blodet løb ud af munden på ham.

Lykkeligvis havde nogle af vore mænd fortsat med at ride ad højdedraget over os uden at Kragerne anede det, og disse blev slået af overraskelse da de kom ridende ned mod dem. Da de angreb Kragerne fra venstre, skyndte Hvide Hund og høvdingen sig rundt om bakkekammen, og gik løs på dem fra højre. Kragerne var villige til at tage afgørelsen ved kamp, – men deres

4·

heste var det ikke. De blev bange for skydningen, og da rytterne ikke havde tømmer til at styre dem med, begyndte de at stejle. De stejlede og slog bagud mens Kragerne prøvede at komme til at sigte og fyre på os. Kragerne kæmpede tappert, men sigte og skyde og styre en stejlende hest på en gang blev for meget for dem, og een efter een blev de kastet til jorden og måtte gøre tilbagetoget til fods.

Mange Krager der havde tømmer på hestene vendte om og fulgte de andre til hest, og vore mænd ville gerne have forfulgt dem, men høvdingen sagde at vi havde haft nok blodsudgydelse, og han befalede dem at blive tilbage sammen med de andre.

Da alt atter var blevet roligt lå der tre Krager døde på brinken, og blodspor fortalte at mange andre var blevet ramt. Vi indfangede alle de heste som Kragerne havde efterladt, og vi havde nu flere heste end før Kragerne røvede vore.

Kuglen som havde ramt Hvide Hund havde kun givet ham et hudsår, – den havde ramt hans brystplade af runde elgskinneben og var blevet slået flad og var faldet ned i hans krudtpose. Men stødet af kuglen mod hans bryst fik blodet til at løbe ud af munden på ham i flere timer.

Efter at have overstået denne episode rejste vi videre til sent på natten; så gjorde vi holdt og sov hele den næste dag. Næste morgen gik mændene ud og skød nogle antiloper, og vi fik vort første ordentlige måltid siden vi var gået hjemmefra.

Men mens vi spiste sagde Hvide Hund: »Skynd jer, vi er ikke de eneste mennesker her på stedet.« Med følelsen af at der var noget galt, brød krigerne op og vi genoptog rejsen østpå.

Vi var kommet en kilometers vej og var ved at gå over et udtørret vandløb. Ved dette sted løb der en bakkekam på tværs af vandløbet. Hvide Hund red i spidsen for toget sammen med to andre, Tordenansigt, en spejder, og høvdingen Vandrende Sjæl. Da vi kom til toppen af bakkekammen, så vi Hvide Hund give tegn til de to andre om at holde sig tilbage mens han kiggede over bakkekammen alene. Lige så snart Hvide Hund havde set over bakken kastede han sig hurtigt tilbage og sagde et eller andet til de to andre, hvorefter de vinkede med deres tæpper til

os, overkors, til tegn på, at der var nogen foran os. Så kom de ned og bandt ponyerne i bunden af den udtørrede bæk, hvilket var signal til de andre om at gøre det samme. Efter at have bundet ponyerne gik mændene op og sluttede sig til Hvide Hund og høvdingen og spejderen, idet de lod os drenge blive tilbage hos kvinderne. Snart hørte vi kraftig skydning, og vi vidste at der var kamp.

Da vore mænd kom tilbage, fortalte de os at de havde overrasket en flok på fyrre Krager som åbenbart havde været ude for at udspejde os. Kragerne blev fuldkommen forvirrede da vi begyndte at skyde på dem, de stod stille og kunne ikke sige hvor skydningen kom fra før halvdelen af dem var ramt. Og så, da de var klar over at de var håbløst prisgivet en overlegen styrke, kravlede de hen til brinken, og forsvandt ind i nattemørket som allerede havde overrasket os. Da mændene begyndte at forfølge dem sagde vores høvding: »Nej, lad dem gå tilbage til Kragerne og fortælle dem hvad der er hændt deres fæller, så kan de lære at man ikke kan fange os i en fælde.«

Hvide Hund gik ud på marken og slæbte fire døde Krager ind og lagde dem udstrakt i en række på jorden foran os. Så begyndte han at synge en af sine medicinsange over dem. Og mens han sang sagde han at der skulle affyres fire skud, og efter det fjerde skud ville vi alle vende om og drage hjem. Vi gjorde dette, og før vi var nået en hundrede meter brød en stærk snestorm løs over os. Vi skyndte os tilbage til slagmarken og søgte den igennem efter alle de af Kragernes tæpper som vi kunne finde; for skønt det endnu kun var tidligt forår var vi ikke forberedt på dette. Vore mænd løb ned til flodbredden og fandt tæpperne som alle de undslupne Krager havde ladet ligge. De havde stablet deres tæpper og bøffelskind på flodbredden, og var svømmet over, åbenbart i den hensigt at vende tilbage og hente tingene senere. Vi tog alle dem, og flere endnu fra de døde Krager.

Da vi drog af igen, opdagede vi en hel flok af Kragernes heste, herreløse og med tømmerne dinglende foran sig, som kom galoperende efter os i det hylende mørke, og fulgte os som hunde i snestormen. Kort i forvejen havde de været rasende, sparkende

vildheste, nu var de tæmmet af de brølende elementer og ville hellere søge menneskeselskab end stå ansigt til ansigt med uvejret alene. Vore krigere gik hen til dem for at fjerne deres indianske tømmer, så de kunne slutte sig til vor hjord uden at snuble og brække halsen; de stod dødsstille og trak kroppen tilbage på stive, skælvende ben; og stod med vilde øjne, men tillidsfuldt, mens mændene nænsomt fjernede deres lædertømmer og græssadler. Så sparkede de ud med benene og vrinskede og sluttede sig til vor egen hjord.

Vi svøbte alle vore tunge tæpper og skind om os, og tog uvejret som Hvide Hund havde sagt os vi skulle gøre. Han sagde, at det var det forsinkede uvejr, som han havde bedt om i sin snedans, og at ånderne måske havde sendt det for sent for at beskytte os mod en eller anden ukendt fare. De snemættede nordenvinde hylede skånselsløst mod os og stak os i øjnene så det sved med blindende sneklumper, men vi holdt ud. Vi fortsatte rejsen uden hvil, indtil uvejret lagde sig næste morgen. Så standsede vi alle og gravede os ned i sneen og slog lejr. Da vi gravede vore senge ned i sneen og rullede os sammen for at sove, tænkte vi på om Kragerne mon var kommet levende hjem uden deres tæpper og heste.

Da vi vågnede mange timer senere, opdagede vi at en af vore krigere, Omstrejfende Natørn, var borte. Hans kone sagde, at han hele tiden under uvejret ikke havde været hos os, men hun havde troet at han var hos hestene. Omstrejfende Natørn var den bedste skytte i stammen, en kriger med stort ry på krigsstien. Nu havde Kragerne fået ham. Nogle af vore krigere var vrede over dette, for – sagde de – Hvide Hund havde forudsagt os at vi ville »tage« fire af fjenden, og at vi ikke ville komme til at »give« nogen af vore til Kragerne. Hvide Hund beordrede dem til at standse diskussionen, og sagde at »ånderne aldrig talte falsk« til ham, og hvis de havde sagt ham det, så var det sandt.

Det var første gang Hvide Hund nogensinde havde givet en forudsigelse som ikke var gået i opfyldelse! Og nogle af vore ældre mænd sagde at hans medicinkraft måtte være ved at svæk-

kes, og at han burde gå ud i ødemarken og opøve sig for at genvinde disse kræfter. (Sådan gjorde medicinmændene altid når de opdagede at deres medicin var ved at blive svag, og så vendte de tilbage til deres folk som en stormvind). Men Hvide Hund holdt fast ved, at ånderne stadig var »med ham«, og ingen kunne overbevise ham om det modsatte.

HØVDING KEDELBÆREREN

Dét var forårets sidste snebyge. Da vi fortsatte rejsen og nåede til øvre Missouri – Montana – var isen ved at brydes, og vi besluttede at vente til de store flager var sejlet forbi, før vi ville vove vores heste og livet i den rivende, isfyldte strøm. Hvide Hund og Vandrende Sjæl besluttede at vi skulle drage lidt ned langs floden for at finde en god lejrplads. Vi måtte rejse op i det højereliggende terræn for at undgå snesjap; derfor drog vi tilbage op ad bakken mod syd, og derpå langsomt østpå.

Midt på eftermiddagen holdt Hvide Hund sin hest an og gav os tegn til at standse. Han og Tordenansigt, spejderen, kom tilbage og sagde at der var en stor indianerlejr på flodbredden foran os, og de kaldte høvdingene og rådmændene sammen til rådslagning om hvad de skulle gøre. De kunne ikke se på billederne på deres telte hvad det var for en stamme, men rådet udtalte at de var vis på at vi havde lagt alle de fjendtlige Krager bag os mod vest. De besluttede at det var bedst at spørge indianerne hvem de var, før vi nærmede os dem.

Derfor red Hvide Hund op på højdedraget og råbte: »Ho-o!« Så bad han dem på tegnsprog om at signalisere navnet på deres stamme. De meddelte at de var Gros Ventres og Nordassiniboine, alle i fælles lejr, og de spurgte os hvem vi var. Hvide Hund signaliserede tilbage, at vi var Sortefødder. Dette syntes ikke at berolige dem, for de signaliserede igen for at spørge: »Hvad slags Sortefødder?«

Hvide Hund og Vandrende Sjæl var i tvivl om hvad de skulle svare, for vi havde medlemmer af alle de fire afdelinger af Sortefødder iblandt os – de nordlige Sortefødder, de sydlige Sortefødder, Blodindianerne og Pieganerne – og Hvide Hund var ikke klar over, hvilke af disse grupper, Assiniboinerne regnede for

fjender, – Assiniboinerne var nordlige Siouxer fra Assiniboia, nu Sakatchewan, og de var ikke kendt langs Missouri. Til sidst fandt han på en list. Han rejste sig og gjorde Kritegnet, og så gik han nogle få skridt til højre og gjorde Kutenaitegnet. Så gik han midt imellem disse to punkter og viste at vi boede midt imellem de to stammer. Gros Ventrerne og Assiniboinerne signaliserede tilbage at de ikke kendte nogen Sortefødder som boede mellem disse to stammer, så vi måtte være »gode nok«. Og de indbød os til at komme ind i deres lejr.

Vi red ind i lejren og lod alle de heste vi havde taget fra Kragerne paradere for dem; og de sagde at vi måtte være store krigere. Og de var glade, for de var også fjender med Kragerne.

Før vore krigere steg af hestene så vi Assiniboinehøvdingen gå omkring mellem rytterne og se på deres skjolde som var bundet til hestenes halse. Og til sidst gik han hen til vores høvding og rakte sin hånd frem og sagde: »Det ser ikke ud til at vi er fjender. Jeg har set på alle medicinbillederne på jeres skjolde, og jeg husker ikke jeg nogensinde har set nogen af dem i vores kampe med Sortefødder.« De trykkede nu hinandens hænder, og vi var med det samme venner allesammen.

Alle høvdinge, rådmænd og medicinmænd fra de tre stammer samledes og afholdt rådslagning. Da den var ovre sendte de en herold gennem den store lejr for at meddele, at vi skulle holde en stor fest og en »Jeg så-dans« om aftenen. Det er en dans hvori alle stammens berømteste krigere beretter om deres første bedrifter på krigsstien; når de har fortalt derom, begynder trommerne at gå, så danser de og gennemspiller kampen sådan som den fandt sted i virkeligheden – andre bliver udvalgt til at forestille deres ofre.

Naturligvis så vi børn på dette med stor begejstring, for sammen med os i den store lejr var der nogle af de berømteste krigere som nogensinde har levet på Amerikas prærier. Den største af dem var høvding Kedelbæreren, overhøvding over Assiniboinerne. Han var dengang en gammel mand men levede efter århundredskiftet og døde først i 1923 i Assiniboine reservatet i Sintaluta, Saskatchewan, 107 år gammel.

Vi havde også den berømte Assiniboine spejder, Løber-med en-anden, som var general Nelson A. Miles' personlige spejder i Nez Perce-krigen mod høvding Joseph, og senere blev dekoreret for sit mod af præsident Grant. Så var der en høvding Atsistamokon, en berømt sortefodshøvding og medicinmand, der havde den mest usædvanlige krigskarriere som nogen indianer i historisk tid har haft.

Men den mest usædvanlige personlighed som deltog i denne historiske sammenkomst, var Gode Elsdyr, en berømt Assiniboine skønhed som var blevet såret syv gange af Sortefødderne i Sortefodsmassakren »en lejr« nord for Saskatoon ved Saskatchewan nogle få år tidligere. Her stod hun første gang ansigt til ansigt med nogle af de krigere som havde dræbt hele hendes familie, og som sårede hende og lod hende ligge på hin minderige slagmark, i den tro at hun var død. Endnu var Assiniboinerne uvidende om, at der blandt os var en del nordlige Sortefødder som havde været med i kampen mod dem. Ja, høvding Atsistamokon var den Sortefodsmedicinmand som ledede angrebet mod Assiniboinerne.

Gode Elsdyr var en meget smuk kvinde; hun havde to tatoveringer som gik fra mundvigene ned over hagen, og vore sortefodskrigere kendte hende straks, for hun havde været berømt blandt alle præriens stammer for sit usædvanlige udseende. Da disse sortefodskrigere fik øje på hende blandt Assiniboinerne, gik de hen til hende og flokkedes om hende og hilste hende med Sorteføddernes vennehilsen, sådan som man hilser på en ven man ikke har set længe. De løftede højre hånd og sagde: »Hej-hej-hej-hej-hej!« Gode Elsdyr blev ikke vred over at se sine fordums fjender, men var tværtimod glad for deres hilsener. Hun så på dem een efter een og nikkede smilende. Og hun spurgte om han der havde såret hende også var der.

»Hvordan så han ud?« spurgte høvding Atsistamokon.

»O-vaja-vashtaj!« udbrød hun, mens hun hastigt strøg med hænderne over ansigtet. »Han så meget godt ud!«

»Hvad ville du gøre hvis du så ham her?« spurgte høvdingen.

»Jeg ville slå armene om ham og kysse ham,« svarede hun og gjorde en omfavnende bevægelse med armene.

Men gode Elsdyrs søster var meget vred og ophidset over Sorteføddernes tilstedeværelse. Hun gik ind i sin tipi og satte sig til at hvæsse en stor bisonkniv. Hun skældte os børn ud og truede os når vi gik ind i hendes telt sammen med nogle Assiboinebørn, og vi løb hjem til vores forældre og fortalte hvad hun var ved, – at hun hvæssede sin kniv for at dræbe en Sortefod for hver der var blevet dræbt i hendes familie.

Nogle af Assiniboinerne hørte det og gik ind i hendes telt og prøvede at overtale hende til venskabelighed med Sortefødderne. Men hun var uforsonlig, og da hendes søster, Gode Elsdyr, kom ind i tipien, rakte hun hende kniven og sagde at hun skulle bruge den mod sine fjender. Gode Elsdyr stak kniven i bæltet og kom ud af teltet, og vi børn fór til alle sider af skræk. Vi troede hun ville begynde en kamp. Men i stedet gik hun tilbage til gruppen af Sortefødder og genoptog samtalen med værdighed og venlighed. Gode Elsdyr giftede sig med en af Sortefodskrigerne; hun lever endnu på Assiniboine-reservatet i Sintaluta, Sakatchewan. Selv om hun er nærved firs, er hun stadig meget smuk.

Der var en anden Assiniboine som sad rasende i sin tipi og pønsede på at få ram på Sortefødderne. Han hed E-ach-chi-cha – Den der fører sær tale – og han nægtede at komme ud af teltet for at hilse på os. Han lå der i sit telt i hvilestilling og udslyngede forblommede trusler mod de af os børn der kom for nær til ham. Det var E-ach-chi-cha, som havde jaget de sårede Sortefødder i deres kamp mod hans stamme, og dræbt dem een efter een langs vejen, – og han havde stadig kun det bitreste had tilovers for dem. Høvding Stifinder, en smuk ung Assiniboine som stadig styrer sin stamme, påtog sig at passe på disse to Assiniboiner og forhindre dem i at øve vold mod Sortefødderne; for de øvrige Assiniboiner var os meget venligt stemt.

Vi børn var henrykte over at være i den store, tætbefolkede lejr bestående af tre berømte stammer, Assiniboine, Sortefødder og Gros Ventres. Den store lejrs forskellige telte var opslået i en

stor cirkel som var næsten en kilometer i rundkreds. Disse telte var malet i alle regnbuens farver, hver på sin vis, og med den families medicinmærke som ejede det.

Forsårssolen skinnede klart på vores store, lykkelige lejr mens vi løb frem og tilbage mellem teltene og floden, og legede og lærte hinanden at kende. Vi kunne kun tale indbyrdes på tegnsproget, men vor glæde fik udtryk alligevel.

Vi havde hørt vore fædre tale så meget om kampene mellem Sortefødder og Assiniboiner, at vi drenge gerne ville afholde en legekamp med Assiniboinerdrengene, men de voksne ville ikke give os lov. De var bange for at en af os tilfældigt skulle komme til at såre en af Assiniboinerdrengene og forårsage en krig mellem stammerne. Derfor måtte vi nøjes med væddekampe, med at kaste tunge sten og ride uvorne heste for at vise vores tapperhed.

Vore mødre sad udenfor teltene og iagttog os skarpt for at se om vi opførte os ordentligt overfor de fremmede indianere, for at være sikre på at vi ikke begyndte en kamp som kunne skade en af vore værter og begynde en krig.

De skulle bare vide at kamp var det sidste vi tænkte på. Vi var alle så glade ved at se andre drenge der var som os selv, at vi betragtede dem som vore brødre; og vi gjorde alt for at blive venner med dem og lære dem at kende, så vi kunne le ad hinanden når vi lavede spilopper – hvad indianerdrenge elsker.

De voksne krigere lod også til at være glade. De havde travlt med at rejse det store rådstelt, hvor vi skulle afholde Jeg sådansen om Aftenen. De tog nogle af de mindre telte ned og spændte dem ud over pæle og lavede dem om til eet stort rum, hvor vi alle kunne få siddeplads ved dansen. Vore mødre og søstre der som alle indianerkvinder altid var strålende og lykkelige, sad rundt om deres tipier og nød at snakke sammen, – glade over den enestående begivenhed, over de mange folk og travlheden, alt det som indianerne holder så meget af.

Vi holdt den aften gilde på bisonpemmikan, som ingen laver bedre end Assiniboinerne. Pemmikan, indianernes vigtigste fødemiddel vinteren igennem, laves af tørret bisonkød som bliver skåret i småstykker og blandet med akselbær. Efter at det er blevet

lagt i bisonblærer og smeltet fedt hældt over det, kan det holde sig i måneder og år uden at blive fordærvet. Det er indianernes eneste »dåsemad«, den eneste mad de kan lægge til side til vintermånederne.

Efter gildet gik vi alle ind i det store rådstelt og satte os for at se på Jeg så-dansen.

Fem af de navnkundigste krigere fra de tre stammer var blevet udvalgt til at opføre deres berømteste bedrifter på krigsstien.

Disse femten kraftkarle kom ind i teltet efter at vi havde taget plads til højre og venstre for høvdingen, som sad med ansigtet vendt mod os i en halvcirkel længst inde i teltet.

Alle disse krigere var kun iført bukseklæder og krigsfjerprydelserne som smykkede deres hoveder. De havde allesammen deres gamle kampsår malet med friske farver på kroppen, som det var indianernes skik ved festlige lejligheder. Nogle af sårene var så forbløffende gengivet, at man ikke kunne skelne dem fra de oprindelige gabende sår over hvilke de var malet. De havde også de frygtelige ar efter Soldansen gengivet på brystet i alle deres blodige enkeltheder.

Det var en imponerende forsamling af krigere fra den gamle tid. Der var »trefjermænd« og »firefjermænd« og mænd med »fjerkrone«, der var høvdinge og medicinmænd. En trefjermand var en som havde dræbt tre mand i kamp og havde fået ret til at bære tre ørnefjer med påsatte røde hestehår på issen. De der havde dræbt mere end fire mænd på krigsstien bar deres fjerkrone af mange ørnefjer som var sat sammen til en mægtig hovedprydelse. Krigerne bar andre fjer i håret, som viste hvor mange gange de var blevet såret. En ørnefjer som var splittet ned i midten betød at den der bar den var blevet såret een gang af en pil. En ørnefjer med en rød kugle påmalet betød at den der bar den var blevet såret een gang af en bøssekugle. Nogle af krigerne bar mange af disse fjer som viste at de var blevet såret mange gange. Alle de femten krigere som skulle deltage i Jeg så-dansen havde mange af disse »sår-« og »skalpefjer« på hovedet; og deres kroppe var dækket af gamle sår som var blevet trukket op med farve så de så friske ud. Vi drenge sad og talte

dem og prøvede på at regne ud hvem der var den største helt. Indianerne gav altid deres børn lov til at se på disse kampskuespil, for at de kunne inspirere os til at kappes med vore fædre i tapperhed, og opflamme os til at blive store krigere.

Høvding Kedelbæreren, der var den ældste af de tilstedeværende krigshøvdinge, var den første som blev kaldt frem for at berette sine bedrifter i Jeg så-dansen. Jeg glemmer aldrig den imponerende værdighed hos denne vidunderlige prærieskikkelse. Helten i en række eventyr som overgik de vildeste fantasier, høvding Kedelbæreren, førte sit folk til kamp da Siddende Tyr, Kragefod og Hestefoldbygger endnu kun var børn. Og dog levede han indtil 1923, da Siddende Tyr og de øvrige krigshøvdinge ikke var stort mere end myteskikkelser.

Skønt høvding Kedelbæreren havde dræbt mere end hundrede mænd på krigsstien, var hans ansigt fyldt af ånd, – et ejendommeligt lys af menneskelig godhed som gjorde ham større i mine øjne end alle andre jeg har set. Når han skulle fortælle om dem han havde dræbt på krigsstien, gjorde han det med en ejendommelig undskyldende mine, som tydeligt viste at han fandt det ubehageligt. Til trods for hans beretning om ødelæggelse, var høvding Kedelbæreren en mand i hvis frygtløse hænder man gerne ville lægge sit liv, hvis sagen afhang af retfærdig dømmekraft og sand mennskelighed.

Denne store Assiniboinehøvding var kendt overalt på prærien i gamle dage som mesterløber. Vi havde ofte hørt om dengang han ved en af sine løberbedrifter fik Blodafdelingen af Sortefodsfolket til at tro sig omgivet af en overvældende mængde Assiniboiner. Ved at løbe rundt om et overvældende antal Blodindianere, dækket af de omgivende bakker, og kigge frem paa forskellige steder så de kunne se ham, fik høvding Kedelbæreren Blodfolkene til at tro at de var helt omringet af Assiniboinere, og derved vandt han sejr, mens han og hans lille håndfuld Assiniboinekrigere ellers ville være blevet fuldstændig udslettede. Vi havde ofte hørt denne historie fortalt ved lejrilden, – hvorledes Assiniboinerne engang narrede vor stamme til nederlag. Og nu havde vi ved et lykketræf den store høvding her, så han selv

kunne berette hvorledes han gjorde det. Men vi skal lade høvdingen selv berette historien.

Mens krigstrommerne gik sagte som akkompagnement til fire sangere der sad midt i teltet og sang Jeg så-dansens alvorfulde melodi, rejste høvding Kedelbæreren sig og plantede sin lange fjersmykkede skalpstok i jorden foran sig idet han holdt på den med sin højre hånd. Han stod tavs adskillige sekunder og så grundende på en skalp som hang midt på stokken. Så løftede han hovedet værdigt, og så over på Sortefødderne og begyndte:

»Hanh-h! Jeg vil fortælle jer om noget som hændte her i jeres eget land, og for jeres egen stamme, Ve-vinchasta Sihasapa (Blod-Sorteføddere). Det er den historie I bad mig fortælle, – om dengang jeg løb og narrede jeres folk. I kender den, Sortefødder!«

»Agh, agh, agh! (ja, ja, ja), forsikrede Sortefodskrigerne, mens de bøjede sig frem og drejede hovederne for at lytte.

»Det var for mange år siden da jeg kun havde været høvding nogle få vintre,« fortsatte høvdingen. »Jeg førte mit folk, Assiniboinerne ud på krigsstien for at hævne et angreb som Sortefødderne havde rettet mod os for nylig i Assiniboia. Vi kom hertil og var sat over Mik River (Montana), da vi en tidlig morgen så jer for første gang. Jeg var lidt i forvejen for mit folk sammen med min broder, Skindskraberen, da vi så en mængde ting bevæge sig forude. Det var en diset morgen og tingene dansede op og ned og skiftede form som et fata morgana, – *itovapi.* Vi kunne ikke se hvad det var for noget, men det så hverken ud til at være antiloper eller bøfler. Vi gjorde holdt, og mens jeg prøvede at finde ud af hvad det var, så jeg to bøfler et par hundrede meter borte græsse over mod en bakke i det fjerne. Min broder ville skyde en af dem, så vil kunne få et måltid rå bisonnyre, men jeg holdt ham tilbage. Jeg advarede ham med at det vi så i det fjerne kunne være fjenden.

Jeg bad min broder holde udkig med disse hoppende figurer, mens jeg kravlede ud på det flade terræn under dække af de to bisoner, og prøvede at komme hen til bakken foran os, hvorfra jeg kunne få et bedre overblik over disse mærkelige tingester som bevægede sig. Efter en vanskelig kravletur nåede jeg toppen

af bakken. Jeg kiggede forsigtigt og langsomt over bakkekammen, og sprang så hurtigt tilbage. Jeg kravlede ned, ud af syne, og vinkede med mit tæppe som signal til min broder, at det var fjender som dansede en af deres danse ude på den åbne prærie.

Min broder lod signalet gå tilbage til stammen, som havde fortsat uanfægtet, uden kendskab til det vi havde set. De løb alle hen til min broder og spurgte hvad der var i vejen. Jeg kunne høre dem tale højt og jeg ønskede at fange deres opmærksomhed, så jeg kunne sige dem at de skulle forholde sig tavse. Men jeg kunne ikke fange deres blikke før jeg kom lige hen til dem. Så hørte jeg en af mine mænd, en klog og rådsnar mand, sige at jeg, deres høvding, ikke ønskede at åbne kampen fordi vi kun var en lille flok. En anden af mine mænd, en mand med et vældigt snakketøj og en lille forstand, holdt på at vi skulle løbe frem og angribe fjenden, og ikke vente til jeg kom tilbage.

De så mig ikke før jeg var lige ved dem. Så tav de stille for at høre mine ordrer. Jeg bad dem tie stille og trække sig lidt tilbage så vi kunne holde krigsråd i sikkerhed.

Vi gik tilbage til en lille kløft. Her ønskede den stortalende kriger at vide hvorfor den rådsnare ikke ville slås. Jeg sagde at *jeg* ville svare på det spørgsmål. Og jeg sagde:

»I er alle af fornem slægt, og jeg ønsker ikke at tage ansvaret hvis nogle af jer bliver dræbt. Vi er kun otte mand imod en overmægtig fjende. Jeres høvding har talt.«

Så sagde den stortalende til mig: »Hvad er vi kommet her for? – Er vi ikke kommet for at slås? Vil du nu til at trække dig ud af det?«

»Nej jeg vil ikke,« svarede jeg, »jeg ønsker I alle skal dø som krigere i kamp og ikke på flugt. Og vi vil gøre det. Jeres høvding har talt for sidste gang.«

Nu sagde den stortalende ikke mer, og jeg gav mine mænd ordre til at klæde sig af til kampen, male sig på kroppen, og lægge sig i baghold langs kløften, og så overlade resten til mig.

»I ved det, Assiniboiner!« råbte høvdingen og så over på sine egne folk.

»How, how, how!« lød svaret.

Så kastede jeg tøjet og begyndte at løbe,« fortsatte høvdingen, »jeg løb frem langs kløften cirka en halv kilometer, og viste mig så over horizonten synlig for fjenden – Sortefødderne. De var nu ved at tilberede en antilope, og de så mig.

I ved det, Sortefødder!«

»Agh, agh, agh!«

Så trak jeg mig ud af syne, og løb således i bøjet stilling så hurtigt jeg kunne, og snart efter – nogle hundrede meter længere borte – rettede jeg mig op og så over på Sortefødderne. Jeg så nu at de var klar over at de blev iagttaget, for de havde alle skjult deres våben under kapperne og holdt sig tæt sammen så de ikke kunne tælles.

I ved det, Sortefødder!«

»Agh, agh, agh!«

»Så bøjede jeg mig ned igen og skyndte mig videre, – denne gang afsted, afsted, afsted, til et punkt mange hundrede meter borte, – så op igen – så mere fart – og op igen. Jeg løb helt omkring dem tre gange, og dukkede op så hurtigt at de troede at jeg var mange mænd som iagttog dem fra alle sider.

I ved det, Sortefødder!«

»Agh, – oki-ow! (Ja! – bravo!)«

»Da jeg så over på dem sidste gang var det så nær, at jeg rigtig kunne se dem. De var alle store og høje, og havde allesammen trøjer af bisonskind, – så vidste jeg at det var Blodsortefødder. De var ved at blive foruroliget nu, da de troede at de var helt omringet af Assiniboiner. Men de var tapre og uforfærdede. De begyndte en krigsdans.

Solen ville snart gå ned, derfor løb jeg hurtigt tilbage til mine krigere og sagde til dem at nu var tiden kommet til kamp, for Blodmændene var allerede begyndt deres krigsdans. Jeg gav dem ordre til at tage kapperne af, og lægge sig på kløftens side og ikke røre sig før de så mig give ild.

Snart efter hørte vi Blodfolkene gå til angreb. De gik i den retning jeg ønskede de skulle gå, imod en falsk front, hvor jeg havde fået dem til at tro at de fleste af os var. Da de kom til

toppen og indgangen til en anden dalsænkning, som jeg havde planlagt de skulle, udsøgte jeg deres anfører og fyrede på ham.

Men ligesom jeg havde narret Blodfolkene, havde de også narret os. I stedet for ti bøsser, som jeg havde talt, havde hver af dem en bøsse, og de havde været kloge nok til at skjule dem under kappen. De åbnede ild mod os med en regn af kugler og pile. Jeg så en pil komme lige mod min broder som lå ved siden af mig. Men lige da jeg åbnede munden for at advare ham, gik pilen ind i ryggen på ham.

Vores skydning fra dette uventede sted forvirrede Blodfolkene så meget at de trak sig tilbage mod sydvest. De ventede at vi skulle følge efter dem og dræbe dem alle, men Assiniboinerne havde gjort hvad de ønskede. Vi havde reddet livet og hævdet vores ære.

Da Blodfolkene var flygtet over randen af lavningen, fór alle vores Assiniboinekrigere frem for at røre ved den ene Blodmand der var dræbt, at de kunne vinde den første, anden og tredje ære. Så tog vi den døde Assiniboine og gav ham en krigers begravelse der på stedet. Vi gravede et rundt hul i jorden og satte ham ned i det med ansigtet vendt mod den opgående sol, på Assiniboinevis.

Vort regnskab stod lige. Vi havde »taget« een Blodmand, og Blodfolket havde »taget« een Assiniboine,« sagde høvdingen, og så igen tankefuldt på skalpen midt på sin stav. Så fortsatte han i afmålte ord: »Og her er den skalp jeg tog fra jeres folk. Nu er vi venner, og jeg vil give jer den tilbage, så I kan passe godt på den, indtil I når hjem og kan give den en krigers begravelse.

Kedelbæreren har talt. Kedelbæreren har sagt at vi er venner så længe solen skinner og vandet strømmer. Kedelbæreren har aldrig brudt sit ord.

Det ved I, Sortefødder!«

»Agh, agh, agh! – Sokah-pse! Akrai-sokah-pse! (Ja, ja, ja, – godt, meget godt!)«

De sagte drønende trommer som havde ledsaget høvdingens fortælling, brød pludselig ud i en vild rytme, og så begyndte høvdingen og hans ledsagere at opføre den berømte krigslist som

han lige havde fortalt om, mens nogle af Blodfolkene, som havde været med til selve kampen, så tavse til.

Da høvding Kedelbærerens Jeg så-dans var færdig, trådte han hen foran Sortefodshøvdingene og sagde:

»Jeg er allerede ved at blive en gammel mand, jeg får næppe nogen af jer at se mere. Og før vi bryder op ønsker jeg at fortælle jer historien om en af jeres høvdinge, som frelste mit liv og således gjorde det muligt for mig at være til stede her i aften. Jeg ser ham ikke her, men måske kender nogen af jer ham. Hvis I gør det, må I, når I atter drager til Sorteføddernes land, fortælle ham den historie jeg nu fortæller jer.

Det skete i mit seksogtyvende år. I havde slået lejr ved Milk River i Nordsorteføddernes land (nu Alberta). Alle Sortefodsstammerne havde slået sig ned her, – Blodfolkene, Pieganerne og Siksikaerne (de egentlige Sortefødder).

»Jeg var dengang en ung høvding, og ikke videre forstandig. Sammen med min halvbroder, Nompa Vinchasta (To Mænd), førte jeg Assiniboinerne imod jeres folk for at røve heste.

Vi fandt jer en nat lejrede ved Milk River, efter at vi i syv dage havde ledt efter jer.

Nær ved jeres lejr var der en lille kløft med tæt kratbevoksning, og jeg sagde til min halvbroder at vi hellere måtte lade stammen blive et stykke bagved os, og selv krybe ind i denne kløft og udspejde jer lidt, før vi prøvede på at tage jeres heste.

Vi kravlede på maven frem til en afstand af cirka en hundrede meter fra jeres lejr og lå der i skjul og prøvede at finde en måde at føre min stamme ind i jeres lejr uden at blive set. Det var blevet mørkt, og vi skulle til at kravle tilbage og fastlægge angrebet, da en af Blodfolkenes heste brød ud fra lejren og kom gående lige hen imod os. Vi udstødte sagte lyde og prøvede at skræmme den i en anden retning, men den hørte os ikke. Så så vi en høj Blodindianer komme efter hesten, men han så os ikke i mørket. Min broder som lå ved siden af mig pegede med sin pil imod ham, og skulle til at spænde strengen, men han havde ikke mod. I mørket løb Blodmanden lige på ham og jeg hørte et grynt og et voldsomt slagsmål.

Den store Blodkriger fik snart overmandet min broder, og jeg så ham føre ham tilbage til lejren ved at holde hans hænder på ryggen. Jeg iagttog dem nøje, og så at Blodmanden førte min broder ind i en tipi midt i lejren. Det så ud til at være høvdingens telt.

Jeg anede ikke hvad jeg skulle gøre. Men jeg vidste at jeg måtte redde min broder. Jeg trak tøjet af og svøbte mit tæppe omkring mig med min bøsse skjult nedenunder. Og jeg skjulte mit ansigt under kappen og krøb hen imod tipien. Jeg så en mand ved døren, lænet op imod et eller andet. Jeg var meget bange, men jeg tænkte: du skal dog dø engang, – og jeg var spændt på hvad der skete med min broder. Derfor måtte jeg gøre noget.

Jeg kom så tæt hen til manden at jeg kunne røre ved hans ansigt. Han fór op da han så mig, og jeg spurgte hvad han havde gjort ved min broder. Manden greb fat i mig og førte mig til sit eget telt. Jeg havde mistet al frygt nu, jeg vidste jeg skulle dø; derfor smed jeg min bøsse væk.

Denne fyr førte mig til en tipi i hvilket der brændte et bål, skubbede mig gennem døren og fulgte selv efter. Da han kom ind sagde han noget til sin kone, og hun tog noget kød og begyndte at stege det på kullene. Jeg havde ikke fået noget at spise i syv dage. Jeg havde været på krigsstien hele tiden, – og jeg rystede af kulde.

Da hans kone satte kødet for mig, snuppede jeg det som en hund med begge hænder og åd det grådigt. Da jeg var færdig med at spise kom der to fremmede ind og sagde noget til de andre. Og så førte disse to fremmede mig ud og førte mig til et andet telt, og da de skubbede mig indenfor, så jeg min broder sidde der. Der var adskillige andre i tipien, og de var alle meget vrede. De ville dræbe os med det samme, og jeg ønskede at blive dræbt straks.

Mens de holdt råd og drøftede den bedste måde at slå os ihjel på, kom der en mand ind i teltet og satte sig ved siden af mig. Det var en Pieganer fra Staterne, som kunne tale Assiniboine. Han fortalte mig, at der havde været en del hesterøverier, foretaget af Siouxer og Assiniboiner, og han sagde at Sortefød-

derne var meget vrede over disse røverier, og at vi snart skulle dræbes i hele stammens påsyn. Han sagde at de allerede havde sendt bud ud at de havde to Assiniboir at dræbe, og alle var yderst ophidsede.

Lidt efter begyndte alle mænd at gå ud af teltet, men han der havde givet mig mad blev derinde. Han gav mig min flintebøsse med en kugle i, men ikke noget krudt: Jeg gik over og satte mig hos min broder og talte med ham på Assiniboine.

Mens vi sad og talte hørte vi hele stammen samles udenfor og lave et farligt spektakel som om de var helt vilde.

Den store indianer førte min broder udenfor og lod mig blive alene tilbage. Jeg ladede min flintebøsse med noget krudt jeg fandt nær ved døren, og bestemte at jeg ville skyde en høvding hvis jeg kunne få ram på en. Jeg gjorde klar til at sigte, og jeg skulle lige til at fare ind i skaren udenfor og tage så mange af dem med som jeg kunne, før de gjorde det af med mig. Men lige da jeg løb gennem teltdøren, var der to mænd som greb mig og holdt mig fast så jeg ingenting kunne gøre. Alle tre Sortefods-stammer stod foran mig med blottede knive, – og de begyndte at råbe og skrige da de så mig. Jeg forstod ikke hvad de sagde.

De to mænd førte mig ind i en stejl kløft og ind i en tykning. Da jeg kom derhen så jeg den store karl som havde givet mig mad holde min broder. Så lod han en anden holde min broder og steg selv til hest, og begyndte at drive folkeskaren væk. Jeg så nu hvem han var, det var overhøvdingen.

Efter at han havde drevet hoben væk, vendte han omkring og drev mig og min broder ind i et buskads. Han var iført en smuk hjorteskindsdragt, helt overbroderet med farvede pindsvinepigge. Den trak han af og rakte mig den og bød mig trække den på min nøgne krop, – det var koldt, jeg havde ladet mit tøj blive i busken og rystede af kulde, og høvdingen tog mit tæppe og hyllede mig ind i det. Så greb han fat i min arm og sagde: »Du vil finde en pony bundet for enden af denne kløft, – gå nu! Hvis du lever længe nok, vil du når du bliver en gammel mand kunne fortælle historien om Pieganerhøvdingen, som sparede dit liv da du skulle have været dræbt.«

»Det var den historie, jeg havde at fortælle,« sagde høvding Kedelbæreren, og så venligt over mod Sortefodshøvdingene. »Jeg er ved at blive en gammel mand, og hvis denne høvding stadig lever, ønsker jeg at I skal fortælle ham, at jeg har fortalt jer historien. Og skønt han og hans folk altid har været mit folks fjender, ønsker jeg også at I skal fortælle ham at jeg har bedt for ham ved hver Soldans Assiniboinerne har afholdt siden denne nat. Ambavastaytch Sihasapa (farvel, Sortefødder). Dette er alt, hvad jeg har at sige.«

Da høvdingen satte sig, rejste en af vore høvdinge, ved navn Niokskatas, sig og sagde: Den høvding som sparede dit liv var min fader. Vi var alle drenge dengang, men alle vore høvdinge her har hørt historien fra min faders læber, og vi husker tydeligt den nat ved Milk River da det skete. Dit liv skylder du din egen tapperhed. Min fader sagde at han lod dig blive i tipien med krudt og med kuglen i din bøsse for at se hvad du ville gøre. Du havde været tapper nok til at give dit liv for din broder; og da han så at du ville kæmpe selvom du skulle dø for det, sagde han at du var for tapper til at dræbe. Det er lov blandt Sortefødderne at et menneske skal give sit eget liv hvis han kan frelse en slægtning derved. Det gjorde du, Kedelbærer, tapre kriger, og høvding over alle Assiniboiner.«

Høvding Niokskatas gik tilbage og talte kort med Sortefodshøvdingene, så trådte han frem igen og sagde:

»Hvis min fader var her, ved jeg hvad han ville gøre: han ville ønske at give dig sit navn, Niokskatas, det største navn blandt Sortefødder. Du har en søn med. Vi Sortefødder vil nu skænke din søn dette navn; for selv Sortefødderne tror ikke at de kunne give dig et større navn end det som du selv bærer, og som du har skabt ry om udover prærien.«

»Hanh-h-h-h-h-h« lød et dybt, nasalt udbrud fra alle Assiniboiner, mens de smilede og så på hinanden med glæde malet i alle træk. Det var ganske tydeligt at de var inderlig glade og bevægede over denne venskabsgestus.

Høvding Kedelbærerens søn som lever på Assiniboine reservatet i Sintaluta, bærer stadig navnet Niokskatas, Kragefod.

Næste gang jeg så høvding Kedelbæreren var i 1922 i Assiniboine reservatet i Sintaluta. Dengang var han 107 år gammel og fuldstændig blind. Selv om han lå syg på sin briks i teltet, krævede han at komme op og ud i solskinnet for at møde mig i fri luft, – stående på begge fødder som det sømmer sig en høvding at hilse på en anden høvding fra en tidligere fjendestamme. Han kastede sine gamle skuldre tilbage med stolthed og løftede sit blinde ansigt imod mig så rankt som i sin ungdoms dage, og sagde:

Tatonka Vahunkeza-honska (høvding Lange Lanse), jeg hilser dig i Assiniboinernes navn. Du er den første af din stamme jeg har set siden jeg var i jeres land for mange år siden. Jeres store høvding Niokskatas er død, har jeg hørt. Og det er Mekasto også, jeres anden store høvding. Da de blev født, ledede jeg Assiniboinerne som deres høvding. De er vokset op og de er døde, og stadig lever jeg videre, jeg ved ikke hvorfor. Jeg var et ondt menneske da jeg var ung. Jeg dræbte mange krigere. Vi var alle onde dengang,« – høvdingen grundede en stund, og sluttede med at sige: »men sådan var vi nu dengang.«

Fire måneder senere, den 23. februar 1923, gik høvding Kedelbæreren ind i det store ukendte. Han blev stedt til hvile med militær honnør af det kongelige beredne Nord-Vest politi. Hvis der er en himmel, og høvding Kedelbæreren ikke kom derhen, så ønsker jeg at vandre derhen, hvor han er.

EN PIL FRA HVIDE HUNDS KOGGER

Efter at have holdt den store Jeg-så-dans med Assiniboinerne og Gros Ventres, forlod vi dem den næste dag med »gode følelser i vore hjerter« – som vor høvding udtrykte det i sin afskedstale til lejren – og begav os på vej ned langs floden til et sted hvor Assiniboinerne havde sagt at de var kommet over uden besvær. Vi gik over Missouri og drejede nordpå for at se om vi kunne finde nogle bøfler i »Chinookvindene«.

Vi havde været på vandring nordpå i tre dage, da vi en nat ved midnatstid blev vækket af en mærkelig støj. Lysvågne satte vi os op i vore senge og lyttede i stilheden nogle sekunder; så vendte vi os og så på hinanden i det dunkle lys fra den flakkende ild, og gav vor undren til kende. Det var en mærkelig, sælsom lyd; og dog kendte vi den. Det var en sang, – en dødssang! »Hvem kan det være?« spurgte vi i ængstelig hvisken. »Hvad kan det betyde? Hvad er der sket mens vi sov?«

»Ho-o, det er Hvide Hund, – medicinmanden!« sagde min fader, idet han sprang op og et øjeblik stod med ørerne vendt lyttende mod teltdøren.

Så slyngede han tæppet om sig og løb rask ud af teltet og forsvandt i mørket. Vi hørte den bløde lyd af mokkasinfødder som skyndte sig hid og did gennem lejren, og vi vidste at der foregik noget tragisk.

Vi sad stille i en halv snes minutter, – ingen sagde noget. Så drog min fader teltfligen tilbage, bøjede sig og kom ind, rettede sig alvorligt op og lagde armene overkors på brystet. Vi kunne se at han var stærkt bevæget, at hans »følelse« pressede på i ham, og han kun bevarede ro udadtil ved vor races stoiske selvtugt.

Min mor kastede en træspån på gløderne og sagde »Tsanistapi? Tsanistapi? (Hvad er det? Hvad er det?)«.

Uden at tage øjnene fra gløderne, sagde min fader med en stemme jeg aldrig havde hørt før:

»Hvide Hund er død.«

Min moder åbnede munden vidt og lagde hånden over den, indianerens måde at vise sin rædsel på.

»Ja, han er død,« gentog min fader, som om han prøvede at overbevise sig om at det var sandt.

Min moders bryst hævede sig af bevægelse, men hun sagde længe ikke noget. Så vendte hun øjnene mod den mørke, blæsende dør, som fader havde ladet stå åben, og sagde:

»Hvordan?«

»Hans hustru ved det ikke,« sagde fader. »Hun vågnede og han var ved at synge sin dødssang – og blodet flød ud af munden på ham. Han sagde intet... Han døde syngende.«

Så, som om han pludselig erindrede noget frygteligt og bespotteligt, sagde fader to ord:

»Sapho! Sapho!«

Det var Kragerne. Min fader havde sagt det.

Hvide Hund var død af den kugle som i kampen mod Kragerne var slået flad mod hans bryst.

Disse to ord var næppe nået over min faders læber, før en langtrukken ensom klagen, som fra en hylende ulv, gav genlyd gennem lejren. Det var Hvide Hunds enke. Hundrede af kvindestemmer sluttede sig til den ensomme dødsklage; og fra da af og indtil daggry genlød lejren af denne primitive klages vælde – de indianske kvinders elementære måde at udtrykke deres sorg over en slægtnings eller en stor krigers død.

Da vi drenge fik lov at stå tidligt op om morgenen, havde alle kvinderne i lejren malet ansigtet sort, i sorg, og en halv snes af Hvide Hunds kvindelige slægtninge havde skåret en finger af og kastet den i en stor krukke, eller flænget sig i låret med bøffelkniven. Dette var i overensstemmelse med stammens måde at begræde tabet af en af sine fremragende høvdinge; for skønt han

af navn kun var medicinmand, vàr Hvide Hund i virkeligheden en stor folkefører, – en større magt i stammen end underhøvdingene. Ligesom Siddende Tyr, havde hans medicinmagt hævet ham op til en magt og ære, der bevirkede at folket i virkeligheden betragtede ham som øverste høvding.

Vi havde for skik at brænde vore døde meget hurtigt, og at brænde den dødes tipi så snart liget var ført ud for at begraves. Dette var for at forhindre de onde ånder, der havde forårsaget døden, i at forblive i lejren.

Derfor blev Hvide Hunds legeme tidligt næste morgen klædt i hans bedste ceremoniklæder og derefter lagt ud på store skind og bøffelkapper. Hans flintebøsse og hans bedste bue og kogger blev brudt itu og lagt ved siden af ham, – de blev brudt itu for at de også kunne »dø« og deres ånder følge med ham til Jagtmarken. Alle hans mest værdsatte ejendele blev også lagt rundt om ham og så blev det hele tæt pakket ind i kapperne og skindene og bundet sammen med læderremme.

Vi var ude på den nøgne prærie og der var intet træ på hvilket vi kunne opsætte stilladset med hans lig, derfor gik vi et stykke ud på sletten og lagde hans ligbåre på det højeste sted, en høj som vi kunne se i omegnen. Lige før vi forlod ham, tog et par mænd hans yndlingspony, en af de to gråsorte pintoer vi havde taget fra Kragehøvdingens teltdør, og førte den hen til liget og skød den. Ponyen blev forskrækket for liget og ville ikke lade sig føre hen til det, mændene måtte binde den en krudtpose om øjnene for at blinde den.

Således var den sørgelige afsked med vor store medicinmand Hvide Hund. Aldrig mere ville han fortrylle os med sin mystik, aldrig mere skulle vi høre hans dybe, gutturale stemme råbe til de ånder der så uventet var kommet og havde taget ham fra os. Men han havde en værdig efterfølger i den fremragende Sortefod Wezecan – Gult Telt – som snart skulle udøve sin berømte »tordenmagt« over os, den som har fået så stort ry i Sortefodsfolkets historie. Og stadig med vore hoveder bøjet i sorg, genoptog vi nu rejsen, og vor søgen efter de bøfler vi havde hørt om.

Flere dage senere, da vi var på vej nordpå, fandt vi en »bøf-

felsten« som lå på prærien; og vi besluttede at standse og holde en bøffeldans for at se om vi ville få lykken med os i vor søgen efter bøflerne, som fra dag til dag blev sjældnere og sjældnere på sletterne i det yderste nordvest, hvor de kæmpede tappert for at overleve den nedslagtning de blev udsat for i landet syd for os, – om hvilket vi vidste lidet, men hørte meget af de enlige halvblodskøbmænd som kom hos os med deres whiskydunke. De tilbød indianerne en halv liter brændevin for hver bøffelhud de kunne fremskaffe, og snart fik en bøffelhud blandt indianerne navnet »en halv liter ildvand«. Men vore høvdinge var stærke modstandere af ildvandet og tilrådede vore krigere aldrig at tage noget af det, da det ville »ødelægge deres hjerter og gøre dem fejge«.

Der hvor vi tidligere plejede at sidde på den solbeskinnede slette og se bøflerne græsse i tusindvis, måtte vi nu vandre i dagevis for at se et par ensomme bøfler græsse ængsteligt på bunden af en eller anden afsides kløft. Nu og da kunne vi se indtil ti stykker i een hjord, men aldrig flere. Høvding Apa-anistau fra Sydpieganerne havde fortalt vor høvding at bisonen af ængstelse havde overvintret højt nordpå det år, og at vi kunne finde dem hvis vi drog langt nok op i den retning.

Vi drenge elskede bøffeldansen fordi vi alle kunne tage del i den. »Bøffelstenen« – en ejendommelig formet, rød sten – var meget sjælden på prærien. Ingen vidste hvor de kom fra. Man fandt dem bare, liggende der på prærien, omtrent en fod lang og formet af naturens hånd næsten som en bøffel. Nårsomhelst indianerne traf på en af dem, standsede de straks og holdt en dans over den; det blev nemlig taget for et sikkert tegn på at en bøffel ville blive »taget«. Der var den ejendommelighed ved bøffeldansen, at hvis flere kvinder end mænd deltog i dansen, betød det at vi ville få flere køer end bisontyre – og vi kunne meget bedre lide køerne.

Fem dage efter at vi havde afholdt bøffeldansen – da vi var kommet et godt stykke nordpå –, bemærkede en af vore krigere, Kitsiponista, nogle bøffelfugle ude til højre, som blev ved med at flyve op i luften og så forsvinde igen, åbenbart ned i en kløft.

Disse fugle levede deres liv på bøflerne, idet de fik føden ved at sidde på deres ryg og spise lusene af dem. Derfor henledte Kitsiponista høvdingens opmærksomhed på disse fugle, og sagde han troede der var bøfler i den retning.

Høvdingen befalede at gøre holdt så længe, at han og to spejdere kunne ride over og se hvad der var bag disse høje. Efter nogen tid kom de galoperende tilbage fra en anden retning – nordfra – og fortalte at de havde fået øje på den største bøffelhjord der var set i mange år. Bøflerne havde fået færten af dem, og var brudt op fra deres græsning for at sætte kursen nordpå op gennem dalen.

Høvdingen gav lejren ordre til at gøre sig rede med det samme til en stor jagt. Vore mødre tog bærestængerne af hestene og gav os drenge besked om at ride ponyerne sammen med dem. Nogle af børnene var så små at de måtte bindes på ryggen af deres ponyer, og vi ældre drenge måtte ride ved siden af dem og passe på at de ikke kom noget til. Vi havde ikke sadler dengang, – kun indianersadler, det vil sige sække af skind fyldt med græs eller bøffeluld. Det var snarere en pude end en sadel, for der var ingen stigbøjler, og den blev fæstet til hesteryggen med to læderremme, som blev lagt rundt om hestene og bundet under bugen på dem. Tømmerne bestod blot af en løkke af læder som blev bundet til hestens underkæbe, og den blev kun brugt til at holde hesten med, vi styrede den med knæene.

De bedste af vore krigere brugte ikke sadler. De sagde at de kun var beregnet til kvinder, og de foretrak at vise deres hårdførhed ved altid at ride uden sadel.

Alle de mindre børn, undtagen dem der blev båret i rygposer, blev sat op på ponyerne af deres moder, og vi drenge fik besked om at binde dem fast der, mens mødrene tog deres bøffelknive frem og sleb dem til jagten. Vi tog de smås fødder og puttede dem ind under sadelremmene, så de blev holdt tæt ind mod hestens ryg, og så tog vi et stykke lædderrem og bandt dem fast, så de ikke kunne glide ud når hesten bevægede sig.

Vore fædre gav os drenge en flok ponyer vi havde taget fra Kragerne, og gav os besked om at lave tømmer, og komme op

på hestene. Da vi gjorde det, begyndte de at stejle og kaste os af. Vi blev ved at klatre op på dem, og de blev ved at kaste os til jorden og slå bagud. Vore fædre, som allerede var steget til hest med deres bøsser, råbte alle til os:

»Akakimat, akakimat! – Bliv ved! Bliv ved!«

Ponyerne hoppede op og ned over hele pladsen, og vi drenge hvirvlede gennem luften og ramte jorden under råb og latter. Vi havde det vældig sjovt. Men pigerne begyndte at le ad os og råbe: »Kipitakieks, kipitakieks! – Gamle koner! Gamle koner!« Det irriterede os at blive kaldt gamle koner, og vi råbte tilbage til pigerne at de allesammen var en flok dumme tøse. Og vore fædre blev vrede over dette og sagde at hvis vi ikke holdt op at bruge det sprog mod vore søstre, ville vi blive ladt tilbage og ikke få jagten at se.

»Pigerne har ret,« sagde de, »I er nogle små kællinger, ellers ville I have fået de ponyer tæmmet mens vi holdt rast ved floden.«

Det gjorde os mere rolige, for vi kunne aldrig være så uhøflige at svare vore fædre igen. Derfor blev vi rasende og fik tæmmet ponyerne.

Da vi havde fået ponyerne beroliget, samlede vi os alle i en lille gruppe og bandt håret ned under kinderne og så vredt over på pigerne og deres mødre. Vi *saa* vrede ud, men vi kunne næsten ikke lade være at le når vi kom til at se over på hinanden, for indvendig hoppede vore maver stadig af latter over de kåde puds vore slemme ponyer havde spillet os. Unge Ørnetaler sad nu der på en sten og lod som ingenting. Han var kommet ned på den forkerte måde, på alle fire udover hovedet på ponyen, og hans drilske hest havde snappet efter ham og revet bukseklædet af ham, som han nu med stoisk ro prøvede på at tage på igen uden at de slemme små piger så det. Mange af os var optaget af at skjule små blødende skrammer og sår. Min pony havde trådt på min højre langfinger og maset den så flad som et andenæb; den var følelsesløs, men blødte i strømme, og den er endnu i dag flad og arret.

Mændene smålo indbyrdes over os, og da kvinderne var fær-

dige og vi var rede til at begive os afsted, sagde høvdingen til os, sådan at alle pigerne kunne høre det:

»Kom, unge krigere, slut op sammen med jægerne, så skal vi vise disse kvinder hvordan man nedlægger bøfler!«

Vi blev så begejstrede over denne opfordring, at vi glemte vi sad på vilde ponyer, så da vi sparkede dem i ribbenene, begyndte de at stejle; men vi holdt os alle i sadlen denne gang. Og snart red vi stolt afsted med vore fædre.

Vi red mod nordøst og mødte hjorden efter at have redet en times tid. Bøflerne bevægede sig i hurtig skridtgang da vi først så dem, men da de så os slog de over i kort galop, som de snart ændrede til vild galop. Men så sporede vore krigere hestene og fór afsted efter dem, vildt hujende for at bringe skræk i hjorden og få dem til at bryde sammen i forvirring.

»Dum, dummelum,« – jorden næsten skælvede under den rasende dundren fra hestenes hove; vore fædre strakte sig efterhånden ud i en lang, fremstormende, diagonal linje, som begyndte at dreje ind mod den venstre side af den galoperende hjord. De tunge, uldhårede skuldre på de vildøjede dyr dukkede op og ned i luften mens de løb, og jeg husker jeg prøvede at forestille mig hvordan det måtte være at ride på en af dem. Vi kunne høre dem pruste.

Da vi kom nær til hjorden, holdt vi drenge ponyerne tilbage og red afsted bag vore fædre, idet vi overvågede hver af deres bevægelser. Vi så hver enkelt kriger omhyggeligt udvælge en fed ko og så sætte farten op for at komme på så nært hold som muligt, før han fyrede. De fleste af dem brugte først deres bue og pil, men de spændte ikke buen før de var kommet i galop frem forbi bøflens venstre skulder. Så, huuui!« – og en lang stålspidset pil borede sig ind i dyrets lådne ryg, den tog nogle få skridt frem og faldt forover, gennemboret i hjertet. Men bøfler er længe om at dø – de rullede sig og brølede og kæmpede tappert nogle øjeblikke, før de skælvede og stivnede under det afsluttende dødsstød.

En af vore drenge, Rusker-den-anden-dreng, havde nær mistet livet fordi han red for nær bagved sin fader. Hans fader,

Pitanina, havde udvalgt en fed ko, og prøvede at skille den fra to tyre, mellem hvilke den løb rasende afsted for at få beskyttelse. En af tyrene, der var temmelig gammel og fed, blev så træt at den pludselig standsede og vendte sig og sænkede hovedet lige foran Pitaninas hest som havde galoperet lige i hælene på den. Hesten drejede vildt om til venstre, og undgik lige nøjagtig at løbe ind i bøflen. Dette gjorde bøflen så bange at den pludselig drejede om igen for at løbe videre, men nu stødte den sammen med de to andre bøfler og fik dem på en eller anden måde til at snuble, – og alle tre faldt sprællende til jorden. Alt dette skete i løbet af et sekund, og Pitaninas søn, som red lige bag ham, tørnede lige ind i klyngen af rullende bøfler.

Det var et spændende øjeblik: tre bøfler, en hest og en dreng – alle rullende rasende om på jorden i een stor ulddynge. Rusker-den-anden-dreng blev så ophidset som han lå der og tumlede mellem bøflerne, at han gravede hænderne dybt ned i ulden på en af dem og tog et ordentligt greb i den. På et øjeblik var bøflen på benene igen, og fór vildt afsted med drengen på ryggen. Nogle af krigerne så det, og galoperede rasende afsted for at fange den skrækslagne bison. Den nåede at løbe over en kilometer før de kunne komme så nær ind på den at de turde risikere at skyde den i hovedet.

De måtte skyde den fire gange før den faldt til jorden med et frygteligt brag, og sendte unge Rusker-den-anden-dreng sprællende ned i græsset med en sådan kraft at han blev slået fuldstændig bevidstløs. Han kom til sig selv efter et par sekunders forløb. Han havde fået en ordentlig skræk i livet, men havde ingen skade lidt. Efter denne begivenhed gav vi drenge ham et andet navn i Siouxsproget. Vi kaldte ham Wahsuk-kiena – Faldende Sne – fordi han faldt så langt og ramte jorden så blødt.

Efter denne hændelse vinkede vore fædre til os at vi skulle blive tilbage mens de galoperede frem for at få nedlagt de få bøfler, der var igen.

Da vi kom tilbage til hvor jagten var begyndt, var vore mødre allerede i gang med at udføre indianerkvindernes del af bøffeljagten. De sad på jorden ifærd med at flå og tilberede dyrene.

Hver kone kunne se hvilke dyr hends mand havd nedlagt, på den pil som han havde efterladt i den. Hver indianer havde nemlig sine pile malet på en særlig måde, så at alt hvad han dræbte let kunne genkendes. Hvis han skød en bøffel med en kugle, red han tilbage og sendte en af sine pile i kroppen på den, så hans kone kunne vide at det var hans.

Den unge søn af vor afdøde medicinmand sad på sin pony mellem os andre drenge. Han bar på ryggen et kogger fyldt af den døde faders pile, som hans moder havde givet ham at lege med. En af kvinderne gik over til denne dreng og tog en af Hvide Hunds pile. Så gik hun ud på marken og trak en af sin egen mands pile ud af en bøffeltyr, og stak Hvide Hunds pil i hullet. Hun nævnede det ikke til nogen – men senere så vi Hvide Hunds enke sidde lænet over bøflen og flå den, mens hun græd stille over den blodige pels.

INDVIELSEN TIL KRIGER

Vi vendte tilbage til det sted hvor vi havde efterladt vore gamle mænd og kvinder, og der blev vi nogle uger, optaget af at tilberede bøffelkødet og skindene, og lave pemmikan til vinteren. Mændene skar den bedste del, brystet, af bøflerne og sendte det tilbage til lejren, hvor det blev fordelt til de gamle folk, sådan som det var skik på den tid. Vi holdt et stort gilde på vor yndlingsret, bøffelhjerner og nyrer. Vi spiste mest kødet råt, hvis vi stegte det var det kun meget lidt – som regel på enden af en stang.

Når vi havde spist store mængder af bøffelkødet, følte vi altid meget stærk trang til akselbær – den eneste frugt vi kendte – eller vilde roer, som i virkeligheden var den eneste form for grøntsager vi kendte, med undtagelse af den lille, vildtvoksende kartoffel, som vi en sjælden gang skaffede os fra højsletterne inde i de nordlige Rocky Mountains. Når vi var på prærien om sommeren, borte fra kratskoven hvor akselbærrene groede, plejede vore mødre at sende os drenge ud for at søge efter vilde roer. Vi kunne finde dem i musereder.

Vi gik ud over prærien med en lang stang som vi slog ned i jorden mens vi gik afsted. Når vi hørte en hul lyd i jorden, gravede vi nogle tommer ned og fandt en markmusrede fuld af vilde roer, helt skrællede og færdige til at spise. Vi kunne få en hel spandfuld fra en enkelt rede. Musene var meget renlige små dyr, og da de aldrig opholdt sig i den del af reden hvor de gemte deres føde, var de små roer så renligt og nydeligt opbevaret, som om de var blevet lagt til side af et eller andet renligt menneskevæsen.

Da vi havde ligget i lejr her i adskillige uger, tog vore fædre allesammen deres »tidsstokke« frem en aften – deres kalendere

– og sammenlignede dem med hinanden for at se om de stemte overens om »hvilken sol og hvilken måne vi var i«; på en bestemt »sol« måtte vi nemlig tage afsted nordpå for at møde Siksikagrenen af Sortefodsstammen til Sorteføddernes store årlige Soldans.

Vi kaldte en dag en »sol«, en måned en »måne«, og et år en »stor sol«. Vore fædre havde lange stokke på hvilke de førte kalender. For hver dag blev der sat et hak i stokken, og ved begyndelsen af hver måned blev en anden slags hak sat af for at betegne måneden; hver af de tolv måneder, eller tolv månefaser, havde forskelligt hak som betegnelse. Og endelig ved slutningen af året bestemte man et nyt hak svarende til det navn året havde fået. Årene fik navn efter en eller anden stor begivenhed der var sket i årets løb, eller nummer efter en stor begivenhed i fortiden. Vi havde ikke ure.

Det blev bestemt i »tidsrådet«, at vi skulle optage rejsen nordpå den fjerde sol fra den dag, for at nå Siksikaerne i rette tid til Soldansen, der altid blev holdt i løbet af de første to uger i august.

Vi rejste mod nordøst i mange dage, og så en dag da vi red langs Namakafloden, så vi foran os den store soldanslejr udstrakt i et pragtfuldt farvepanorama højt oppe over os, på den berømte Tallowslettes brede, solbeskinnede bryst, hvor Sortefødderne i umindelige tider havde sendt deres unge mænd gennem »helteindvielsens« frygtelige pinsler.

Den tæt byggede lejr foran os var en to, tre kilometer lang. De hundredtallige, smukt malede telte var rejst i en mægtig cirkel omtrent en halv kilometer i omkreds, med en stor cirkelformet lejrplads i midten, hvor alle dansene skulle holdes. Inde i midten af lejrpladsen kunne vi se skelettet til soldanshuset, som allerede var rejst og afventede dagen for Soldansen, hvor det hurtigt ville blive beklædt med stedsegrønt over det hele, undtagen toppen som blev ladt åben for at Natose, solen, kunne skinne ned på »sine egne«.

Da vi så op på soldanslejren som lå der spredt ud under den klare, nordlige sol, hoppede vore drengehjerter i livet på os i

forudfølelse af den fryd vi skulle opleve der i lejren. Der ville være hundreder af drenge fra alle de andre Sortefodsstammer, og fra venligtsindede stammer som hvert år kommer for at slå lejr i udkanten af soldanslejren og overvære Sorteføddernes maleriske fest.

Vi banede os nu vej mellem hundreder, bogstavelig talt hundreder, af skinnende, vildøjede ponyer som af indianerne var sluppet løs ud på den nøgne prærie, eller var tøjrede derude for at græsse løs. Da de så os komme, vrinskede de og sparkede bagud højt op i luften og løb mod os og truede i spøg med at sparke os. Så stoltserede de på stive ben rundt i kredsen med halen i vejret og hovedet højt løftet, forfængeligt visende deres vilde skønhed for de nyankomne. De var ganske som børn: glade for at se os. Vi drenge var allerede ved at udvælge os de nye ponyer som vi ville bytte os til for nogle af vore egne.

Da den store lejr så os i det fjerne, sprang nogle af krigerne på deres ponyer og galoperede os i møde, hujende og råbende mens de kom ridende: »Hej, hej, hej, hej, hej,« hvilket betød at de var vældig glade for at se os. De førte os hen til den grund der var forbeholdt vor lejr, og da vi nåede dertil og lod vore ponyer løse, forlod vi drenge hurtigt vore forældre og opslugtes i det kåde festoptog af børn, der sværmede over hele den store lejr ligesom fugle over en bærbusk.

Vi spurgte Siksikadrengene om deres stamme havde haft nogen kamp siden sidst, og de svarede: »Ja, een.« Og de spurgte os om vi havde haft nogen, og vi fortalte dem om kampen med Kragerne, og hvordan vore fædre havde givet os lov til at gå helt hen til lejren med dem, og hvordan de også havde ladet os komme med til bøffeljagten. Og Siksikadrengene sagde, at deres høvding aldrig ville give dem lov til sådan noget. De var meget misundelige på os, og nogle af dem sagde at de ville løbe bort med os, når vi rejste bort igen. De fortalte os at der var ved at komme nogle hvide mennesker ind i deres land nu, og disse hvide mennesker blev regeret af en kvindehøvding, som de kaldte den »store hvide moder«, og disse folk under »kvindehøvdingen« havde overtalt indianerne til ikke at føre krig mere. Deres

6·

øverste høvding mente at dette var godt for indianerne, fortalte drengene; men krigerne kunne ikke lide det.

De bad os fortælle om kampen med Kragerne. Da vi havde endt vor beretning, bestemte de at vi skulle »lege en stor krig om denne kamp«.

I to uger holdt vi kappestrid om hvem der var forrest i styrke og øvelse, legede vore krigslege og byttede ponyer. Imens deltog vore fædre i de forskellige danse, der dannede indledningen til den store Soldans. Trommer drønede hele dagen. Og mændene samledes i store grupper over hele lejrpladsen for at gennemgå de rytmiske danse i deres »hemmelige selskaber«.

Om natten gik krigere, viklet ind i et tæppe og med armen om hinandens skulder, ud på den mørke prærie, syngende Soldansens sorgfyldte klagesang. Det var fostbrødre som bad for hinanden. En indiansk kriger har altid en fostbroder, som han optager som sin broder mens han endnu er ung; disse brødre holder sammen hele livet igennem, både i krig og fred, og den ene er rede til når som helst at ofre sit liv for den anden. Der kan ikke være nogen hemmeligheder mellem dem, de er nærmere knyttet til hinanden end selv til deres kødelige brødre. Fostbroderskabet er måske det fineste, det mest uselviske, det mest opofrende og det reneste forhold der nogensinde har bestået mellem mennesker.

»Hee-e, hee-e, hee, hej, ho, heie-e-e!« Gennem hele den lange, mørke stjernenat hører vi denne melankolske klagesang ude fra sletternes vide dyb, – soldanssangen. Vi børn sover meget lidt disse nætter; der foregår alle mulige mystiske riter i lejren. Visse ceremonier for soldansen kan kun opføres efter midnat, således anbringelsen af de store Såm Okuuinuns – medicinpiber –, store piber viklet ind i mange svøb som et lig der i over fire hundrede år ikke har set dagens lys. Disse piber kan kun tages frem i nattens dybeste mørke, og kun medicinmanden må røre dem. Når de skal overgives til den der er udset til at opbevare dem i det følgende år, må medicinmanden og hans hjælpere overliste ham om natten mens han sover, og bære ham ud af teltet, stadig sovende, til et mystisk medicintelt hvor den

gamle pibe bliver taget frem og røget på og overgivet ham for et år. Lykkelig er den i hvis varetægt en af disse kostelige piber bliver betroet, thi de siges at bringe held og lykke med sig.

Gennem disse lange nætter hører vi de bløde skridt fra mokkasinklædte fødder, når mystiske grupper af krigere bevæger sig gennem mørket mod et eller andet ukendt mål. Altid tavse. Sommetider løftede vi drenge teltvæggen så vi kunne kigge ud, og så seks af disse høje, kappeklædte skikkelser som listede hemmelighedsfuldt gennem den mørke lejr, bærende en mærkeligt udseende genstand mellem sig. Og mens en sagte vind peb gennem teltdøren, lå vi på ryggen, lysvågne, og så op i stjernerne gennem den runde teltåbning – og blev måske en lille smule bange for de hemmelighedsfulde ting som gennemtrængte vort liv dengang.

Men den aften vi bedst kunne lide var den sidste aften før Soldansens egentlige begyndelse. Så var hele den store lejr eet lyshav. I hvert eneste telt flammede et stort knitrende bål. Hvis man gik udenfor og så på lejren, ville man tro det var mange hundrede kulørte lamper som stod ude på prærien; inde i disse telte var der stor larm. Glæde overalt, alle var lykkelige.

Far kunne komme ind i teltet og sige noget muntert til moder, og når han satte sig ned for at gøre sin ceremonidragt rede til den næste dag, så han på os børn og sagde: »Ha-a, i morgen er det den store dag. . . Ingen i hele lejren sover i nat. »Ha-a-a, det er en stor dag i morgen!« Og så begyndte han med ansigtet i eet smil af glæde at synge sin medicinsang, mens han iklædte sig sin dragt og moder istandsatte hans regalier og hvidtede hjorteskindet med pimpsten.

Vi drenge holdt os vågne så længe vi kunne, og så faldt vi i søvn med musiken fra den knitrende ild i ørene. Dagslyset var lige netop begyndt at trænge ind i teltet ovenfra, da vi blev vækket af den skønneste musik jeg kendte på den tid, – min fader der sagte sang sin medicinsang. Vi vendte os i sengen og kiggede op, halvbedøvede af søvnen, for at se hvad det var, og dér, foran et lystigt morgenbål, stod fader, optaget af sine hermelinshaler og pindsvinepigge, og smilede hjertenstilfreds for sig

selv. Jeg lå gerne under tæppet og iagttog ham i flere minutter, men det smil forlod aldrig hans ansigt – ikke engang når han lagde sine regalier og begyndte at rede sit lange hår. Han var lykkelig.

Så nåede en anden ting ind i vor bevidsthed, denne gang kom det til næsen. Det var duften fra dyrekødet som moder kogte over ilden. Blidt henvendte hun en eller anden bemærkning til fader, og han svarede hende i vort sprogs beherskede gutturale baryton, som har den ejendommelige egenskab at kunne lyde meget barsk, men også meget blid; men den blide tone min fader brugte overfor moder når han var alene med hende som nu, den glemmer jeg aldrig.

Når vi blev helt vågne og vore ører vænnede sig til de fjernere lyde, opdagede vi at hele lejren var et virvar af støj. Fra hvert telt lød en medicinsangs rytmiske messen. I andre telte havde allerede små grupper samlet sig omkring en tromme og slog sagte på den og sang til, mens lejren forberedte sig på den tidlige morgenmad.

Og gennem al denne støj hørte vi fra tid til anden »lejrråberens« dybe, barske stemme, når han gik lejren rundt for at meddele ordrer fra høvdingen eller stammens medicinmand.

En halv times tid før middag hørte vi at der blev stor opstandelse, og så tolv unge krigere komme ridende i galop ind i lejren, trækkende efter sig det stedsegrønne løv der blev lagt over stilladset til soldanshuset på et givet signal fra medicinmanden. Og lidt senere kom to kvinder, klædt i en særlig dragt, galoperende ind i lejren med en ørnerede som skulle anbringes på toppen af soldansstangen.

Ved middag, netop når solen nåede sit højeste punkt, gav medicinmanden signalet til rejsningen af huset.

Det var signalet til at det hele gik løs. Aldrig har man hørt sådan et spektakel som det der varede det næste kvarter til huset stod færdigt. Mens halvtreds mand arbejdede som rasende på tækningen med det stedsegrønne, kom en hundrede krigere galoperende ind på lejrpladsen, skydende og råbende, og rasede vildt rundt og rundt om huset mens mange hundrede andre slut-

tede sig til denne hvirvelvind med raslen, ringen, fløjten, råb og sang. Børn løb ud og ind for at redde sig fra de flyvende hestehove. Vore forældre havde glemt os fuldstændig, de var opslugt af ophidselsen i årets største øjeblik. Lugten af krudtrøg og hestesved stak dejligt i næseborene.

Midt i denne hurlumhej kommer soldanskvinden der har fastet i et særligt telt i fem dage, ud og tager plads ved siden af medicinmanden, lige bagved det store hus der nu skyder op i overraskende fart. Foran denne kvinde kommer alle de unge krigere der skal gennemgå Soldansens tortur, og knæler ned for at blive malet med sort farve i ansigtet og omkring håndleddene.

Så rejser medicinmanden sig pludselig og løber ind i huset hvor han griber ørnereden. Han træder hen til foden af soldansstangen, som stadig ligger på jorden ved siden af et stort hul, og maler en række sorte ringe om den med håndfladen. Når han kommer op til toppen af stangen, trækker han sit tæppe helt over sig i en skrævende stilling, og således skjult for alles blikke fæstner han reden til toppen af stangen. Så kommer sidste fase i rejsningen af huset: fem krigere springer op og griber den store stang mens medicinmanden stadig holder sig fast i toppen, og anbringer den i hullet. Medicinmanden hænger nu en fem meter over jorden, og hvis han skulle falde ville det være et tegn på, at solen ikke så venligt på dansen, og alt ville blive standset med det samme. Men vi så aldrig dette ske.

Nu kommer den vigtigste del af Soldansen. Alle de unge mænd som skal indvies til krigere kommer gående ind i huset, kun iført bukseklæde. Medicinmanden springer ned fra sin udsatte stilling på toppen af stangen og går hen til sit medicinudstyr og fremtager en lang og skarp kniv og et par hundrede meter lædersnor. Han stiller sig op ved siden af det lille medicinbål, og een eller een kommer de unge mænd hen til ham og knæler ned.

Medicinmanden skærer med den skarpe kniv ind i venstre side af brystet og laver et langt, dybt snit. Så trækker han kniven ud og laver et lignende snit et par centimeter ved siden af

det første. Så stikker han kniven ind under kødet mellem de to snit, og mens han holder fingeren i hullet mellem de to snit, rækker han ned med den anden hånd og tager et stykke lædersnor på omtrent en meter op, og trækker det igennem hullet. Så binder han snoren godt fast i kødet og foretager med kniven to lignende snit i den højre side af brystet, idet han bruger den anden ende af snoren til at binde med. Når dette er gjort har den unge mand, som i mellemtiden ikke er kommet med en lyd, fået begge ender af en lædersnor »syet« ind i brystet. Medicinmanden tager nu en sværere snor, flere meter lang, og binder den ene ende til snoren i den unge mands bryst, og den anden til soldansstangen.

Og nu er det at den unge fremtidige kriger begynder sin dans. Han rejser sig og begynder at danse mens den næste unge mand knæler ned foran medicinmanden. Mens trommerne drøner til afsyngelsen af solsangen, danser den unge mand, og rykker i den lange snor for at rive den ud af kødet og befri selv selv. Han danser videre og videre, og bliver ved at rykke af al magt.

Sommetider danser de mange timer uden at kunne befri sig. Hvis den unge mand holdt ud denne tid uden at besvime, beordrede medicinmanden en kriger til at komme ind på en pony; han løsnede så snoren fra stangen og bandt den i stedet til hesten. Krigeren galoperede rundt og rundt i huset, idet han trak den unge mand efter sig i forsøg på at rive kødet ud. Vi børn løb til og sprang op og ned af mandens ryg mens han blev trukket rundt, for at gøre ham tungere. Hvis dette ikke befriede ham, lod rytteren hesten gå et par meter tilbage og lod den fare frem med et pludseligt stød – og »sjup!« – en usund, kvalmende lyd af kød der blev sønderrevet, og den unge mand rejste sig, hvis han kunne, med brystet hængende i blod og sønderrevne muskler. Medicinmanden »doktorerede« på ham et øjeblik med lægende urter, og så gik den unge mand sin vej – nu som kriger. Han havde vist hvad han duede til, og stammen gav ham nu lov til at drage ud på krigsstien som fuldt færdig kriger. Indianerne tillod ikke deres unge mænd at gå ud i krig mod fjenden før de havde gennemgået denne prøve, for at de ikke skulle

vanære stammen ved at vise fejghed. Den mand der ikke kunne gennemføre dansen indtil snoren blev revet ud af kødet, eller som besvimede under forsøget, han kunne aldrig få rang som kriger, og kunne ikke deltage i kampen.

Dagen efter soldansen – lejrens sidste dag – blev der afholdt en dans noget lignende Jeg-så-dansen, blot i en langt større målestok. To af stammens største krigere blev opfordret til at genopføre deres mest farefulde sammentræf med fjenden på krigsstien.

Den ovennævnte Soldans var nær endt med en tragedie, da en af vore krigere – medicinmanden, høvding Atsistamokon – prøvede at gøre sin genfremstilling lidt for virkelighedstro.

Blandt de fremmede stammer, der var kommet for at overvære Soldansen, var der en afdeling Kriindianere anført af høvding Smukke-unge-mand. Vor høvding, Atsistamokon, havde haft en meget berømt kamp med Smukke-unge-mand for ti år siden nede i det nuværende Montana. Da Sorteføddernes overhøvding opfordrede Atsistamokon til at genopføre denne kamp, syntes Atsistamokon at det ville være en god idé at få Smukke-unge-mand til at spille den rolle han oprindelig havde haft. Da han blev spurgt, sagde han at han gerne ville. Derfor indbød Sortefødderne Kriindianerne under Smukke-unge-mands anførsel til at komme over og overvære denne enestående kamp. Krierne lå i lejr et lille stykke fra vores soldanslejr, men nu flyttede de over og rejste deres telte midt imellem vore.

Den kamp som Smukke-unge-mand og Atsistamokon skulle til at genopføre var meget berømt i Kriernes og Sorteføddernes nyere historie. Atsistamokon ledede et krigstog mod Krierne; disse blev anført af høvding Smukke-unge-mand. De mødtes syd for Cypress Hills i Montana. I det blodige slag der udviklede sig, lykkedes det Smukke-unge-mand at komme bag på Atsistamokon, som hverken kunne komme ud af den lomme der var beredt ham, eller komme tilbage til sine krigere.

Der var kun een udvej for Atsistamokon, og det var at vove et desperat, vildt fremstød lige gennem den store Krilejr, og stole på lykken. Atsistamokon havde allerede dræbt to Krier der var

kommet ridende for at dræbe ham i den fælde han var kommet i; så han var fuldt ud klar over faren i det dristige udfald han skulle til at gøre.

Han besteg en af de døde Kriers heste, slyngede buen og pilene over skulderen, mens han beholdt sin store stridsøkse som våben, og idet han udstødte et krigshyl sporede han hesten frem så hurtigt den kunne løbe, lige over mod Kriernes lejr. Krierne i lejren hørte hans hyl, og da de så ham komme sprang de op på ponyerne og svingede med våbnene parat til at slå ham ned. Han red igennem en hel byge af pile og kugler, og Krierne blev så forbløffet over at han ikke faldt, at de blev på stedet et øjeblik, åbenbart for overraskede til at beherske situationen og straks optage forfølgelsen af det flygtende bytte.

Men høvding Smukke-unge-mand kom galoperende lige i hælene på ham, på ryggen af stammens hurtigste pony. Han indhentede Atsistamokon, red op ved siden af ham, hævede sin forlader og skød på ham fra nært hold. Atsistamokon dukkede sig og greb fat i forladeren, mens han med den anden hånd gav Smukke-unge-mand et frygteligt slag med stridsøksen. Da Smukke-unge-mand segnede om på hesten, kastede Atsistamokon stridsøksen fra sig, greb fat i manken på sin fjendes galoperende hest og sparkede med foden det livløse legeme ned, og sprang selv over på den.

Han kunne høre Krierne komme efter sig. Det eneste forsvar han havde tilbage var bue og pil, men han vidste at han ikke ville få brug for det våben, for han red nu på Kriernes hurtigste hest.

Han red fra dem som en pil der farer gennem luften. Og da han kom tilbage til sin egen lejr, kom alle hans stammefæller løbende ud for at høre hvor han havde fået den hest fra. Da de var ved at efterse hans sår, kom hans broder hen og trak tre pile ud af ryggen på ham.

Det var denne dramatiske kamp som Atsistamokon og Smukke-unge-mand nu skulle genopføre påny, for at vise folket hvordan det gik til.

Mens alle fra de tilstedeværende stammer samledes for at

overvære det optrin de så tit havde hørt om, gik Smukke-unge-mand over til sit telt for at klæde sig af til sin optræden.

Mens han var beskæftiget med det, sagde han til sin kone: »Jeg har endnu ikke sluttet fred i mit hjerte med Atsistamokon, jeg vil dræbe ham når jeg skal skyde på ham.« Og idet han sagde dette, så hun ham tage sin bøsse og lade den med bly i stedet for med den tot bøffeluld hun havde lagt frem til ham.

Hans kone blev meget forskrækket, og da Smukke-unge-mand forlod teltet et øjeblik for at gå ud i krattet, løb hun ind til overhøvdingen og fortalte ham hvad Smukke-unge-mand havde sagt. Kriernes overhøvding gik tilbage med hende. Han gik ind i teltet og greb Smukke-unge-mands bøsse og tog to store, runde blykugler ud af den, og stoppede en tot bøffeluld ind.

Sortefødderne havde intet faaet at vide om dette. Alle Krierne var kommet over til Soldanshuset, hvor allerede tyve Krimænd holdt parat til hest, rede til at udføre deres rolle i kampen mellem Atsistamokon og Smukke-unge-mand.

Vi drenge havde samlet os tæt omkring, så vi kunne få hver enkelthed med i den berømte kamp, og selv lege den igennem ved første lejlighed.

Atsistamokon sad på sin hest og talte med Krierne, da pludselig høvding Smukke-unge-mand kom galoperende ind på arenaen, ridende på en smuk lille broget hingst, der fuldkommen lignede den som Atsistamokon havde taget fra ham. Da vore ældre krigere så ligheden mellem disse ponyer, kom de med et sagte udbrud:

»Hanh-h-h-h« hviskede de, og med de to pegefingre langs hinanden så de på Krifællerne og sagde: »Peguin – Tapiskuuts – – mis-atim! – Nøjagtig den samme, – hesten!«

Krierne lagde deres pegefingre mod hinanden (hvilket i tegnsproget betyder »den samme«), og så over på Sortefødderne og nikkende samtykkende med et bredt, venskabeligt smil.

Smukke-unge-mand red uden tilsyneladende at bemærke Atsistamokon over til Krierne og sagde dem hvordan de skulle spille; og så sendte han på en måde der viste at han var ivrig efter

at komme i gang, bud til Atsistamokon og meddelte ham at han kunne gå ned til den anden ende af arenaen, så ville han sende de to krigere frem, som han skulle »dræbe«.

Alting gik godt til kampen kom til det punkt, hvor Smukke-unge-mand forfulgte Atsistamokon på hans dumstristige flugt gennem lejren – da hændte der noget der fik os alle til at snappe efter vejret.

Da Atsistamokon fór forbi Smukke-unge-mand, vendte den sidste hesten med et ryk, og i et øjeblik var han lige ved siden af vor helt. Idet han red hesten et lille stykke frem foran Atsistamokon, vendte han sig i sadlen, løftede bøssen lige mod Atsistamokons ansigt – og trak af.

Vi så blodet dryppe fra heltens ansigt, men til vor store forbavselse fortsatte han kampen som om intet var hændt. Han vendte sig i sadlen, hævede den store stridsøkse og lod den falde på Smukke-unge-mands hovede med den samme kraft som han havde brugt i det rigtige slag, og – bum! – Smukke-unge-mand ramte jorden og lå der ligeså død og stille som for ti år siden.

Da vi så det, troede vi at det ville blive til en stor kamp men Krierne sprang alle op og råbte:

»Mewasin, mewasin! – Det er godt, det er godt!«

Og deres overhøvding gik hen og gav hånden til Atsistamokon og de andre høvdinge, og sagde til Atsistamokon at han havde gjort hvad der var ret. Så sagde han til Sortefødderne at Krierne ville holde en stor dans til deres ære om aftenen, og han indbød os alle til at komme på besøg i deres lejr.

Atsistamokons ansigt var blevet forbrændt af krudtet, og selv om han gik rundt med de blå krudtmærker resten af livet, havde han ellers ikke lidt nogen skade.

Om aftenen ved Kridansen rejste høvding Smukke-unge-mand sig og gik hen til Atsistamokon. Han stod foran ham et øjeblik, så rakte han hånden frem og sagde:

»Det ser ud til at vi ikke skal kæmpe mere nu, Atsistamokon, derfor mener jeg vi hellere må være venner.«

Atsistamokon tog hans hånd og sagde: »Det synes jeg også vi skal.«

Og således endte den strid.

En lille gruppe af venligtsindede var kommet op fra Missourifloden det år for at overvære Soldansen. Om aftenen under Kridansen gik høvdingen over vor afdeling hen til Kragernes høvding og spurgte ham om de nylig havde set hvad vi kaldte Okotoks Isapho – stenafdelingen af Kragerne – vore fjender. Kragehøvdingen sagde at de lige havde forladt dem, da de lå i lejr ved den øvre Missouri. Vor høvding spurgte ham så, om han havde set eller hørt noget til en Sortefodskriger ved navn Omstrejfende Natørn, som vi havde mistet i vor sidste kamp med Okotoks Isahpo. Kragehøvdingen sagde at de havde fortalt ham alt om den kamp, men de havde ikke sagt noget om at de havde taget en fange fra Sortefødderne.

Høvdingen gik så ud fra at Omstrejfende Natørn måtte være dræbt, og han meddelte til hans slægtninge at han var død.

Næste dag holdt vi krigerbegravelse for Omstrejfende Natørn. Hans kone og brødre fik den fineste hest i lejren for at sende den til »åndeverdenen« til brug for vor døde kriger. De førte hesten nogle hundrede meter ud på prærien og skød den. Så sønderbrød de en bue og nogle pile og en bøsse, og pakkede det ind i bøffelskind og lagde det ved siden af den døde hest. Vi brændte også noget god mad, for at ånden fra maden og de andre ødelagte genstande kunne drage til de levende dødes land, som gaver til vor bortgangne kriger.

Hans enke skar sig i lårene med en skarp bøffelkniv i sorg over tabet af sin navnkundige mand, og alle kvinder malede ansigtet sort. Det betød at vi måtte kæmpe med Kragerne igen, for at hævne tabet af en af de største skytter vort folk havde frembragt. Det var en ubrydelig lov at alle døde måtte hævnes en gang af en slægtning til den døde, selv om slægtningen vidste med sikkerhed at han selv ville blive dræbt under forsøget. Vi troede at vi havde gjort op med Isahpoerne, og at vi måske aldrig skulle føre krig med dem mere, men skæbnen havde nu bestemt det anderledes. Omstrejfende Natørn skulle hævnes!

BLEGANSIGTER

Den nordlige Siksikaafdeling af Sortefødderne fortalte os at Apekwan, – Hudson Bay Kompagniet –, havde en station ovre i Rocky Mountains, hvor de solgte krudt og »hvide mænds føde« for bøffelskind; og da vi havde mange gode huder som vi havde taget på vore jagter, opfordrede de os til at tage derhen og »gøre handel«. Høvdingen besluttede at vi skulle gøre det.

Den næste dag, da den store soldanslejr brød op og alle stammerne drog afsted til deres yndlingsjagtsted, begav vi os derfor på vej mod nordvest, mod Rocky Mountains, hvis snedækkede tinder vi allerede kunne se fra soldanssletten.

Vi børn glædede os til at se hvide mennesker. Vi havde kun set nogle få mænd, og det var aldrig lykkedes os at komme tæt på dem, og få set dem rigtigt. Og vi spekulerede på hvordan deres drenge kunne se ud, og deres kvinder, for dem havde vi aldrig set nogen af.

De fleste handelsmænd som var kommet til os havde været halvblods, og vi kaldte dem med siouxordet *Itaj-skada,* hvilket betød Hvide Pander. Det var det navn indianerne gav dem, fordi deres ansigt altid var solbrændt, men panden hvid. Dette skyldtes at de altid gik med hat, og solen gav dem kun indianerfarve der hvor ansigtet var udsat.

Vi rejste langs med Namaka indtil vi kom til foden af Rocky Mountains, der traf vi Suksiseoketukindianerne, Rocky Mountainsafdelingen af Assiniboinerne, hvis jagtmarker lå deroppe i de lavere bjerge. Deres høvding, Rejser-mod-vinden spurgte hvem vi var. Vor høvding svarede:

»Vi er omstrejfende *Siha-sapa* fra prærien, vor eneste fjende er *Okotoks Isahpo* – klippeafdelingen af Kragerne.«

Suksiseoketukhøvdingen sagde da: »Vi kommer ikke længere ned på jeres sletter for at jage jeres bøfler. Hvorfor kommer I til vore bjerge og jager vore bjerggeder og får og elsdyr?«

»Vort kød for vinteren,« sagde vor høvding, »er allerede lagt til side i de sække I ser kvinderne bære (pemmikan). Vi kommer ikke for at jage jeres vilde geder. Vi kommer for at jage jeres wah-shi-chu – hvide mænd –, fra hvem I har skaffet jer de smukke, hvide tæpper I bærer, med de røde og storte striber.«

»Ha-h! Nina-washtaj – wastajdo. Amba wastjtch, Siha-sapa! – Åh, udmærket, meget godt. Vel mødt, Sortefødder!« sagde Suksiseoketuhøvdingen.

Så bad han vor høvding lade sine stammefæller stige af hesten og sætte sig, så ville han lade Suksiseoketukkvinderne tilberede os noget af den hvide mands *minne-siha* – »sorte vand«, eller te. Og høvdingen sagde at mens vi drak, ville han fortælle os om de hvide.

Vi havde aldrig smagt te før, og vi børn kunne ikke lide det, den var bitter; høvdingen sagde at Hudson Bay Kompagniet havde solgt den til dem for skind, og de syntes at kunne lide dette te. Vore gamle syntes også godt om det.

Men vi drenge var meget interesseret i hvad høvdingen fortalte om de hvide. Han sagde at vi skulle passe på deres mad, den ville få vore tænder til at falde ud. Han fortalte os om brødet og syltetøjet de hvide spiste, og krængede overlæben op og sagde:

»Wambadaka, – se –, mine tænder er gode, og sådan er tænderne hos alle vore gamle, men se,« sagde han og gik over til en ung dreng og trak hans overlæbe op, »se, disse tænder hos de unge er ikke gode, – for meget hvid mands føde. I vort folk, som i jeres, plejede man aldrig at dø før man var over hundrede år gammel. Nu efter at vi er begyndt at spise de hvides mad, er vi altid syge. Vi bliver stadig dårligere, og snart vil det dræbe os alle.«

Og så rakte høvdingen op og tog fat i en lok af håret på issen, og sagde:

»Pajhiih, – hår –, den hvide mand har aldrig hår på det øver-

ste af hovedet. Hans isse er så bar som en bøffels snude. Hver gang indianeren spiser, gnider han fedt i håret. De hvide vasker det altsammen bort med »ond medicin« – sæbe –, tager alt fedtet bort, og får håret til at falde af. Byt jeres bøffelhuder for den hvide mands tæpper og krudt, men tag ikke noget af hans mad,« sagde høvdingen, »og heller ikke noget af hans »onde medicin« til at vaske hår i.«

Og så, idet han strakte hænderne mod Rocky Mountains sneklædte tinder, sagde han:

»Vi Nakotaindianere (deres eget navn på sig selv, som betød »venner«) blev hævet op til toppen af disse bjerge, med prærierne dybt nede under os. Prærieindianerne betragter os som det »Høje Folk«. De siger, »Nakotaerne er kloge som dyrene, de bliver oppe i de høje bjerge, hvor de rene, sunde vinde blæser.«

»Hou!« Dette udbrud kom fra en anden Suksiseoketukhøvding, som rejste sig og sagde:

»Skønt Nakotaerne sommetider indgyder frugt i prærieindianernes hjerter, så er de ikke kloge. I Sortefødder er kloge. Når vi Nakotaer går ud på sletten blandt fjender, så trasker vi afsted sådan her,« og han gik nogle skridt som en uagtpågiven mand. »Men I Sortefødder, I er kloge, I går sådan her,« – han slog over i en lav, krybende listen, – »ligesom prærieulve,« tilføjede han med et blink i øjet, »I Sortefødder, I ser alt, men ingen ser jer.«

Vore krigere lo ad dette, og Nakotaerne deltog i en fælles hjertelig latter over vore krigeres snedige taktik.

Suksiseoketukhøvdingen sagde til os at hvis vi ville slå lejr ovre på den anden side floden den nat, så ville han den næste dag sende en afdeling af sine stammefæller med os, for at vise os vej til »Den lange Flagstang«, det navn de havde givet handelsstationen på grund af den lange flagstang der stod foran den. Vor høvding tog imod tilbudet, og vi slog lejr der for natten.

Den næste dag drog vi afsted nordpå ledsaget af halvtreds Suksiseoketukkrigere; vi rejste i seks dage, idet vi hele tiden holdt os til randen af bjergene. På den sjette dag bad vore ledsagere os om at slå lejr på et sted vi havde nået sent om efter-

middagen, så ville de sende bud over for at melde de hvide folk på handelsstationen at vi var der for at besøge dem.

Efter at vi havde slået lejr, gik en del af vore krigere ud for at se om de kunne finde nogle oddere, de fandtes nemlig i stort antal i disse egne. Mens de var ude at søge, kom de til en hytte og så seks langhårede mennesker med lys hud, som kom ud og ind af hytten. Krigerne satte sig ned og udspejdede dem for at prøve at finde ud af hvad det var for nogle. Det var ikke indianere, og det var ikke hvide mænd, derfor sagde en af vore krigere, Store Mørke, at det måtte være de hvide mænds kvinder, – deres koner, – hvide kvinder! De havde aldrig set hvide kvinder før, og de blev derfor alle enige om at det måtte være det, de var.

Men da de kom tilbage til lejren og fortalte de andre om det, kom en anden af krigerne, Solkalv, på andre tanker og sagde, at han alligevel ikke troede at det var hvide kvinder, det var »en anden slags mennesker,« sagde han.

Det forårsagede en diskussion der var så ophidset, at høvdingen var bange for at det skulle føre til kamp. Derfor sagde han at det ville være den bedste måde at afgøre striden på, hvis de to krigere væddede, og så gik over og fangede et af de fremmede væsener og tog det med tilbage, så at lejren kunne afgøre hvad det var for noget. Mændene førte hver fem ponyer frem og satte dem ind på væddemålet, og da det blev mørkt, krøb ti krigere, deriblandt Store Mørke og Solkalv, over til hytten og overmandede et af de »mærkelige væsener« og bragte det med tilbage.

Da de kom tilbage til lejren ventede vi omkring et stort bål, mens vi sang for at forstyrrelsen ikke skulle tiltrække sig opmærksomhed fra handelsstationen. De førte et meget forskræmt væsen hen til ilden, og Store Mørke råbte til skaren:

»Se nu, er det ikke en kvinde?«

Den ene halvdel af stammen troede det var en kvinde, men den anden halvdel sagde at det ikke var det. Diskussionen der fulgte blev så voldsom og støjende, at den vækkede nogle af Suksiseoketukkrigerne som lå i lejr nogle hundrede meter borte, og de kom over for at se hvad der var på færde.

De standsede og lyttede et øjeblik, og så begyndte de at le. De lo i lang tid før de ville fortælle hvad det var de lo ad. Så sagde en af dem:

»I uerfarne Sortefødder! Det er hverken en hvid kvinde eller noget andet slags væsen, I har set før. Det er en mand fra den anden side af Minne-Tonka,« og han viste med hånden mod Stillehavet.

Det var en kineser. En af de kinesiske kokke som var ansat hos de hvide.

Næste morgen sendte den hvide præst ved Hudson Bay Stationen besked til indianerne om at han kom over for at besøge dem. Suksiseoketukerne fortalte os at han kom for at fortælle os om den hvide mands Wakantonka, hans Store Ånd.

Da de fik denne meddelelse om præstens komme, malede alle indianerne ansigtet og tog deres bedste medicindragt på. Medicinmanden fik sin tromme frem, og snart var vi alle rede til at modtage ham.

Da vi så præsten komme, begyndte medicinmanden at slå på sin tromme og synge en af sine medicinsange, for han troede det ville glæde gæsten, der repræsenterede den hvide mands »medicin« og Store Ånd. Høvdingen gik præsten i møde og gav ham hånden, så førte han ham hen til vor præst, medicinmanden.

Efter at de havde givet hinanden hånden, holdt præsten en tale. Han sagde til medicinmanden, at det han forkyndte var noget tomt og værdiløst. Han sagde:

»Det var ikke min mening at I skulle klæde jer sådan ud, jeg ønskede at I skulle vaske malingen af ansigtet og gemme medicintrommerne bort. Der er kun een gud i himlen, og jeg er her for at fortælle jer om ham.«

Indianerne afbryder aldrig en talende, selv hvis han taler hele dagen, det er en gammel høflighedspligt hos alle indianere; – derfor stod alle og lyttede til præsten mens han fortalte om den hvide mands gud. Han talte længe. Han sagde at indianerne måtte lægge våbnene bort og leve fredeligt jævnsides den hvide mand som kom ind i landet. Da missionæren sluttede sin tale, rejste høvdingen sig og talte til ham. Han sagde:

»Hvorfor siger du til os om at være gode? Vi indianere er ikke onde; I hvide kan måske være det, men vi er det ikke. Vi stjæler ikke, undtagen når vore heste er taget fra os. Vi lyver ikke; vi tager os af vore gamle og de fattige når de er hjælpeløse. Vi behøver ikke det du fortæller os om.«

»Men,« sagde missionæren, »der er kun een gud.«

»Vel, hvis det er sandt,« sagde høvdingen, »så tilbeder vi indianere samme gud som du – blot på en anden måde. Da den Store Ånd, gud, skabte verden, lod han sig tilbede af indianerne på een måde, og han gav den hvide mand en anden måde, fordi vi er forskellige mennesker, og lever på forskellig vis. Indianeren skal holde sig til sin måde, og den hvide mand til sin, og vi burde alle arbejde sammen med hinanden for gud, og ikke imod hinanden. Indianeren forsøger ikke at fortælle dig, hvordan du skal dyrke din gud. Vi kan lide at se dig tilbede ham på din måde, fordi vi ved du forstår den måde.«

»Men den store ånd du taler om, er ikke den samme som den vi tilbeder,« sagde missionæren.

»Så må der være to guder,« sagde høvdingen. »Jeres gud skabte et land til jer på den anden side af det Store Vand. Han gav jer huse at bo i, gode ting at spise, og hurtige ting at rejse i. Han gav indianeren teltet at bo i og bøflen at leve af. Men I hvide mennesker syntes ikke om det land jeres gud gav jer, og I kom herover for at tage indianerens land. Når I gjorde det, hvordan kan vi da vide, hvis vi skulle antage jeres gud, om han ikke også vil tage alting fra os når vi dør og kommer til jeres jagtmarker.«

»Men indianerne må lære at bede,« sagde præsten.

»Vi behøver ikke at lære at bede,« svarede høvdingen, »dette er den bøn vi beder ved Soldansen:

Store Ånd, vor fader, hjælp os og led os på sandhedens vej. Hold mig og min familie og min stamme på vor Sande Faders sti, så vi kan være sunde på sjæl og legeme. Lær alle de små at vandre din vej. Skab fred på jorden. Vi takker dig for solen og det gode sommervejr igen, og vi håber du vil bringe meget græs til dyrene, og nok at spise for menneskene.«

Mens vi talte således, kom en hvid mand over og sagde at handelsstationen var rede til at vi kunne komme over og handle med dem. Derfor tog høvdingen og medicinmanden afsked med præsten og takkede ham fordi han kom over og talte med os. Så steg vi alle til hest og red over til stationen, der lå et par kilometer borte.

Da vi red ind på handelsstationen, kom vi forbi nogle kostalde. Vi havde aldrig været ude for køer før, og fik kvalme af lugten fra dem. Vi måtte alle holde hånden for næsen da vi red forbi stalden. Vi drenge havde altid forestillet os at koen måtte lugte stærkt som bøflen, men den lugtede sødt, som mælk, og det fik os næsten til at kaste op.

Da vi kom frem til stationen gik handelsmændene os i møde. De hvide mænd kom hen til vore fædre og begyndte at tale med dem gennem tolken, en Suksiseoketuk. Vi drenge havde aldrig før været nær ved hvide mennesker, og mens de talte med vore fædre gik vi derfor hen bag ved dem for at undersøge hvordan de lugtede. De lugtede anderledes end indianerne, de lugtede fuldstændig som kvæget, og vi fik kvalme.

Så indbød de os til stor fest. De bragte en mængde mad frem. Men vi kunne ikke spise det. Alt hvad de havde, smagte som køerne lugtede. Teen var der komælk i, kosmør var der på deres brød, fløden fra køerne dækkede deres kager; og kødet som de gav os at spise var fra køerne. Nogle af krigerne som prøvede at spise det, blev meget syge og måtte gå ud i krattet. Vi huskede på hvad Suksiseoketukhøvdingen havde sagt om at vi skulle afholde os fra den hvide mands mad, og vi troede lige straks at det var smagen som dræbte indianerne. Den fik maven til at vende sig, og vi kunne ikke holde det nede.

Efter festen, som ikke varede længe, begyndte de hvide at bringe deres varer frem for at handle med os om vore bøffelhuder og hermelinskind. De hentede en mængde ting frem som vi aldrig før havde set, – mel, sirup, brød, økser, redskaber og den slags. Høvdingen troede sirupen var fedt, og da tønden blev rullet hen foran ham, tog han ned i den og hentede to håndfulde op i håret, hvor han gned det ind idet han sagde: »Ah, det er

godt fedt til håret.« Vi troede at melet var sne, og at brødet var træsvamp, og vi brød os ikke om at give vore huder for noget af dette.

Hvad vore krigere mest af alt ønskede var krudt og kugler til deres bøsser. De blev ved at spørge efter det, men handelsmændene blev ved at bringe andre ting frem. Til sidst spurgte en af vore krigere Suksiseoketuktolken hvor de havde deres krudt og kugler, og han pegede på en bygning. Og krigeren sagde: »Kom her, vi går over og viser dem hvad det er vi vil have.«

Alle krigerne gik over og samledes i dette skur. Der var en hvid mand derinde, og han blev forskrækket; han troede indianerne ville have ammunition for at de kunne angribe fortet ved stationen. Han gik hen til en stor bunke af noget sort og skinnende, tog en håndfuld af det, og holdt det over til høvdingen, idet han gennem tolken sagde:

»Ved du hvad dette er?«

Høvdingen sagde: »Nej, hvad er det for noget?«

»Det er krudt,« sagde handelsmanden.

»Krudt?« spurgte høvdingen.

»Ja, krudt. Vær sikker på det, føl på det,« sagde han og rakte det over til høvdingen.

Høvdingen rakte sine to hænder frem og det blev hældt over i dem. Da han stod der og så på det, sagde købmanden, idet han pegede på den store bunke krudt på gulvet.

»Det er en ordentlig bunke krudt, ikke?«

Høvdingen nikkede.

»Du ved at blot en lille smule krudt er nok til at dræbe et dyr, ikke?«

»Jo.«

»Godt, du kan forestille hvad der ville ske, hvis jeg futtede hele bunken af. Og det er lige hvad jeg gør hvis I prøver at lave noget ballade, – jeg skyder eet skud og dræber jer allesammen!«

»Tsumahts,« sagde høvdingen og så på tolken.

»Hvad sagde han?« spurgte købmanden.

»Han vil have en af dine trætændstikker,« sagde tolken.

»Hvad til?« sagde købmanden.

»Han siger at han vil lægge den håndfuld krudt på gulvet og tænde den an for at se om det er godt krudt, før han giver nogle af sine huder for det.«

Handelsmanden blev askegrå i ansigtet. Han kastede tændstikæsken, han holdt, hen til tolken og råbte: »Løb! Og lad ingen standse dig før du har kastet den ud i floden.«

Men før tolken kunne nå at svare, løftede høvdingen hånden mod tolken og sagde med en klukken nede i struben:

»Bliv! Og sig den hvide mand, at også Sortefødderne kan lide en lille spøg. Sig ham at når Sortefødderne går på krigsstien, klæder de sig af og maler sig. Nå, lad ham nu sige os hvor meget krudt han ville give os for hvert bøffelskind, – og vi vil også gerne have nogle tæpper.«

Købmanden sagde med et tvungent smil:

»Vi hørte i aftes at I var ude på plyndring, – nogle guldgravere fortalte os at I havde angrebet deres køkkenhytte. Men det ser ud til at det er en misforståelse.«

Suksiseoketuken lo og fortalte købmanden hvad der var sket med den kinesiske kok. Han lo meget over denne kostelige historie. Så sagde han:

»Jeg har nok ladet alt det krudt hælde ud til ingen nytte. Kom her med jeres huder, venner, så skal vi nok slå en god handel af.«

Og vi forlod stationen med krudt nok til at dræbe alle præriens dyr. Lasthestene var læssede med kugler, krudt og tæpper.

FÅR, GEDER OG BJERGLØVER

Da vi havde solgt næsten alle vore bisondragter for kugler og krudt, bøsser og tæpper, sagde høvdingen at vi snart ville komme til at se vinteren imøde uden pelsværk nok til at vi kunne holde varmen, og han begyndte at se sig om efter gode jagtmarker. Han holdt af disse »den hvide mands kapper« for deres udseendes skyld, men han troede ikke at de ville holde os varme i det strenge vejr, som vi ville stå overfor når vi kom tilbage til prærien. Han spurgte Suksiseoketukkrigerne om der var nogle jagtdistrikter oppe i Rocky Mountains, hvor vi kunne jage uden at bryde vort ord til deres overhøvding. De sagde os at vi kunne få masser af bjergfår og geder, los, bjørn, ræv, ulve og bjergløver, hvis vi ville vandre lidt ind i det indre af bjergene.

De rådede ham til at drage ned til Kutenai og Fladhovedlandet (nord for det der nu kaldes Idaho), for disse stammer var deres fjender, og Suksiseoketukerne var ligeglade med hvormeget vi jagede på disse egne af bjergene, sagde de.

Suksiseoketukerne lånte os to af deres vejvisere som skulle føre os over det store højdeskel i bjergene. Og da de havde ført os over bjergene til et højt plateau som strakte sig mellem Rocky Mountains og Kystbjergene, sagde de farvel og bad os blive ved at gå mod syd, hvor vi ville finde alt det vildt vi ønskede.

Det var første gang vi børn havde været indenfor Rocky Mountains, og vi undrede os over de tusinder af fod massive klippemure vi så på alle sider mens vi holdt lejr, når vi vandrede, og når vi atter slog lejr. Selv om det var sensommer, kom vi over adskillige pas hvor sneen var så dyb at vi nær havde mistet nogle af vore ponyer. De sank i til op over bugen, og vi måtte trække dem løs ved at spænde andre ponyer for dem og trække dem over sneen indtil de kunne få fodfæste. Men da de kom ud på pla-

teauet var det meget varmt og tørt, og der var meget græs til vore ponyer.

En dag vadede vi over en bjergstrøm, og da vi kom op på den anden side befandt vi os midt i en anden indianerstammes lejr. Vi vidste ikke hvem de var, og de kendte ikke os. De var forskellige fra alle andre indianere vi havde set. De var ikke ret høje sammenlignet med vore krigere, som var seks fod eller derover; og de havde store hoveder og korte ben; deres tøj var anderledes, – de bar ingen fjer –, og de boede i tipier lavede af tørrede græsmåtter. Deres ansigter var ikke så mørke og røde som vores.

Da de så os, gjorde de ikke som andre indianere: de smilede og så venlige ud. Og deres børn stod ikke rundt om i lang afstand og så os an som de fremmede indianere på prærien gjorde. De kom lige hen til os, og begyndte at snakke med os, selv om vi ikke kunne forstå dem.

Vor høvding begyndte at tale til dem på tegnsproget, men en af mændene, som så ud til at være høvding, gjorde tegn at han ikke forstod dette sprog. Men han gik ind i en tipi og kom ud igen med en krøbling, – med et bøjet ben – og førte ham hen til vores høvding og gjorde tegn med hænderne at han skulle begynde at tale igen. Denne mand kunne tegnsproget. Han sagde at det var Shusswapstammens lejr, men at han selv var en Kutenai som havde giftet sig med en af deres kvinder, og det var derfor han kunne tale tegnsproget. Kutenaiindianerne var vore fjender som vi mange gange havde kæmpet mod.

Vi behøvede ikke at fortælle ham at vi var Sortefødder fra prærien, for han opdagede det på vore mokkasiner som havde særlige såler til forskel fra bjergindianernes, og han lagde også mærke til hvordan vi redte vores hår, – lige tilbage på issen, og så flettet ned til begge sider. Det var på frisuren at alle stammer kunne se at vi ikke var Siouxer, som vi lignede i det ydre. Forskellen var at Siouxerne skilte håret i midten ligesom vores kvinder, uden at lade en stribe stå tilbagestrøget, og af den grund kaldte vi Siouxerne Kah-es-pah, hvilket betød at de »skilte deres hår i midten.«

Denne Kutenai sagde:

»Jeg kan se på jeres hår og mokkasiner, at I ikke er Siouxer. Hvis I havde været det, ville I ikke have været velkomne her i Shuswaplejren. De er ikke venner med Suksiseoketukerne.« Suksiseoketukerne var en udløber af Siouxerne.

Han spurgte os hvad vi ville, og vores høvding fortalte ham at vi var ude for at jage vildt. Så vendte Kutenaimanden sig til Shuswaphøvdingen og sagde noget. Derpå vendte han sig atter mod vores høvding og sagde:

»Shuswaphøvdingen siger følgende: Vi er Kutenaiernes allierede. Vi og Kutenaierne råder over landet syd herfor så langt en mand kan rejse på femten dage. Vi beder jer om ikke at jage på vores jord. Men vi vil fortælle jer et sted nordpå, hvortil I kan drage og hvor der er rigeligt vildt. Sig os hvad I ønsker, og vi skal fortælle hvor I skal drage hen.«

Vores høvding sagde ham det, og sendte bud efter vore tre spejdere, for at de skulle høre efter Shuswaphøvdingens forklaringer.

Da det var ovre, sagde Shuswaphøvdingen at vi alle var nødt til at have snesko, hvis vi drog nordpå; for vi ville komme til at rejse over dyb sne før vi kom tilbage. Og derfor gjorde vi en handel, hvorved vi solgte nogle af vore smukke prærieponyer for alle de snesko Shuswaperne ejede.

Da vi havde hvilet her en dag, begyndte vi så vores vandring op gennem bjergplateauet ind i et land ingen af os havde set før. Da vi havde rejst i cirka ti dage, fandt vi mange bjergfår og geder. Fårene var lette at jage og dræbe, men gederne var det næsten umuligt at få fat i. Mens fårene græssede i flokke på bjergskråningerne, færdedes gederne enkeltvis tusinder af fod over os på de solide klippemures sider. Når vi rejste langs bjergsiderne, så de ud som små hvide prikker, så højt var de oppe over os. De levede af mosset som groede på klipperne, mens fårene holdt af at græsse på det lavereliggende terræn. Fårekødet var godt, men vi ville gerne have fat i gedeskindene, for bjerggeder har en ulden pels, hvad fårene ikke har, – lige det modsatte af hvad der gælder de tamme får og geder.

Vi fik imidlertid vores forsyning af svære pelse sat op ved at skyde en del gråbjørne. De var lettere at jage på denne tid af året, for de var allerede ved at blive fede og søvnige til vinterdvalen. Vi lavede store lejre, og blev der i dagevis mens vore krigere var ude på jagt.

Mens vores mødre brugte det meste af deres tid til at gøre pelsene i stand og gøre dem til skind til at sy tøj af, fik vi drenge tiden til at gå med at fange murmeldyr og bjerggoffer. Vi kunne løbe og fange de store, fede, pibende murmeldyr, men bjerggofferen som var en større broder til vores præriehund, var mere forsigtig. Vi måtte sætte fælde op for dem. De var så mistænksomme at de, hver gang de kom ud af deres huller, først stak hovedet ud og stirrede rundt i alle retninger, før de hoppede ud. Så lavede vi lange lassoer af læderremme og slog en løs løkke i den ene ende. Vi anbragte løkken omkring åbningen af gofferens hule, og lå og ventede til den stak hovedet ud. Så trak vi hurtigt i lassoen og fangede dem med halsen i løkken. I et stykke af disse reb trak vi dem tilbage til lejren og lod dem slås med vores hunde.

En dag fik vi en stor overraskelse som nær havde kostet mindst een af os livet. Vi så er stort hul og troede at det var et murmeldyrhul. Derfor lagde vi løkken omkring og ventede. Kort efter kom der et mægtigt, brunt, låddent hovede ud af hullet, og vi trak hurtigt til. Der lød et frygteligt hyl, mere menneskeligt end jeg nogensinde har hørt fra et dyr, og – –

Da vi så på dyret vi havde trukket ud af hullet, var vi nær døde af skræk. Vi havde aldrig set sådan en før. Et brunt, låddent væsen med frygtelige tænder og kløer, kom farende hen imod os som et lyn. Heldigvis havde vi tre store ulvehunde med os, og de fór på dyret. Hundene havde øjensynlig heller aldrig set sådan en før; den vendte sig fra os og gik løs på disse vilde, snerrende bæster, – noget vi aldrig havde set andre dyr vove at gøre. I et nu greb dyret en af hundene i struben og fór op på ryggen af den, og formelig rev hovedet af hunden før de andre hunde kunne nå at komme til hjælp.

De to andre hunde, Ponka og Nisitsi-Stumiks (Elsdyret og Syv

Tyre) fór frem til kamp med halerne piskende i jorden, og vi stod alt for rædselsslagne til at røre os, og så på det hvirvlende syn. Det var den mest nervepirrende kamp, jeg nogensinde har set, – kun en hvirvlende masse af gulbrunt hår og brun uld. Blod sprøjtede til alle sider, og disse overjordiske, menneskeagtige skrig lød stadig fra denne frygtelige skovdæmon, mens den rullede rundt og kastede sig frem og tilbage og kæmpede som en halv snes vilde dyr samlede i eet, og dog var den kun halvt så stor som en af vores kraftige ulvehunde.

Da vi var kommet os af den første forskrækkelse, trak vi os baglæns tilbage og klatrede op på en lille klippe og gjorde os rede til at styrte i sikkerhed. Vi hørte nu noget der lød som en mands brummen, og vi vendte os og så Ponoka, – hunden der havde løbet et fuldvoksent elsdyr ned og dræbt det, – bore sine lange, hvide hjørnetænder ned i det døde dyrs oprevne strube. Med en rasende knurren svingede den store ulvehund vildt fra side til side og dens øjne lyste af hævntørst over dens dræbte kammerat, mens den hamrede i jorden med dyret, den havde i munden.

Da den til sidst rystede det uden at det rørte sig, ville den nødigt af med det; dens hævntørst var endnu ikke stillet. Så gav den slip på det og syntes at håbe at det ville røre sig igen. Da det ikke skete, gjorde den endnu et voldsomt udfald mod det og flåede det op med eet bid af sine frygtelige tænder. Så hinkede den over til sin døde kammerat, snusede til den, og peb, og slikkede blodet væk som dryppede fra dens egne ben, og peb igen. Vi hørte en sær lyd, og så den springe ned over en brink så vi ikke kunne se den. Vi fór ned, og dér i en udtørret bæk lå Syv Tyre sønderrevet og flået af vild smerte.

Dens øjne var glasagtige, og da Ponoka prøvede at nærme sig, bed den vildt efter den med sit virrende hovede, som mere lignede en klapperslanges end en hunds. Ponoka syntes at forstå, – den så pibende på den og så sørgmodigt på os. Vi kaldte på den. Den kom op til os på brinken, men da den så det hæslige lådne uhyre igen, greb den det med en rasende snerren og hev og trak det med sig lige tilbage til vores lejr.

Alle i lejren blev grebet af forfærdelse da de så hvad det var vi havde bragt med os tilbage, ubevæbnede.

Det var en jærv! Jærven, Rocky Mountains grusomme konge, dræberen af elsdyr og bjørne – det farligste dyr indianeren kender. Vore fædre gav os en omgang fordi vi havde trukket ting op af huller, som vi ikke vidste noget om, og de truede os med læderpisken hvis vi nogensinde gik »på jagt« i denne fremmede egn.

Nord for det sted hvor vi holdt lejr, var der en massiv klippemur henved fire tusind fod høj; den begyndte dér og strakte sig nordpå så langt øjet rakte. Mændene sagde at dette vældige, grågule bjerg var et bjergløvedistrikt, og de besluttede at lægge deres lejr nær derved for at skyde nogle af disse dyr, og lave benklæder til sig selv af deres brunlige skind.

Vi flyttede derhen og jagede i mange dage bjergløver i denne klippemurs svimlende højder. Vore krigere klatrede højt op ad de snævre stier, som bjerggederne havde dannet forsigtigt på denne lodrette vægs sider; og på disse stier opsøgte de den snu bjergløve, som den lå der sammenkrøben over stien og ventede på at en uforsigtig ged skulle komme.

På jagtens anden dag var to af vore krigere ved at gennemsøge to gedestier på samme tid. Disse to stier løb højt oppe langs siden af klippemuren; den ene en snes meter over den anden. En af krigerne, Vandrende Ulv, gennemsøgte den øverste sti, mens den anden, Stribede Hund, sneg sig frem ad den nederste, og de sørgede for at de kunne se hinanden hele tiden. De var flere hundrede meter fra hinanden, og Stribede Hund var noget nedenfor og foran Vandrende Ulv.

Da Vandrende Ulv engang kiggede skråt ned efter Stribede Hund, så han noget, som ikke lignede en klippe ligge lige over stien, – det så mere gult og brunt ud end den omgivende grå klippeflade. Det lå kun et par meter foran hans kammerat og selv om det ikke rørte sig, kunne han straks se at det var et dyr. Han begyndte at råbe for at advare Stribede Hund, men før lyden nåede hans øre, havde han nærmet sig så meget at han kun var cirka en meter fra det sted hvor det mærkelige væsen

lå. Og lige da Stribede Hund vendte hovedet for at se sig tilbage og op til sin råbende kammerat, saa Vandrende Ulv dyret springe ned på stien, tilsyneladende lige ned på skulderen af hans intetanende kammerat.

Vandrende Ulv løb så hurtigt han kunne på den stejle klippesti hen til det punkt hvor de to stier støder sammen, og ned til det sted hvor han sidst havde set Stribede Hund. Da han nåede derhen, sad Stribede Hund på hug i færd med at flå skindet af en bjergløve.

Løven var sprunget ned omtrent en meter foran ham, sikkert i den tro at han var en ged, og da den opdagede fejltagelsen var den blevet for overrasket til at røre sig. Mens den lå krummet der foran, havde Stribede Hund løftet sin bøsse og sigtet på dens hjerte. Løven, der var en stor han, målte næsten tre meter fra snude til halespids.

Mens vore mødre var ved at behandle skindene af de få bjergløver vore krigere havde dræbt, kom der et voldsomt vindstød fra gletcheren foran og og fejede gennem lejren i et kvarter og rev teltene omkring som var de lavet af papir. Træer knækkede som tændstikker, der gik ild i to af vore tipier, og tre kvinder omkom pinefuldt i ilden, inden de kunne komme ud derfra. Pælene i vores hestefold blev blæst omkuld og hestene stormede i vild forvirring afsted ned gennem dalen. Vi børn blev blæst omkuld som træstykker. Ikke så snart var vi kommet op at stå før vi slog baghovedet i jorden igen. Først skreg vi op og syntes at det var evig sjov. Men da vi så ildebranden og de flygtende heste, blev vi forskrækkede og smed os på maven og blev liggende stille.

Hestene kom tordnende forbi os, og undgik os behændigt og hurtigt som hunde. Nogle af dem sprang lige over os, men ikke een kom noget til.

Da vinden havde hylet et kvarters tid, begyndte store flager af våd sne at plaske os i ansigtet, og snart var en blindende snestorm over os. Vinteren var begyndt i Rocky Mountains. Da vinden stilnede af, blev snevejret tættere. Det sneede hele dagen og natten og hele den næste dag. Vore fædre var ude på snesko

for at prøve at indfange hestene, men de var ikke standset så tidligt som mændene troede de ville. De må have fulgt stormen i farten, og være blevet ved at løbe til de var blevet udmattede, for vi så ingen af dem mere. Måske strejfer deres efterkommere rundt i Rocky Mountains sammen med bjergenes berømte flokke af vilde heste.

TORDENKLIPPES DØDSSANG

Nu måtte vi blive hvor vi var vinteren over, sagde vore fædre, eller på snesko prøve at nå vort fjerne hjem på prærien.

Kvinderne begyndte at lave snesko af samme type som dem vi havde byttet os til hos Shuswapindianerne. De lavede først sko til os drenge, så vi kunne gå ud med dem og få øvelse i at bruge dem. Det var sjovt. Vore fædre gik med os ud for at lære os at gå og løbe med dem, de viste os hvordan vi skulle holde knæene stive og bevæge benene i hofterne. Snart holdt vi sneskokapløb på en hundrede meter eller mere, og kunne sætte utrolig fart på, til de voksnes store tilfredshed. Så lærte mændene os at løbe ned ad sma bakker og skråninger, når vi kom til dem. Vi holdt så meget af det, så de måtte standse os hvis vi overdrev det for meget; vi sled for hurtigt vore snesko op.

Snart havde vi alle de snesko vi skulle bruge, og mange reservesko som vores mødre havde lavet med den forudseenhed som især kvinderne blandt indianerne er i besiddelse af.

Vi var allerede ved at tænke på at drage tidligt afsted fra dette sted, da vore fædre en morgen spurgte os drenge om vi havde været ude om natten på snesko. »Nej,« sagde vi. Og de spurgte os om vi ville »sværge ved hornet« at vi ikke havde. Det ville vi godt, sagde vi. Så troede de os, og lod os ikke rigtig træde frem for Hornselskabet; men de var ude af stand til at finde ud af hvem der var gået omkring lejren i snesko på den nyfaldne sne som var kommet om natten. Spejderne drog ud og undersøgte sporene, og fulgte dem et lille stykke. Da de kom tilbage sagde de at sporene ikke var lavet af den slags snesko vi brugte; de var længere og smallere end vores.

Mens hele lejren endnu diskuterede disse spor, kom en af

vores gamle kvinder ved navn Ulvekvinde løbende ind i lejren med hånden for munden, tegnet på at hun havde noget forfærdeligt at fortælle os.

»Tsumah-tsi-tsi? Ninow? – hvor er han, høvdingen?« sagde hun sagte med hånden for munden.

Alle kvinder tog venstre hånd op for munden, og stod stumme og ventede på at hun skulle sige noget.

Idet hun løb hen mod en af vore underhøvdinge, sagde hun med skælvende stemme:

»Alle er borte i Røde Hunds lejr – dræbt!«

»Hanh-h-h-h-h-h!« råbte kvinderne.

»Hej-jah-h-h-h-h-h-h!« Et langt, glammende krigsråb lød dybt fra vore krigeres bryst og tonede gennem lejren som et hornsignal.

Vi begav os alle med hurtige skridt over mod Røde Hunds lejr. Han havde sammen med sin familie på syv medlemmer rejst sine telte nede mod dalens munding, et lille stykke fra selve lejren.

Da vi kom derned fandt vi fem døde. Der var ikke noget blod; der var ingen sår på deres kroppe, men deres strube var blå og opsvulmet. De var lige så stille blevet kvalt mens de sov, een for een.

Vi stormede gennem sneen for at finde de to andre; men vi kunne ikke finde noget spor af dem. Det var Røde Hunds to døtre på seksten og atten år. Efter flere timers søgen var vi ikke nået et skridt nærmere.

Endelig gav høvdingen ordre til opbrud, og til at man skulle forfølge sporet af de mystiske snesko, som vore spejdere havde fulgt et stykke. Høvdingen befalede de gamle, kvinderne og børnene at følge bagefter og give sig tid, så at krigerne kunne drage forud for fuld fart. Krigerne tog intet med sig, ikke engang mad, kun deres bøsser og snesko. De lod en ung spejder blive sammen med os, for at vi kunne følge i deres spor; og så drog de afsted i hurtigt trav.

Heldigvis var sneen frosset til en hård skorpe, så de kunne få fart på ved at glide på sneskoene når de skubbede dem fremad.

Denne skorpe gjorde det også muligt for os at bruge hundene som lastdyr, da de kunne gå over sneen.

Om aftenen den tredje dag blev en hurtigløber sendt tilbage ad sporet, for at fortælle os at den fjende vi jagede, var Assinahindianere – nordlige Krier – som åbenbart havde antaget os for at være Shuswapindianere. Sendebudet sagde at de var kommet forbi flere af deres lejrpladser fra natten i forvejen, og vore krigere vandt tid ved at leve af det bæverkød som Krifolkene efterlod på lejrpladserne. De fandt ud af at det var Kriindianere ved at finde en mokkasin, som var broderet med perler i runde figurer – sådan som de nordlige Busk-Krier bruger.

Sendebudet sagde at det var tydeligt, at Krierne ikke havde den mindste mistanke om at de kunne blive indhentet, fordi deres snesko var kendt for at være de hurtigste i hele Nordvestlandet. Selv om Krifolkene rejste let og hurtigt, viste dét at de gav sig tid til at sove, at de ikke troede nogen kunne overhale dem på de langsommere Shuswapsko.

Vi levede af den pemmikan, vi havde med os og rejste behageligt i kølvandet på vores forfølgende krigere. Vi klarede os udmærket, men det begyndte at blive galt med vores hunde. Under trykket af deres tunge byrder begyndte de at bløde, og deres poter blev så forskåret og blødende af isskorpen over sneen, at vi måtte standse og lave »mokkasiner« til dem. Vore kvinder tog kvadratiske stykker af skind, fyldte dem med bisonhår og bandt dem om deres fødder. Da alle hundene var »skoet«, så de ud som om de havde boksehandsker på fødderne.

Selv om vores hunde var mere end halvt ulve – store krabater, så store som en toårs kalv – lærte de mig den dag noget om hunde som jeg aldrig havde vidst før, noget som har siddet fast i mit sind alle disse år, og som har fået mig til at se med den største venlighed på disse ulykkelige skabninger. Jeg havde ikke før vidst at hunde kunne føle for hinanden, og heller ikke at de havde et taknemmeligt sind, som i uselviskhed overgår de fleste menneskers.

En af vores hunde var meget lille, fordi den havde mindre ulv i sig end de andre. Dens vilde blod stammede fra en lille

prærieulv, og moderen var en grå bastard. Derfor snappede alle hunde i lejren efter den, alle undtagen een, og det var en stor, grå hanulv – den værdigste hund jeg nogensinde har set. Denne store fyr snusede altid venligt til den lille paria, og den var aldrig for bøs til at lade den lille fyr få lov at lege rundt om sig, ja selv at snappe for sjov efter dens værdige ben. Vi drenge havde altid lagt mærke til det, og vi smed ofte et træstykke efter vores andre hunde fordi de bed den lille, når den kom i nærheden af dem.

Denne lille bastard var så lille at kvinderne ikke kunne læsse noget på ryggen af den; det var den enste hund i lejren, som fik lov at løbe frit omkring på denne mindeværdige vandring gennem Rocky Mountains. Den dag da hundenes fødder begyndte at blive dårlige, var den stor hanulv, hvis navn var Tyrehoved, den der var mest medtaget i flokken. Dens poter var så oprevne at der var gået frost i dem, og den humpede ynkeligt under sin byrde.

Vi drenge gik bagefter hundene, og jeg havde holdt øje med Tyrehoved hele dagen. Jeg tænkte at hvis han havde været en mand, ville han have været en stor høvding for hans værdighed var uden sidestykke i vores store hundeflok. Mens de andre hunde til tider lavede postyr med deres bylt på ryggen, og så sig tilbage med halsende tunger ved den mindste stønnen fra dem der var bagved, så drejede gamle Tyrehoved ikke hovedet en eneste gang, eller gjorde en unødig bevægelse. Hans skuldre bevægede sig næsten ikke under den smukke, hurtige fremadtraven, som han må have gennemført med stort besvær på sine opsvulmede poter. Stadig fortsatte den fremad, med munden let åben, og tungen løftet op mod ganen, og ikke hængende ud – dertil var den for meget ulv.

Sent på eftermiddagen var hans udmattelse så stor at han hyppigt begyndte at snuble, og hans store, mørke, grå krop svajede synligt under den tunge byrde. Hans frosne poter blødte gennem forbindingen og satte små, røde pletter i sporet i sneen. Den lille bastard var forlængst blevet træt af at løbe rundt i store kredse til højre og venstre for os, for at se efter planter

at snuse til; nu traskede den afsted sammen med os drenge, da den ikke turde gå frem til de andre hunde.

Den lille fyr fangede min opmærksomhed, da den pludselig standsede så jeg var nær ved at snuble over den. Den snusede til jorden, til de små røde blodpletter. Den må have genkendt lugten for den gav et sagte, snerrende bjæf, og løb hurtigt frem foran os. Den gik lige hen til Tyrehoved, og da den nåede ham, lænede den sig tungt op imod ham og skubbede fremad så godt den kunne. En af kvinderne gik hen og sparkede den bort, men ikke så snart havde hun vendt ryggen til, før den igen bøjede sig ind mod sin eneste ven og skubbede fremad. Da kvinden atter kom derhen med en kæp i hånden, så den lille fyr op på hende med krybende angst i øjnene, men den flyttede sig ikke. Med øjne der var stive af skræk blev den på sin post og skubbede fremad endnu kraftigere, selv om den vidste at den straks ville få et ordentlig slag i siden.

Jeg kunne ikke lade kvinden slå den igen. Jeg bad hende om ikke at slå den, men holde øje med den for at se om hun kunne opdage hvad det var den gjorde. Kvinden gik nu og iagttog den lidt, så smilede hun og sagde: »Anh-h-h!« – og hun klappede den lille fyr på hovedet og gik tilbage til kvinderne. Jeg har aldrig glemt denne hund som blev ved sin vens side til mørket brød frem og tvang os til at slå lejr.

Først da vi på vor ulykkelige, møjsommelige vandring var nået til den fjerde dag, begyndte der at ske noget foran os.

Sent på eftermiddagen den fjerde dag så to af vore krigere, som rejste forud for vort flyvende krigerkorps der nu var mange kilometer foran os, to piger på sporet et stykke vej forud for dem. De løb tilbage og fortalte høvdingen det, og tre krigere skyndte sig afsted i bøjet stilling, for at se nærmere på de langsomt vandrende skikkelser. Da de var kommet så nær pigerne at der kun var to hundrede meter igen, kunde de se at det var de to savnede sortefodspiger, Hermelinhale og Fugleskind – og de satte farten op og nærmede sig med endnu større forsigtighed. Da de var nogle få meter bag dem, hviskede krigerne et ord: »*Siksikau!* – Sortefødder!«

Pigerne så sig forskrækkede om, og da de så krigerne, gav de dem tegn til at de skulle bøje sig helt ned mod jorden og gå ved siden af dem.

Mens krigerne halvt kravlede op på siden af dem og fulgtes med dem i deres langsomme tempo, fortalte pigerne at Krierne var foran dem. De sagde at der var en stor skare på omtrent halvfjerds. Hovedstyrken var nu ved at slå lejr for natten, mens de langsommere var nogle hundrede meter foran dem.

Pigerne sagde at Krierne lod dem blive oppe længe efter at de andre var gået til ro, for at rense og tørre alle deres snesko. Mens pigerne talte til vores fører, tænkte han sig om. Endelig sagde han til dem: »Når I i aften renser sneskoene og tørrer dem, så hold dem nærmere til ilden, til I er sikre på at hvert par er svedet så meget at de er lige ved at gå i stykker. Bland så parrene. Bind en lang og en lille sko sammen.« (Til forskel fra Shuswapsneskoene var Kriernes lavet således at mokkasiner og snesko udgjorde et hele).

Pigerne sagde at de ville udføre høvdingens instrukser, og vore krigere forlod dem.

I den frostklare stilhed den følgende morgen krøb vore krigere tæt hen til de listige Kriers sovende lejr, og lå der på maven i tætsluttet ring omkring lejren, indtil den første morgenrøde farvede himlen mod øst.

Så genlød højderne af en bjergløves lange, dybe brøl fra en sortefodsspejder, og det var signalet til krigsråbet.

»Hej-jah-h-h-h-h-h – Jiip, jiip!« – Og »præriens tigre« var atter en gang på krigsstien.

De stormede ind i lejren som en flok ulve over et styrtet elsdyr. Så pludselig kom angrebet, at nogle af Krierne blev taget og hugget ned før de nåede at rejse sig fra deres leje. Andre fór afsted efter deres snesko – de fik fat i umage, forkullede par og prøvede at spænde dem på, idet de vidste at hvis de først kom afsted på deres berømte snesko, kunne ingen fra Nordvestlandet fange dem.

Men Sortefodspigerne havde gjort deres arbejde godt. Mens de forvirrede Krier sad i sneen og prøvede at få en stor og en

lille snesko på fødderne, blev mange dræbt hvor de sad. Andre fik skoene på, men så snart de begyndte at gå på dem, stak deres fødder igennem dem og ned i den dybe tøsne. Når de fik rejst sig op og prøvede at løbe, opdagede de at de i stedet for at have et par af de hurtigste snesko der eksisterede, havde to tunge apparater som lignede tennisketchere dinglende om anklerne. Mens de kæmpede i sne til knæene, blev de skudt ned uden barmhjertighed af de rasende Sortefødder.

Da den korte, hidsige kamp var ovre, var alle Krierne, undtagen en dreng, blevet dræbt. Denne dreng fik lov at beholde livet og blev sendt tilbage til sit folk – efter den indianske skik – for at fortælle historien om blodbadet.

Kun een af vore Sortefødder var såret. Det var Tordenklippe, en af de navnkundigste krigere i vores historie. Han fik en sene revet over i anklen så det var ham umulig at gå. Med armene omkring skulderen på to af sine krigerkammerater fulgte han med krigerne i mange dage, mens de drog tilbage for at møde os. Men han følte snart at han var en hemsko for mændene, og han bad om han måtte få lov at dø på den måde som de krigere der var blevet ukampdygtige oftest valgte. Han bad dem brænde ham på bålet. De andre ville ikke høre tale derom. De blev ved at holde fast ved, at han ikke var dem til besvær, og erklærede at de ville gerne bære ham tilbage til hans folk. Men Tordenklippe blev ved at tale til dem derom.

Til sidst bad han hele skaren standse så han kunne tale til dem. Han sagde:

»Brødre, det vil blive knapt med føde inden vi når ud af bjergene. Vi har udstået mange strabadser, og endnu har vi mange mile at rejse. Hvis vi ikke iler med at komme bort herfra, vil måske større skarer af Kriindianere komme og søge hævn – og adskillige af jer vil dø. Hvorfor lade mig bringe andres liv i fare? Jeg vil gerne dø som det eneste offer for de mange fjender vi har dræbt. Jeg bønfalder jer, byg et bål og lad mig dø som en kriger, at vor krigslykke kun må koste eet liv. Brødre, jeg har talt.«

Efter megen diskussion blandt de andre krigere, under hvilken

Tordenklippe fornyede sin argumenteren, samlede afdelingen endelig nogle træstammer og stablede dem til en høj dynge. De anbragte et knippe tørt kvas midt på dyngen og bad Tordenklippe »stige op på sin plads«.

Uden et ord steg Tordenklippe op på stablen af træstammer, og satte sig i den lille kvasdynge. Med sine egne flintesten fik han tændt ild i kvaset under sig. Så sad han mens røgen langsomt blev til flammer og sang sin dødssang, mens han så langt ud over de rullende bjerge mod det sted hvor vi havde vundet sejren. Een gang strøg han sig med bagen af hånden over panden for at tørre sveden bort; det var den eneste bevægelse han gjorde – og det var blot for at forhindre sveden i at løbe ned i øjnene.

Mens flammerne begyndte at springe højere sang han med stigende vælde. Og så, da ildens kvælende tunger nåede hans legeme, svøbte han kappen om hovedet – og døde.

ULVEBRODER

Efter denne frygtelige kamp med Krierne besluttede vore høvdinge, at vi skulle finde et roligt sted i Rocky Mountains og blive dér resten af vinteren. Der var store hjorder af vilde heste som strejfede om på den store højslette mellem Selkirk og Rocky Mountains – det nordlige Britisk Columbia –, og vore fædre bestemte at vi skulle blive her indtil forårets komme og så drage vestpå til denne slette og fange en hjord gode heste, før vi atter begav os ud på prærien.

Vi rejste mod nordvest gennem bjergene indtil vi kom til Rocky Mountain's vestlige bjergfod, og her – i en dyb, snedækket lomme af bjergene – slog vi os ned for resten af vinteren.

I vor stamme havde vi dengang en meget anset kriger og jæger ved navn Ørnefjer. Det var skik på den tid, da mændene så ofte blev dræbt og kvinderne var ved at blive i flertal, at een kriger havde fra tre til fire koner; det var den eneste måde vi kunne sikre os at der blev sørget for alle kvinderne når de blev gamle.

Men denne kriger, Ørnefjer, havde kun een hustru. Han var en høj, flot kriger i sin bedste alder, og han var veltilfreds med sin smukke kone i alt, undtagen een ting. Hun havde været ham en god kone, hun var altid travlt optaget af at tilberede hans måltider og opvarte ham, og med at garve skindene fra pelsdyrene som denne berømte jæger nedlagde i stort tal. Men hun havde ingen børn.

Indianerne er meget glade for børn, og at være barnløs bliver betragtet som en ulykke, en forbandelse. Drenge var altid foretrukket, eftersom de voksede op til at blive krigere eller jægere, mens pigerne kun kunne være til liden økonomisk nytte for familien eller stammen.

Ørnefjer tænkte på at føre endnu en hustru til sin lejr, en som kunne føde ham et barn; men han holdt af sin trofaste, unge kone, og tøvede med at bringe planen til udførelse. Han havde det som mange mænd: han kunne kun elske een kvinde.

Men der måtte børn til, og Ørnefjers hustru tilbragte mange timer med at græde alene i tipien fordi den Store Ånd ikke havde givet hende evnen til at skænke sin mand et barn som kunne gøre deres liv fuldkomment. Vi hørte de ældre drøfte det, og mange gange sendte de os over til Ørnefjers lejr for at lege og gøre dem selskab. De behandlede os som vi var deres egne børn, og viste os en ømhed som vi ikke engang mødte hos vore egne forældre.

Som alle store jægere hos indianerne, holdt Ørnefjer mest af at jage alene. Da vi lå i lejr den vinter gik han ud på jagt for sig selv og blev borte i dagevis. Han vendte tilbage tungt belæsset med skindene af odder, mink, sortulv, mår og los.

Det var på slutningen af vinteren henimod foråret, og sneen lå stadig meget højt, da han en tidlig morgen begav sig afsted på en af sine jagtture ind i vildmarken nord for vor lejr. Om aftenen da han banede sig vej ned ad et højdedrag til en lejrplads ved foden, kom en ulv ud af krattet og hylede mod ham i den bidende, hvide skumring.

Det var en stor ulv; ikke en prærieulv, men et ualmindelig stort eksemplar af den store, sorte ulv. Med ulvens typiske nysgerrighed overvågede den at Ørnefjer slog lejr, og så løb den roligt bort.

»Gå nu, broder,« sagde Ørnefjer, »i morgen følger jeg efter dig for at få din tykke pels.«

Og den næste morgen fulgte Ørnefjer i ulvens spor på snesko og med en stor, rund kugle i bøssen.

Det var let for en indianer at følge dens sti, fordi dens spor var større end noget andet ulvespor han havde set. Den førte Ørnefjer ud på en lang vandring over en bjergdal og videre gennem en række tætbevoksede, lavtliggende bjerge. Ulven syntes at holde sig uden afvigelse til et spor der gik i stik nord. Intet, ikke engang friske rensdyrspor, havde kunnet få den til at afvige

fra sin målbevidste kurs. Den opførte sig ikke som en jaget, der flygter fra sin forfølger.

Ørnefjer havde vandret hele dagen, og den sene eftermiddagssol kastede lange skygger, da han pludselig så den store ulv løbe ud på en nøgen bjergryg der skød op fra den kratbevoksede højslette.

Det havde sneet i nogle timer på en rolig, intens måde; og da solen gik ned, rejste blæsten sig med pludselige stød, der hvirvlede små støvskyer op på den hvide flade, som et forvarsel om en snarlig bjergstorm. Den nyfaldne sne havde gjort det tungt at gå for Ørnefjer, og det må også have været trættende for ulven, den sank nu ned til bugen for hvert skridt.

Ørnefjer var en utrættelig jæger, og han vidste at hvis ulven holdt sig til det åbne land, kunne han takket være sneskoene udmatte ulven og indhente den. Det store, lådne dyr viste allerede tegn til træthed, og den ukuelige jæger vandt skånselsløst ind på sit bytte.

Efter at han første gang havde set ulven på bjergryggen, havde han tabt den af syne i nogen tid, så fik han øje på den igen, og da solen, med to falske sole som sine dystre følgesvende, ramte kanten af bjergene i vest, blev ulven i syne hele tiden. Sortefodsjægeren gled af sted i et langstrakt, utrætteligt løb henover snehavets bølgeformede overflade, mens ulven syntes at tumle afsted i forkommen tilstand.

Blæsten blev stadig stærkere, snart var landet indhyllet i et stikkende, blændende kaos af hvirvlende sne. En snestorm var ved at rejse sig. Og selv ulven, landets vilde indbygger, søgte nu ly. Dalen lå flad og udtryksløs under sin snekappe. Den eneste afveksling i landskabet var et højdedrag med nåletræer, der lå som en ø lige foran.

En snestorm indgød ikke en jæger som Ørnefjer skræk, når der var træ og læ i sigte. Han vidste at ulven søgte ly, og han fremskyndede sine skridt for at indhente den og få den dræbt før den undslap i træbevoksningen eller forsvandt i den rasende snestorm.

Men stormen tog til i styrke og voldsomhed, og Ørnefjer måtte

samle al sin resterende energi for at nå i læ ved træbevoksningen før mørket og døden indhentede ham. Da han til sidst, stønnende og udmattet, nåede sit mål, havde han for længe siden tabt sit bytte af syne og mistet sporet af det.

Han holdt hvil et øjeblik og begyndte så at eftersøge læsiden af bevoksningen for at finde et passende sted til at tænde bål og slå lejr. Mens han var i færd med det, opdagede han pludselig at ulven iagttog ham fra en nærliggende snedrive. Forsigtigt vendte han sig i fodsporene og sigtede med det lange, kolde løb på sin bøsse lige mellem et par hemmelighedsfulde, grå øjne – vilde, skrå øjne, der så roligt på ham som to stykker grå flint. Han ventede et øjeblik og trak så i aftrækkeren. Det glimtede, – men der kom ingen eksplosion, forladningen var blevet våd af sneen.

Med tænderne tog han træproppen af sit krudthorn og hældte tørt krudt på panden, idet han stadig med øjnene mødte den vedholdende stirren fra ulven, som ikke forsøgte at undslippe. Mens han behændigt ladede bøssen, talte han blidt til ulven på indianernes vis:

»Kære broder, jeg skal ikke lade dig vente i kulden og sneen. Jeg forbereder det budskab jeg vil sende dig. Vær blot tålmodig et lille øjeblik.«

Da han rystede det tørre krudt ned i bøssen, satte ulven pludselig af i et mægtigt spring uden først at forberede ham med nogen bevægelse, – og forsvandt.

Det stadig tættere mørke og den hylende snestorm forhindrede ethvert yderligere forsøg på at få fat i den sjældne pels, og idet han for første gang indså at jagten var mislykkedes, lagde Ørnefjer bøssen til side, løsnede øksen han havde hængende ved sit bælte, og skyndte sig at bygge et ly mod stormen. Han huggede nogle visne grene af til bål, og lavede sig så et læ af bjergbuske.

Under et lille hvil i arbejdet opfattede hans øre, der var skarpt trænet i at skelne vildmarkens stemmer, en mærkelig lyd. Da han lyttede anspændt efter og opfangede lyden en gang til, var der ingen tvivl. Det var barnegråd.

Han kastede øksen og viklede hoved og krop ind i tæppet,

og sådan vaklede han ud i mørket og hastede blindt i retning af lyden. Som han kæmpede sig frem gennem den hvirvlende sne, anspændt for at skelne den klagende lyd fra vindens hylen, tog en af hans snesko fat i noget, og han faldt forover med ansigtet ned i sneen.

Da han rejste sig og bøjede sig ned for at tage tæppet op igen, rørte hans hånd den tunge genstand der havde fået ham til at falde. Han knælede ned og undersøgte det, – og det var en kvinde, en død indianerkvinde.

Gråden blev stadig ved. Han gik rundt og rundt for at finde hvor den kom fra. Den syntes at komme fra luften, ikke fra jorden. Han gik fra sted til sted, standsede og lyttede. Tilsidst gik han hen til et træ, og der fandt han, hængende højt oppe hvor ingen rovdyr kunne nå, et levende barn i en rygpose; et spædbarn, kun få måneder gammelt.

Det lå lunt i sin primitive vugge, pakket ind i tørt mos og kaninskind, og havde ikke taget skade af kulden. Han byggede et stort bål og slog lejr, og sov den nat med det mærkelige fund sluttet i sine arme.

Om morgenen fangede han nogle kaniner, skar struben over på en af dem med sin jagtkniv, og lod det varme blod løbe ned i munden på det sultne barn.

Ved hjælp af øksen og nogle små træer tog det ham ikke lang tid at tømre en slæde sammen. Og således kom han tilbage til vor lejr i dalen, trækkende den ukendte, døde kvinde efter sig, og med barnet i mosposen under sin kappe.

Da folkene fra lejren kom ud for at møde dette mærkelige selskab af to levende og een død, rakte han barnet til sin Hustru og sagde:

»Her er vort barn, vi behøver ikke længere en fremmed kvinde i vort hus.«

Ørnefjers hustru vuggede barnet i sine arme, og varmede det ved sit bryst, og vore gamle folk fortalte at modervarmen tændtes i hende ved berøringen med barnet, og at mælk til dets næring flød fra de bryster der så længe havde været golde.

Om Aftenen da vi sad rundt om lejrbålet og Ørnefjer fortalte

sin historie med hele en indianerfortællings detaillerede anskuelighed, tudede en stor ulv med en dyb strubelyd fra et højt klippefremspring der ragede ud over lejren.

»Mokuji! – Det er ham, ulven!« råbte Ørnefjer. Så løftede han hånden og erklærede: »Jeg vil aldrig dræbe nogen af dem, det er mine brødre!«

Og med det samme vendte han sig til barnet og døbte det Ulvebroder, Mokuji-Oskon, og han gik under dette navn til han var atten år.

Barnet voksede og trivedes. Han blev en stor høvding, og hans navn er i dag indhugget på en stenstøtte der er rejst til minde om afslutningen på indianernes indbyrdes kampe i Nord-Vest.

SPØGELSESHESTEN

Tidligt på foråret brød vi op og satte kursen sydvestpå over den øvre Columbias store krumning, gennem Yellow Head passet og videre op på det høje plateau mellem Rocky Mountains og Cascade Mountains. Det var på denne højtliggende slette at verdens største hjord af vilde heste havde strejfet i de sidste halvandet hundrede år. Mange hundrede er endnu tilbage, og hver sommer bliver der fra Britisk Columbias provinsstyrelse gjort forsøg på at udrydde dem. Det var disse heste vi var ude efter, for at skaffe os erstatning for dem som uvejret havde drevet bort fra lejren.

Vi traf på hjorden på den årstid da den var svagest: det tidlige forår, lige efter at hestene havde fået deres første gode foder af grønt græs og deres hastighed var hæmmet af dysenteri. Da disse vilde dyr kan løbe enhver hest som er opdrættet i fangenskab til døde, er det dobbelt så svært at indfange dem til fods. Men, som ulve, er vilde heste mærkelige dyr, de kan følge én mange mile af bar nysgerrighed. Og når de bliver jaget vil de ufravigelig vende tilbage ad sporet for at se hvad det hele drejer sig om, hvordan deres forfølger ser ud, og hvad de foretager sig.

De store ulve gjorde det samme når vi rejste oppe i de nordlige egne. De travede afsted bagved os hele dagen. Når vi gjorde holdt, standsede de også og stod ubevægelige og så på os med den ene fod løftet, og når vi fortsatte fulgte de igen efter os. Hvis vi råbte ad dem, sprang de tilbage og skjulte sig bag den nærmeste busk. Derefter holdt de sig ude af syne, men når vi så os tilbage, kunne vi se dem kigge på os fra en busk langt borte.

Vi børn var bange for dem, men vore fædre lærte os ikke at frygte dem. Ulvene ville ikke gøre os fortræd, de var bare nysgerrige – og dog, sagde de, hvis ulven fulgte os hele dagen, ville

de prøve at snuppe vores hunde når vi slog lejr om aftenen. Derfor satte de os drenge, som var i bagtroppen, til at prøve at kyse dem væk før vi slog lejr for natten. Ulve holder mere af hundekød end af noget andet, selv om hanulve aldrig gør hunhunde fortræd.

Men med de vilde heste var det anderledes. De drog altid afsted foran os, men de havde det med at vende tilbage ad deres eget spor og komme imod os fra siden eller bagfra for at iagttage os. Det var denne umættelige nysgerrighed som gjorde det muligt for vores krigere til fods at indfange vilde heste.

Krigernes metode var at finde en hjord og så følge den uden at vise større interesse i timevis, ja til tider i dage, før de prøvede at indfange dem. Det var for at vænne hestene til os, og vise dem at vi ikke ville gøre dem fortræd.

Vi havde set friske hestepærer i fem dage før vi endelig traf den første hjord oppe på Couteau-slettens store vidder midt i Britisk Columbia. Dér var de: en hjord på henved fem hundrede dyr, som græssede derovre på skråningen af et lille stejlt bjerg øverst på sletten. Deres hurtige, årvågne bevægelser, som mere lignede hjortes end hestes, viste at det var spændstige dyr der ville storme bort som vilde fugle ved det mindste tegn til uro. Der var en stor, stålgrå hingst som græssede lidt fra de andre og hyppigt løb en runde langs hjordens yderkant. Det var klart for vore krigere, at den jernfarvede tamp med sølvnakken var den hingst der herskede over hjorden, og vore krigere rettede al deres opmærksomhed mod den, da de vidste at alle hjordens bevægelser afhang af hvad den gjorde.

Da vi var kommet hen i en afstand af fem hundrede meter fra hjorden, begyndte krigerne forsigtigt at give lyd fra sig for at hestene kunne se os på afstand så at de ikke blev overraskede og jaget på vild flugt ved at se os pludselig på nærmere hold.

»Hoh! Hoh« gryntede vore krigere sagte. Den stålgrå hingst udstødte en sagte vrinsken, og alle hestene løftede hovederne højt i luften og stod så stille som om de var rørt af en tryllestav, og så skarpt over på os med deres store, nervøse næsebor vidtåbne. Sådan stod de i flere sekunder uden at røre en muskel, og så

fast på os. Så, da vi kom for nær, prøvede den vældige hingst at sætte skræk i os ved at fare frem imod os med en dyb, hæs vrinsken.

Andre fulgte den, og de kom stormende imod os som en hylende krigerskare, svingende vildt med hovedet, og med deres rappe ben vidt adspredte, piskende jorden med de lange haler som med svøber af ståltråd. Men før de nåede os, standsede de fremstormende dyr op på stive ben, i en stor støvsky. Mens de var nær ved, kiggede de igen nøje på os, og vendte så om og fór afsted sammen med hjorden som allerede var begyndt at flygte over bjergranden.

Men den stålgrå kæmpe blev stående alene et øjeblik og udfordrede os åbent. Den gravede med forbenene i jorden langt foran sig og virrede rasende med hovedet, og holdt derpå op længe nok til at se hvilken virkning dens vilde krumspring havde på os. Så sprang den graciøst rundt og rundt op i luften, og kastede sig omkring som en hund der løber efter sin egen hale. Så løftede den igen hovedet så højt den kunne over sin stolte skikkelse, og med den lange, sølvgrå hale liggende hen over ryggen spyede den ild imod os gennem de flammende, flintfarvede øjne. Da den havde vist os sit mod, sin trods og sit overlegne førerskab, gjorde den omkring og jog afsted med hovene flyvende så højt og så let at man næsten kunne tro at den stormede gennem luften. Vore krigere lo og sagde:

»*Ah, ponokamita,* forfængelige elsdyrhund, du er en tapper kriger. Men løb du blot og vent. Vi skal nok komme til at ride dig mod Kragerne, og vi skal også få dem til at beundre dit mod.«

I fem dage fulgte vi denne store hestehjord, vandrede i ro og mag bagved dem, da vi vidste at de ikke ville løbe for langt væk, og at de ville iagttage os som ulve så længe vi var i deres nærhed.

På den femte dag var de blevet så vænnet til at se os, at de bare bevægede sig langsomt når vi nærmede os; og de blev ved at nippe af græsset mens de gik frem. Under alt dette havde vore krigere tæmmet dem på deres snedige måde. Til at begynde med gryntede de bare ad dem. Men nu dansede de og råbte ad dem.

Det var for at hestene skulle vide, at selv om menneskene kunne larme og opføre sig vildt, så gjorde de dem dog ikke fortræd; og at de ikke tog nogen skade af en nærmere kontakt med mennesker.

Intet gør en hest så hurtigt bange som en rolig ting der bevæger sig hen imod den uden at give nogen lyd fra sig. Den kan springe op og knække halsen ved en gnavers lydløse bevægelse i græsset, eller en kvist der falder, mens en bison kan brøle og et prustende damptog kan fare forbi uden at den tager nogen notits af det. Det er fordi dens form for mod ligner menneskets: er virkeligt mod, modet til at møde enhver ting som den kan se og høre og give sig i kast med, mens den nærer en overtroisk frygt for alt åndeagtigt. Bjergløven og næsten alle andre rovdyr har en helt anden slags mod. En sagte, uforklarlig lyd får dem til at lægge sig fladt sammenkrøbne og vente, – mens en kraftig støj vil få dem til at pile afsted i skjul. De er mere snedige og mindre modige end mennesker og heste.

Den tiende nat vi jagede hjorden, gjorde vore krigere de endelige forberedelser til at fange den. De havde ledet hestene hen i nærheden af et mægtigt, halvt naturligt, halvt kunstigt indelukke som de havde opført af træstammer imod de to sider af en kløft hvis bund dannedes af klippevæggen. Fra indgangen til denne fold havde de bygget to lange hegn som dannede en bane der gradvis videde sig ud jo længere man kom fra indgangen til folden. Denne tragtformede indgang spredte sig som en vifte ud i landskabet over en halv kilometer, og den var dækket med stedsegrønne planter, for at skjule at den var kunstig. Det var en kopi af den gamle bøffelfold vi plejede at bygge for at indfange bøfler, da de endnu var talrige på prærien.

Mundingen ved den ydre ende af denne bane var omkring hundrede meter bred. Fra dette punkt var banen ført endnu videre ud og gjort bredere ved at man havde anbragt store trætoppe, sten og træstammer flere hundrede meter ud over jorden. Det var for at lede hjorden langsomt hen mod begyndelsen af den indhegnede del af banen, hvor hestene når de først var trængt sammen indenfor, hverken kunne komme ud eller vende om og

løbe tilbage. De ville være fanget i en fælde, og det eneste de kunne gøre var at løbe henimod indgangen til folden.

En dæmpet spænding herskede i vores skjulte lejr på jagtens tiende nat; det var den store nat, den nat hvor vi skulle drive den store, stolte flok af vilde heste ind. Ingen gik i seng den nat. Kort før natten faldt på forlod over halvdelen af vore krigere, deriblandt alle vore hurtigste spejdere og unge mænd, lejren lige så stille og forsvandt. Efter forud fastsatte retningslinier spredte de sig ud til højre og venstre i nordlig retning og krøb lydløst hen imod det sted hvor hjorden var forsvundet om eftermiddagen. Hele den første del af natten hørte vi ulve kalde på hinanden; skrig fra polarugler, natfalke og pantere lød klagende fra det mystiske mørke som hvilede over den bakkede højslette. Det var signaler fra vore folk, som meddelte hinanden deres bevægelser.

Så blev alt omkring ved midnat dødsstille. Vi vidste at de havde fundet hjorden og omringet den, og at de nu lå på maven og ventede på morgenrødens første stråler, og signalet til at begynde jagten.

En af vores underhøvdinge, høvding Bjerg-Elsdyr, gik nu gennem lejren og gav roligt instrukser til alle om at tage opstilling langs den lange bane for at »klappe hjorden ind«. Hver kvinde, gammel mand og barn i lejren fik påbud om at tage del i denne særlige del af jagten. Vi børn, og kvinderne, sneg os over til banen og spredte os langs ydersiden af gærdet, mens mændene gik udenfor den indhegnede del af banen og skjulte sig bag buskene og træstammerne, hvor der var lidt farligere.

Der sad vi så sammenkrøbne på jorden, musestille, og småfrøs i en time eller mere før vi hørte et fjernt »Hoh!. . . .Ho-h!« Det var det dæmpede råb som vore krigere brugte for at drive hestene frem, det samme som de i ti dage havde brugt for at hestene kunne vide at denne lyd ingen fortræd bragte. Derfor stak hestene ikke af i vild flugt, som de ville have gjort hvis de ikke havde genkendt støjen i mørket.

Vi drenge lå åndeløse af spænding. Vi havde alle udvalgt vores yndlingsdyr i denne pragtfulde hjord af vilde heste, og det

at ligge her var for os lige så spændende som det er for hvide drenge at ligge og vente på julenissen. Vore fædre havde alle lovet os at vi skulle få de ponyer som vi havde udvalgt, og vi kunne næsten ikke vente til vi kunne få fat i dem. Min yndling var en dejlig brun-, hvid- og rødspættet pony, – tre forskellige farver, alle stænket ud over dens skuldre og flanker som de sære figurer i et spraglet tæppe. Den havde en rød stjerne i panden mellem øjnene, og jeg havde allerede kaldt den *Najtukskei-Kukatos,* hvilket på Sortefod betyder Een Stjerne.

Kort efter hørte vi den fjerne dundren af hestehove, en dump drønen som gungrede i jorden hvor vi lå, og så: »Jip-jip-jip, hi-hiih-h-h,« – det var ulvens nattetuden som hørtes fra mange forskellige sider. Det var krigerne der signaliserede til hinanden for at holde hesteflokken på den rigtige vej. Gennem denne blanding af sære lyde kunne vi høre hopperne kalde på deres små, langbenede sønner: »Uiiiiih-hah-hah-hah!« – at de skulle holde sig ved deres side så de ikke blev borte i mørket og forvirringen.

Vore drengehjerter begyndte at banke heftigt da vi hørte den første høje vrinsken, »Ia-a, Ia-a, Ia-a!« Vi vidste nu at hjorden var kommet til den del af banen som var dannet at buske, og at vore krigere nu sprang op fra deres skjulested så man kunne se dem, og lavede et øredøvende spektakel for at skræmme hestene på flugt, så at de stormede fremad ind i vores fælde.

Straks lød der en kraftig torden fra de dundrende hove. Heste skreg og hvinede overalt som menneskelige væsener der vred sig i et kæmpemæssigt kaos. Over dette spektakel fra skrigende struber og hamrende ben hørte vi en kraftig, fuldtonende, dyb brølen som vi alle genkendte, og som fik det til at løbe koldt ned ad ryggen på os drenge. Det lød som en mellemting mellem en løves og en rasende tyrs brølen. Det var den vældige stålgrå hingst, hjordens vilde konge. Vi kunne i fantasien se dens lange sølvhale kastet hen over ryggen, dens vidt adskilte ben som stormede frem, og de morderiske glimt fra det hvide i dens frygtelige øjne. Vi tænkte på hvad den mon ville gøre ved os hvis den opdagede vort bluff og brød igennem hegnet ind midt iblandt os.

Men nu kom den farende i spidsen for den fremstormende flok, og vi havde ikke mere tid til at tænke på faren. Vores opgave var at gøre som de andre havde gjort langs hele linien: ligge stille og vente indtil hingsten, som førte de andre, var kommet forbi os, og så at springe op på toppen af hegnet og råbe og klappe alt hvad vi kunne, – for at hindre den vilde flok i at bryde hegnet eller prøve på at gøre omkring, og for at få dem til at løbe endnu hurtigere ind i fælden.

»Dum, dummelum, dummelum,« kom flokken stormende fremad. Da vi drenge kiggede gennem hegnet der var beklædt med buske, kunne vi se deres glinsende rygge hoppe op og ned i det stjerneklare mørke som mægtige bølger på et oprørt hav. Den vilde stålgrå hingst var i spidsen, med forbenene vidt adskilte, og med panden fejende hen over jorden som et pendul. Dens dødbringende hove svingede snart til højre, snart til venstre ved hvert spring den gjorde med sin vældige krop.

En gang stoppede den op og prøvede at stemme op mod de fremstormende heste, men disse der tidligere var slaver af deres luner, stødte og masede den fremad med rædsom styrke. Den stejlede, og udstødte som var den blevet vanvittig, fnysende et vildt og trodsigt skrig mod alt og alle. Det var som om den forbandede selve stjernerne. Aldrig før havde den smagt nederlagets fuldstændige hjælpeløshed. Den underdanige hjord som havde betragtet dens ørers bevægelser som kommandotegn, stormede nu vildt fremover den.

Jeg tror at hvis der i dette øjeblik havde været en solid jernmur foran hingsten, ville den have smadret hjernen imod den. Jeg husker at jeg så tilbage i mørket efter et sted hvor jeg kunne springe hen hvis den pludselig skulle finde på at storme lige frem mod larmen, som drev den fremad, vild af afmægtigt raseri. Men lige da jeg så tilbage hørte jeg en hvislende lyd, og mit blik blev atter revet mod løbebanen. lige tidligt nok til at se den stålgrå konge flyve forbi som en mægtig mynde. Ved hvert af dens utrolige spring hev den efter vejret så det skingrede som et fløjt.

Ingen vil nogensinde få at vide hvad der rørte sig i dens

hjerne, hvorfor den så pludselig var brudt ud af hjorden. Men afsted fór den og lod de andre bag sig som en hjort der løber fra en flok prærieulve. Få sekunder senere kom resten af hjorden dundrende forbi os. Da vi krøb over hegnet og råbte og gjorde fagter, så vi ind i en tyk tåge af sved og ånde som formelig rev os i næsen.

Det var som om hjorden aldrig ville få nogen ende. Vi havde vist aldrig set så mange heste før. Vi blev på vores poster til det var næsten lyst, og stadig kom de løbende forbi, nu mest føl som hoppede afsted og klynkende kaldte på deres mødre.

Da vi klatrede ned af hegnet og gik ned til folden, nu da det var blevet lyst, var det første vi så fire af vore krigere som lå på bårer, blødende og bevidstløse. Det var fire af stammens bedste ryttere: Omstrejfende Ånd, Højtflyvende Ørn, vilde Mand og Ulveribben. Da vores mødre spurgte hvad der var i vejen, var der en der pegede hen imod folden og sagde: »*Ponokomita – akajmahkahpaj!*« (Den meget onde hest!)

Vi kiggede derhen og så en halv snes mand der prøvede på at binde den vilde, stålgrå hingst, som med sin tunge, månefarvede manke vajende krigerisk over det blålige hovede mere lignende en løve end en hest. Den var oversprøjtet med sit eget blod, og den viste tænder som en ulv. Fire mand havde prøvet at gå ind i folden og slå et reb om halsen på den. Mens de andre vilde heste var jaget afsted til den fjerneste ende af folden, var dette forfærdelige uhyre af en hest styrtet lige løs på dem og havde næsten dræbt dem før de kunne blive trukket bort.

Den viste sig at være en af den allersjældneste slags heste der findes, en dræber, et dyr der sparkede og bed og smadrede sine ofre til døde. Man kan leve hundrede år mellem heste uden nogensinde at se et af disse frygtelige vildskud i hesteverdenen, så sjældne er de. Den havde allerede dræbt to unge hingste af sin egen hjord der i folden. Nu forstod vi rigtigt hvorfor den var leder af den mægtige flok vilde heste.

Vore krigere skulle ikke mere have noget af at vove sig i kast med den. De stod oppe på toppen af det to meter høje hegn om folden, hvorfra de kastede deres læderlassoer i forgæves forsøg

på at undertvinge det morderiske uhyre. Men denne djævel i hesteskikkelse var lige så snedig som et menneske. Den stod og så rebet komme hvirvlende gennem luften, og så, lige når det skulle til at slynge sig om hovedet, dukkede den sin stridhårede hals og blev stående på stedet med forbenene vidt adskilte, i djævelsk trods mod alt og alle. Ingen af vore ældste mænd havde nogensinde set noget lignende.

Til sidst blev det besluttet at trænge den op i et hjørne ved hjælp af fakler og så lave et skillehegn mellem den og den øvrige hjord, så at vore krigere kunne komme til at udtage de bedste af de andre dyr, før de slap resten løs. Dette blev gjort, og da natten kom havde vi fanget to hundrede af de bedste heste, som fandtes i Nordvestlandet, og havde bundet benene sammen på dem.

Næste dag begyndte vore krigere det vanskelige arbejde med at tæmme de vilde heste og lægge grime på dem. De gjorde det på indianernes måde, som er yderst simpel og effektiv. Mens fire mænd holdt fast i et svært læderreb som var slået omkring dyrets hals, nærmede endnu een sig langsomt hestens hoved, idet han talte »hestesprog« til den, og gjorde mange mærkelige bevægelser og udstødte sære lyde mens han stadig nærmede sig.

»Hestesprog« er en lav grynten som synes at gøre indtryk på en hest og få den til at stå stille et øjeblik ad gangen. Det lyder som »Hoo-hoo«, sagt helt dybt nede i brystet. Hesten holder inde med sine voldsomme krumspring og strammer ubevægelig rebet i nogle få sekunder. Mens den gør det og ser lige mod manden der nærmer sig, vifter han med et tæppe ad den, og tysser på den, – »Sssh, ssh!« Det tager omkring et kvarter således at få hesten til at indse at manden er ufarlig, og at ingen bevægelser han gør, ingen lyd han udstøder, vil gøre den nogen fortræd.

Det er et mærkeligt faktum, at en vild hest både på gården og ude på de åbne vidder ikke reagerer overfor en rolig venlighed til at begynde med; man skal behandle den barskt, men ikke brutalt, og når den så først har været i berøring med mennesker, vinder man hurtigt dens følelser med venlighed.

Når en mand har nået hestens hoved, er det den vanskeligste opgave at røre ved den første gang med hånden, som hesten

synes at have en dødelig angst for. Han må manøvrere i adskillige minutter før han får rørt ved den urolige mule, og gnedet den, og hesten har fået lov til at gøre sig bekendt med hans lugt eller fært. Når det er sket, lægger en kriger en lang, fin snor af læder rundt om hestens mule, og fører den derefter op bagved ørerne og ned på den anden side, og stikker det ned på den anden side af løkken omkring mulen, så at det danner en slags løst knyttet grime, som strammes så snart hesten giver det mindste ryk.

Denne snor er ikke stærkere end et snørebånd, og dog, så snart krigeren har lagt det omkring hestens hoved, giver han de andre mænd ordre til at løse det stærke læderreb op, og nu styrer han hesten alene med den lille stump snor som han med lethed holder med een hånd. Hemmeligheden ved dette er, at snoren strammer visse nerver omkring mulen og bag ørerne såsnart hesten giver et pludseligt ryk i den, hvad der enten lammer den, eller får det til at gøre ondt, så den ikke prøver at trække igen. Nu står krigeren foran hesten og holder den på denne måde, og gnider med hånden henover hovedet på den, mens han hysser på den ganske nær ved. Det er den samme lyd man giver for at drive kyllinger afsted, – shhh, shhh – og måske den sidste lyd en uøvet ville vove at bruge for at tæmme en vild og rasende hest; og dog er det den måde man lettest vinder en hests tillid og lærer den ikke at være bange.

Når krigeren har ladet sine fingre løbe over hver plet på hestens hoved og hals, begynder han at nærmere sig skuldrene og flankerne med sine fingre. Hesten vil igen begynde at springe rundt, men nogle kraftige ryk i snoren får den til at holde op, og den står rystende af skræk mens krigeren langsomt lader sin hånd famle hen over dens venstre side. Når det er ovre, træder han tilbage og tager et tæppe og gnider den over den del af kroppen han har berørt, mens han råber »Shhh!« ved hvert af de hårde gnub med tæppet.

Når han har gjort det samme ved hestens anden side, begynder han med benene. Hvert ben, begyndende med venstre forben, skal berøres med hånden over det hele, så ikke en tomme går

fri. Det er den mest kildne del af arbejdet; for benene er hestens dødbringende våben. Men et par ryk til i snoren lægger en dæmper på hestens vildskab, og i løbet af endnu et kvarter er hver plet på hestens krop blevet berørt og gnedet, lige til dens hale og de kildne steder på maven og mellem benene.

Nu er hesten næsten tæmmet, der mangler kun at vænne den til at en mand springer op på ryggen af den og rider den. Det er meget let, og er gjort på fem minutter.

Krigeren tager tæppet og giver hesten nogle rap over ryggen med det, så lægger han det forsigtigt på ryggen af den. Hesten vil først begynde at slå det af, men et ryk i snoren gør den rolig. Krigeren samler så tæppet op, og lægger det over ryggen på den igen. Hesten vil måske prøve at gøre sig fri af det et par gange før den står stille. Når man er nået så langt, smider manden tæppet og går langsomt hen til siden af hesten og lægger begge hænder på ryggen af den, og trykker let til. Han bliver ved at trykke mere og mere, indtil han endelig lægger albuerne hen over ryggen på den og løfter sig ganske lidt op fra jorden så hele hans vægt hviler på hestens ryg. Måske hopper en hest lidt første gang, den føler denne vægt, men den står stille næste gang. Efter at krigeren har hængt på sine albuer på ryggen af den flere omgange på hver et halvt minut, løfter han sig nu forsigtigt prøvende op til han endelig får højre fod over på den anden side. Mærkeligt nok er det kun få heste der er tæmmet på denne måde, som prøver at slå af; den står ganske stille og manden bliver siddende et øjeblik og klapper den og driver den så blidt fremad, og hesten trasker afsted, kejtet og i et nølende trav, snart i en retning, snart i en anden, på en så fortumlet og usikker måde, at man skulle tro at det var første gang den havde prøvet at gå på sine egne ben.

Grunden til at en hest kan tæmmes på den angivne måde, er at den er et meget intelligent og fornuftigt dyr. En høne har ingen forstand, derfor løber den hele livet for en hujen som ikke gør den spor fortræd. Det gør at den går glip af mange ekstra krummer som den i ro og mag kunne spise, hvis den bare havde forstand til at lære af erfaringen, sådan som en hest gør.

Fire måneder senere var vi atter tilbage på vor elskede prærie i det nordlige Montana. Vore heste vakte misundelse hos alle stammer som så os denne sommer. De ville alle vide hvor vi havde fået dem. Vores høvding fortalte så ofte historien om jagten på de vilde heste, at den siden gik fra mund til mund blandt indianerne på prærien.

Men ved enden af historien så vores ærværdige høvding altid ned for sig, og med sorgfulde, beherskede ord fortalte han om den stålgrå hingst med den flagrende, månefarvede manke og hale, den havde han udset til sig selv. Mange minutter brugte han til at beskrive denne vidunderlige hest, og han sluttede aldrig historien uden at nogen spurgte ham hvad der blev af dette strålende dyr.

Så fortalte han langsomt hvordan vores afdeling havde arbejdet hele dagen med at indfange den, og hvordan de om aftenen havde besluttet at holde den inde i den lille indhegnede del af folden, da de regnede med at et par dages kontakt med den ville gøre den mindre ond. Men næste morgen, da de kom hen til folden, var hesten forsvundet. Den var bogstavelig talt klatret over det mere end to meter høje hegn om den lille bås ud til den store fold, og dér, hvor den kunne få plads til at sætte fart på, var den gået til angreb mod den svære tømmerindhegning og havde vædret sig igennem. Kun nogle få blodpletter og hårtotter og et ødelagt hegn fortalte hvad der var sket.

Dermed skulle historien om den stålgrå hingst have været forbi, men det var den ikke. På vor vej ud af lejren ud over de vilde hestes slette, kom vi forbi kadaverne af syv vilde hingste og en hoppe, som denne slettens djævel havde dræbt på sin færd. Den var blevet helt og holdent en dræber, selv overfor sin egen art. De gamle sagde at den var blevet vanvittig da den opdagede at den havde mistet herredømmet over sin hjord under den frygtelige flugt ned gennem løbebanen. Dette slag mod dens mod og førerstolthed var blevet for meget for den, det havde gjort den til en ødelæggende dæmon, som strejfede afsindig omkring i vildmarken.

Denne hest blev berømt over hele Nord-Vestlandet som en

ensom nattevandrer. Den kom helt ned til Montanas og Albertas prærier, og i nattens mørkeste timer dukkede den op de mest uventede steder på den øde prærie. Aldrig hørte man en lyd fra den, den havde mistet sin mægtige stemme. Den søgte ud på prærien om natten, og sås aldrig om dagen. Dens uhyggelige livsmål var at dræbe hver hest den traf på sin vej.

Denne tavse, ensomme nattevandrer sås ofte stående på en høj som en silhouet mod månen, med hovedet løftet, halen kastet hen over ryggen, som en statue, med den lange månefarvede manke og hale som en sølvflod under stjernernes lys. Efter dens mystiske natlige vaner, og fordi dens mærkværdige hale og manke i månelyset udstrålede et fosforagtigt lys, var den over hele Nord-Vestlandet kendt som *Shunkatonka-Wakan,* – Spøgelseshesten. Dens krops stålblå farve smeltede så fuldstændigt sammen med nattens blækagtige blaa, at halen og manken trådte frem i månelyset som skinnende tråde af lysende sølv, så den fik en stråleglans der i sandhed virkede spøgelsesagtig.

DEN HVIDE MANDS BISON·SKIND

Da vi hen på efteråret vendte tilbage langs Milk river til et sted nærved grænsen mellem Montana og Nord-Vest Territoriet, kom der nogle hvide mænd til vor lejr for at forhandle med os, for at købe vort land for pengesedler og flytte os til reservatet sammen med andre indianere. De kom til lejren og fortalte at alle stammerne sydpaa og mod øst havde afsluttet kontrakter med de Forenede Staters og Canadas regeringer, og nu boede i reservater og havde det udmærket. De rådede os til at opgive vor omflakkende tilværelse og bosætte os på et fast sted. De bredte deres pengesedler ud på jorden og sagde:

»Det er den hvide mands »bisonskind« – penge. (Indianerne havde brugt bisonskind som penge). »Siouxindianerne kalder disse penge *maza-ska* – hvidt metal –,« sagde de, »fordi de véd at de kan bytte dem for metalpenge som man kan købe alting for hos den hvide mand. De er af stor værdi, og I bliver nødt til at bruge dem fra nu af.«

Vor høvding tog en af pengesedlerne op, og der var et billede af en mand med et skaldet hovede. Vores høvding så på de andre medlemmer af stammen og sagde: »Vi vil kalde dem *Stiki-kikinasi,* – Skaldepande.« Og fra den dag har dollarsedler blandt Sortefødderne heddet Skaldepander.

Da den hvide høvding havde lagt alle sine sedler på jorden og vist hvormange han ville give os alle for at underskrive traktaten med ham, tog vores høvding en håndfuld lerjord og rullede en kugle af den og lagde den på ilden så den blev brændt. Og den gik i stykker. Så sagde han til den hvide høvding:

»Giv mig nu nogle af dine penge, så vil vi lægge pengene og leret på bålet ved siden af hinanden, og det der brænder hurtigst er det billigste.«

Den hvide høvding sagde:

»Mine penge vil brænde hurtigst, fordi de er lavet af papir, så det kan vi ikke gøre.«

Vores høvding stak hånden ned i bæltelommen og tog en lille skindpose op med sand i; han rakte den til den hvide høvding og sagde:

»Giv mig dine penge. Jeg vil tælle dem, mens du tæller sandskornene. Det der hurtigst kan tælles må være det billigste.«

Den hvide høvding tog sandet og hældte det ud i håndfladen og sagde mens han så på det:

»Jeg ville ikke leve længe nok til at tælle disse sandskorn, men du kan hurtigt tælle pengene.«

»Så er vort land mere værd end dine penge,« sagde høvdingen, »det vil vare evigt. Det vil ikke ødelægges af ildens luer. Så længe solen skinner og vandet flyder, vil dette land blive her og give liv til mennesker og dyr. Vi kan ikke sælge menneskers og dyrs liv, – og derfor kan vi ikke sælge dette land. Det blev skabt til os af den Store Ånd, og vi kan ikke sælge det af den grund at det ikke tilhører os. I kan tælle jeres penge og brænde dem så hurtigt som en bøffel drejer hovedet, men kun den Store Ånd kan tælle sandskornene og græsstråene på prærien. Som en gave til jer vil vi give jer en ting, ligemeget hvad, som I kan tage med jer, men aldrig landet.«

Derpå sagde den hvide høvding:

»Jeg blev sendt hertil af den Store Hvide Moder som hersker over alt landet fra *Kewatin* – Nordenvinden – tværs over *Kisisaskatchewan* – Den Hurtige Strøm, en flod mod nord – til havet i vest. Hun indbyder jer til at slutte jer til jeres brødre i nord, i venskabspagt med os, og at komme og bo under vort flag i fred. I kan aldrig stå jer med Blåtrøjerne – amerikanerne. Hvis de ikke behandler jer ordentligt, så kom op til vort land. Når som helst I ser mod nordvest og ser den Røde Sol, vil det være min sol, mine Rødtrøjer, – det beredne politi i Nord-Vest. Og når I kommer ind i landet vil I komme til at bo sammen med os og Nord-Siksikauerne.

Sådan sluttede vor første traktatforhandling.

Da vi var rige på skind og pelse efter vinterens jagt i de nordlige Rocky Mountains, besluttede vores høvding sent på sommeren at vi skulle drage ned til Fort Benton i Montana, og handle for at få fat i den hvide mands varer: pilespidser af stål, i stedet for vore af ben; farvede perler, i stedet for vore pindsvinepigge; flere tæpper for at supplere vort svindende forråd af bisonkapper; krudt og kugler og bøsser, knive og værktøj i stedet for vort benværktøj; og sejldug i stedet for vores tunge teltbeklædning af skind.

Nord for Fort Benton løb vi på en mægtig flok af venligsindede Krager og halvblods bøffeljægere, som havde slået lejr i to sammenhængende lejre ved Missouriflodens øvre løb. Halvblods jægerne var kommet fra Kewatin – Nordenvindens land – i nærheden af det nuværende Manitoba, for at sælge deres kapper ved Fort Benton.

Vi blev indbudt til at slå lejr sammen med dem, og om aftenen afholdt Kragerne og halvblods folkene to store danse for at fejre mødet mellem alle disse fremmede indianere og halvblodsfolk.

Under dansen opdagede vi drenge to hvide drenge med langt hår, som dansede sammen med indianerne. De opførte sig som indianere, og talte kun indiansk, skønt de var hvide. Vi kiggede på dem og lagde mærke til at den ene af dem var sammen med Kragerne og den anden med halvblodsfolkene, og de iagttog indbyrdes hinanden. Vi drenge var meget optaget af denne usædvanlige begivenhed, for det var omtrent de første hvide drenge vi havde set på nær hold. Vi slap dem ikke med øjnene, og opdagede snart at de ikke kendte hinanden, det kunne vi se på den sky måde hvorpå de blev ved at stirre på hinanden under hele dansen.

Noget senere, da den ene af de lange danse var forbi, så vi den hvide dreng der var sammen med Kragerne gå over til den anden hvide dreng, og sige noget til ham, og han svarede på tegnsproget som vi alle forstod. Vi havde nu også gjort vore mødre interesseret i de to drenge, så de også kiggede på dem.

Drengen som var sammen med halvblods jægerne, svarede den hvide dreng der var sammen med Kragerne på tegnsproget:

»Jeg forstår ikke jeres sprog, jeg taler Kri.«

»Hvem er du da, hvorfor er du sammen med halvblodskrierne? Er du ikke en hvid dreng som jeg selv?« spurgte den hvide kragedreng.

»Jo,« svarede den anden, »men jeg ved ikke hvem mine forældre er. Jeg har aldrig set dem. Jeg blev fanget af Siouxerne under blodbadet i Minnesota da jeg var helt lille, men da jeg blev større og opdagede at jeg var anderledes end indianerne, stak jeg af. Jeg må have været omkring en ti-tolv år dengang, i hvert fald var jeg så lille at jeg om dagen kunne gemme mig i grævlingegrave. Det var på den måde jeg slap væk. Jeg løb min vej en mørk nat. Jeg vidste at Siouxerne ville sætte efter mig når de opdagede at jeg var rendt væk, derfor gik jeg hele natten og skjulte mig om dagen i grævlingegrave på prærien. Jeg blev ved i fem nætter, indtil jeg løb på nogle halvblods bisonjægere, og dem har jeg været sammen med siden. Jeg er sytten år. Hvor gammel er du? Hvem er du?«

Den hvide dreng som havde talt, var en lang, tynd fyr. Drengen som hørte til Kragerne var en lille tyk, bred fyr som hele tiden smilede.

Den hvide Kragedreng sagde:

»Jeg har et navn på den hvide mands sprog, men jeg kan ikke sige det i tegnsproget. Jeg er seksten år gammel. Jeg kommer fra den anden side af det store hav (England). Men jeg har været hos Kragerne lige siden jeg var otte år. Jeg kom herover sammen med min moder og tante, som i guldlandet mod vest (Californien) skulle slutte sig til min onkel, der var rig. Vi rejste fra øst i vogne. Da vi nåede Fort Benton fik min moder »Den sorte Død«, kopper, og døde, og dagen efter døde også min tante. Jeg blev tilbage og havde ingen som kunne sørge for mig, derfor adopterede Kragerne mig og opfostrede mig. De har været gode mod mig. Er du blevet godt behandlet?«

»Ja, jeg er blevet storartet behandlet,« sagde den stille fyr fra halvblodsfolkene. »Jeg husker ikke så meget fra dengang jeg var hos Siouxerne. Jeg husker jeg havde en flok brødre. Sioux-

kvinden, jeg var hos, havde en flok drenge, og vi legede og havde det rart. Men vi skulle alle arbejde hårdt.«

Efterhånden havde nu halvdelen af indianerne samlet sig om de to hvide drenge og så på at de talte sammen. Og den høje fyr var sky, men han fortsatte:

»Der var en hvid pige som var ældre end mig, omkring en seksten år gammel, i en anden afdeling af Siouxerne; hun var kommet til Kewatin efter blodbadet. Jeg plejede at se hende en gang imellem, når vi slog lejr i nærheden af hinanden, og jeg prøvede gerne at få lejlighed til at tale med hende og finde ud af hvem vi var, men de passede for godt på hende.

En dag så jeg hende gå ned til et vandhul som begge afdelinger benyttede og smuttede væk fra lejren og gik også derned. Jeg spurgte hende hvem hun var. Hun sagde at det vidste hun ikke. Hun var også blevet fanget under blodbadet. Hun sagde at hun var vokset op i høvdingens familie, og de passede på hende hele tiden. For høvdingen ville gifte sig med hende når hun blev gammel nok. Hun var rødhåret og ret køn. Jeg fik aldrig senere nogen lejlighed til at tale med hende. Det er alt hvad jeg ved om mig selv. De siger at mine forældre blev dræbt under blodbadet, og at en af indianerkonerne trak mig op af pløret og reddede mig. Men jeg vil ønske jeg vidste hvem mine forældre var.«

Mange år senere besøgte jeg de Siouxer der havde forøvet Minnesotablodbadet og som nu bor tilbagetrukket i det vestlige Canada i to reservater: Stående Bøffel-afdelingen ved Fort Qu'appelle, Saskatchewan; og Akisaafdelingen ved Oak Lake, Manitoba. Jeg huskede denne oplevelse ved øvre Missouri, og spurgte dem, hvad de vidste om den hvide dreng som de havde taget med efter blodbadet, da de flygtede op i dette land for at søge tilflugt for de amerikanske tropper. Jeg fik at vide, at den kvinde der havde adopteret og opfostret drengen var høvdingens kone, Akisa.

Akisa sagde at der var så meget blod i Redwoods gader den dag, at vejbanens jord var blevet til rødt mudder. I dette mudder havde hun set et lille hvidt barn ligge og sprælle og græde, mens

slaget rasede og indianere og hvide borgere trampede andre børn under deres fødder i ophidselsen. For at frelse denne lille fyr hvis opadvendte ansigt havde vakt hendes medynk, havde hun bøjet sig ned og trukket barnet op og svøbt det ind i et bisonskind.

På flugten op i Nordvestterritoriet, som det vestlige Canada den gang hed, var de – Siouxerne – blevet angrebet af Mandanindianerne, og et slag som varede i flere timer kostede mange ofre på begge sider. Hellige Flugt, en anden af Siouxerne som havde været med til blodbadet, fortalte mig at hele tiden under dette slag havde Akisa holdt det lille hvide barn bag sit eget legeme for at dække det mod de flyvende kugler og pile.

Akisa havde passet barnet og opfostret ham som sin egen søn indtil han blev en stor dreng; så var han en nat forsvundet. Hun havde hørt at han endnu levede som en midaldrende mand et eller andet sted i Manitoba. Hun elskede dette barn som et af sine egne, og hun havde på sine gamle dage ofte sørget over tabet af ham.

Jeg tog ned til Winnipeg og satte en artikel i Winnipeg Tribune den 24. februar 1923, og opfordrede denne hvide Siouxdreng til at sætte sig i forbindelse med mig gennem »Tribune«. Fem måneder senere, den 13. juni 1923, kom en mager, markeret mand fra prærien ind på »Tribune«s kontor i Winnipeg og sagde til chefredaktøren, Vernon K. Knowles, at han kunne hverken læse eller skrive, men en kvinde på prærien havde lige sagt til ham at nogen havde spurgt efter ham i avisen nogle få måneder tidligere. Han sagde:

»Det var en Siouxindianer som opfostrede mig da jeg var et lille barn. Hvor er disse indianere nu? Jeg ville gerne finde ud af hvem min famlie er.«

Da hr. Knowles blev klar over hvem han var, telegraferede han til mig, og jeg tog tilbage til Winnipeg og fortalte Ross Tanner, sådan hed han, alt om ham selv og om det store møde nede ved Missouri da han var en ung mand. Vi tilbragte hele dagen sammen. Vi sludrede om gamle dage, og han fortalte mig at han siden den dag havde fået to hold børn, begge med indianer-

kvinder; og at han nu havde enogtyve halvblods børn. Hans hjem lå i Amaranth, Manitoba, nær ved Winnipeg.

Men den ejendommeligste følge af dette mærkelige møde var resultatet af en artikel om hr. Tanner, som chefredaktøren satte på forsiden af »Tribune« den dag.

Samme eftermiddag kom en anden hvid mand, der fuldstændig virkede som en indianer, ind på »Tribune«s kontor og spurgte hvor han kunne finde Ross Tanner, og han forklarede at sidste gang han havde set ham var i indianerlejren ved Missiouri da de var drenge. Denne mand var John Philips, som nu boede på Pacific Avenuen i Winnipeg, – den hvide dreng som Kragerne havde adopteret og opfostret.

Redaktøren ringede til mig og Ross Tanner at vi skulle komme til hans kontor, og så anbragte han os i sin vogn, og kørte os ud til den adresse som hr. Philips havde opgivet.

Da vi trådte ind i John Philips beskedne hjem, fandt vi ham siddende der sammen med sin Kriindianer-kone og syv halvblodsbørn. De to mænd genkendte straks hinanden, skønt de nu var på tærskelen til alderdom, og deres hilsen var meget rørende.

De greb hinanden om skulderen med begge hænder, og stod og så på hinanden med et stort smil på ansigtet og tårer i øjnene. De talte ikke det første minut, så sagde de begge: »Det var fandens!« Og vi satte os alle og snakkede om gamle dage resten af eftermiddagen. Hr. Knowles, redaktøren af »Tribune« syntes at det var en så usædvanlig og interessant begivenhed at han ville blive hos os og ikke tage tilbage til sit kontor den eftermiddag. Hvad Tanner, Philips og mig angik, så var dette kun begyndelsen til mange interessante og lange samtaler som vi glædede os over de næste par uger.

Ross Tanner kom i forbindelse med Siouxerne, og fik at vide at dén halvblodstolk som var fulgt med dem efter blodbadet og som tidligere havde kendt de hvide indbyggere i Redwood, Minnesota, ved navn, senere havde sluttet sig til halvblods bøffeljægerne; og det må have været denne tolk som gav ham navnet Ross Tanner. De kendte ikke selv hans navn, men de mente at denne halvblods muligvis havde vidst hvem hans forældre var.

Som om kæden af sammentræf ikke allerede var sluttet, opfordrede redaktøren af Mentor mig samme år, 1923, til at skrive en artikel til hans tidsskrift om indianerne i det fjerne Nord-Vest. Jeg skrev en artikel, hvor jeg et sted omtalte mystiken om Ross Tanners oprindelse, hvordan han var vokset op efter blodbadet, og hvordan han aldrig havde vidst hvem han var. Den blev trykt i martsnummeret af Mentor i 1923. Og fem måneder senere fik jeg et brev fra hr. Louis C. Tanner, der var lærer ved Liberty amtets kostskole i Liberty, Texas; han oplyste mig om at Ross Tanner var søn af hans onkel, som til trods for at han var blevet alvorligt såret og lemlæstet, var undsluppet fra blodbadet og nu boede i Detroit, Michigan.

Dermed afsluttedes den mærkeligste kæde af sammentræf som jeg har oplevet.

MEDICINMANDEN MISTER SIN KRAFT

Da vi drenge begyndte at blive gamle nok til at klare os selv borte fra lejren, voksede trangen i os til at blive hærdede som krigere; derfor stak vi af hjemmefra og blev borte i dagevis. Vi huggede en ekstra bøsse, eller et kogger med pile fra vores far eller en af vore onkler, forlod lejren i nattens mulm og tog en lille jagttipi med os ud, for selv at opleve eventyret. Vi higede efter at møde nogle af de fjendtlige Krager en gang, for at kæmpe med dem, – men kun den Store Ånd véd hvad der ville være sket os, hvis vi nogensinde var stødt på nogen af Kragerne. Heldigvis gjorde vi det ikke.

Men vi mødte nogle Kragedrenge en dag, og jeg skal sent glemme det. Fem af os var gået bort fra lejren og var nået over til en kløft bevokset med buskads, og havde der opslået vores lille lejr. Vi gik aldrig længere væk end at vi altid kunne se røgen fra den rigtige lejr; men på prærien betød det at vi kunne gå en fjorten-femten kilometer bort og stadig se røgen og skæret fra vores lejr både nat og dag.

På denne tur var vi en dag ved at koge nogle præriehøns, da vi hørte drenge tale et fremmed sprog på den anden side af en lille å, som løb for enden af en kløft. Vi greb alle om vore våben, rigtige bøsser og pile, og sneg os ned til det sted hvor åen var let at vade over, da vi vidste at de fremmede indianere ville gå over her. Vi kunne se dem gennem buskadset gå langs åen på den anden side hen mod vadestedet.

Vi lagde os alle ned og skjulte os omhyggeligt ved det sted hvor drengene ville komme op når de var vadet over. De snakkede løs på Kragesproget og plukkede akselbær og puttede dem i de store skindposer de havde med.

En, to, tre, fire, – fire Kragedrenge dukkede op af vandet efter

hinanden, lige over det sted hvor vi lå, og da den sidste var kommet tilsyne, sprang vi op med vor stammes krigsskrig og stak våbnene i næsen på dem med en skarp befaling:

»Stands, I spurvehøge! Vi er Sortefødder, og vi vil dræbe jer!«

Det var en grov spøg mod drenge som os selv, men jeg skal aldrig glemme hvad der skete. Kragedrengene stak i et forskrækket hyl og fór med hænderne i vejret så at det formelig regnede med bær et øjeblik. Bærrene slog os i ansigtet og oven i hovedet, så hårdt at vi troede vi fik en salve dyrehagl, og vi blev også et øjeblik forskrækkede.

Da det hele var forbi stod vi og så på hinanden et øjeblik, så gav vi os til at le. Det sjove ved optrinet syntes at gå op for os samtidig. Kragerne lo ad os, og vi lo ad dem. Vi kom alle til at le så hjerteligt, at vi besluttede at glemme fjendskabet mellem vore fædre og lege sammen lidt.

Vi opfordrede Kragedrengene til at løbe hjemmefra og blive hos os indtil den næste dag. Det gjorde de, og vi havde en herlig tid, mens vi sad omkring vores lille lejrbål denne aften og talte sammen på tegnsproget og fortalte om vore oplevelser. Fra den dag af nærede vi ikke noget had til Kragerne.

En af de største medicinmænd, Sortefodsfolket har haft, fik sin »medicin« på en af disse ture, som alle drenge plejede at tage ud på. Denne berømmelige mystikers navn er *Mokuji-Kinasi* – Ulvehoved. Ulvehoved lever endnu (1928) i Sortefodsindianernes reservat i Gleichen, Alberta. Historien om hvordan han »erhvervede sin medicin« er den mærkeligste af de mange beretninger jeg kender om navnkundige medicinmænd fra den nordvestlige prærie. Ulvehoved er nu 83 år gammel, og han har stadig større magt over de nordlige Sortefødder end deres overhøvding.

Løbende Kanin, overhøvdingen over Sortefødderne, har sagt mig følgende: »Ulvehoved har mere autoritet blandt Sortefødderne end jeg, men det gør mig intet. Jeg er glad for det, fordi det var Ulvehoved der gjorde mig til det jeg er. Jeg skylder ham alt hvad jeg har nået.«

At Ulvehoved har en enestående magt som er uforklarlig selv for en videnskabeligt uddannet hvid mand, bevidnes af den nu-

værende tilsynsførende med Sortefødderne, George H. Gooderham, som er uddannet ved universitetet i Toronto, – en hvid mand som er født blandt indianere og som ikke nærer nogen fordomme om hvad de kan og ikke kan.

Den forunderlige kraft i Ulvehoveds medicin siges at skyldes det at den kom fra selve elementerne. Han siges at have »Tordenkraften«. Hvorom alting er, så er fortællingen om hvordan han fik del i den mystiske medicin kendt og bevidnet af alle de Sortefodskrigere der overlevede det der skete. Historien lyder således:

Da Ulvehoved var sytten år, besluttede han som alle andre Sortefodsdrenge en dag at stikke af fra sit folk og søge nye eventyr på Nordvestpræriens ødemark. Stammen havde dengang slået lejr ved Røde Hjort-floden i Nord-Vest Territoriet, nu Alberta. Han tog tre kammerater med sig, der alle lige som han selv higede efter at blive store krigere på deres egne bedrifter. De drog afsted en augustnat til fods uden anden bagage end deres bisonkapper og deres bøsser.

Den næste dag var meget hed. Lige før middag da heden var voldsomst væltede pludselig uden et øjebliks varsel et rasende tordenvejr ned over dem fra vest. Uvejret var ledsaget af en forrygende, orkanagtig blæst, og en voldsom lynen. De fire drenge var på vej over en åben slette, men da uvejret kom over dem brød de af og løb så hurtigt de kunne over mod en klynge buske nogle få hundrede meter borte. Da Ulvehoved og en af hans kammerater nåede busken kastede de sig ned på knæ, trak tæpperne omkring hovedet og holdt sig tæt ind til hinanden for at undgå vindens pres.

Det sidste Ulvehoved husker var et storslået skue af blå og røde lyn som skar gennem luften med en blindende kraft, intet mere.

Mange timer senere da solen var ved at gå ned, vågnede han efter en besynderlig drøm og prøvede at komme på benene.

»Jeg var ikke ved mine sansers fulde brug,« sagde han. »Jeg var som en vanvittig. Blodet strømmede ud af min mund og næse og ører. Jeg havde store smerter da jeg kom op at stå, og jeg

kunne ikke gå lige ud, jeg blev ved at løbe rundt i ring. Jeg undrede mig over hvad der var sket, og hvad der var i vejen med mig.

Mens jeg løb sådan rundt, så jeg en af vore jægere komme. Jeg råbte om hjælp, men da han så mig vendte han om og løb så hurtigt han kunne tilbage til lejren. »Det var høvding Væsel Kalv, derovre,« sagde Ulvehoved og pegede på den navnkundige Sortefod, mens de sad ved Soldansbålet og Ulvehoved fortalte om den besynderlige hændelse.

»Ja,« sagde høvding Væsel Kalv. »Det var mig; da jeg så ham troede jeg det var en ånd, og jeg blev bange. Jeg løb tilbage til lejren og fortalte de andre derom. Og da vi kom tilbage, løb Ulvehoved stadig rundt og rundt i en kreds. Han havde ingen tøj på, og var eet blødende sår over hele den venstre side. Han så ikke ud som en levende. Vi troede han var blevet dræbt, og at det var hans ånd. Over tusind af os kom ud til ham fra lejren, og da vi gik nær hen til ham og så at han ikke var en ånd, fortalte vi ham hvad der var sket. Vi fortalte ham at han var blevet ramt af lynet. To af hans kammerater paa turen var kommet tilbage til lejren og havde fortalt om de to der var blevet dræbt, og hvis forbrændte lig lå derude, det var derfor jeg løb da jeg så ham.

Nogle af vore krigere tog ham og bar ham tilbage til vores lejr og de andre begyndte at se efter den anden dreng. Vi fandt ham liggende død omkring fire hundrede meter fra hvor Ulvehoved var blevet slynget hen, og vi fandt hans kappe to hundrede meter øst for det sted hvor de havde siddet da lynet ramte dem, og hans riffel to hundrede meter vest derfor. Det må have været et kolossalt lyn.«

Så fortsatte Ulvehoved:

»Alt hvad jeg husker af dette var at jeg, efter at vi havde set lynet, faldt i søvn og drømte at jeg var i en tipi. Jeg sad hos en kvinde og det var hende der prøvede at dræbe mig. Hun sagde at hun var Tordenkvinden. Hun sang mange forskellige sange og gav mig dem som mine medicinsange. Nogen tid efter kom hendes søn, Tordendrengen, og han sang min krigssang og skænkede

mig den. Kvinden sagde så til mig at jeg aldrig skulle nære frygt i kamp, da jeg skulle leve og blive en gammel mand. Og hun sagde at jeg skulle gøre meget der ville forbavse mit folk. Hun sagde: »Jeg vil give dig syv rifler« – hvad der betød at jeg skulle dræbe syv fjender på krigsstien. Jeg havde taget fem af disse rifler da vi underskrev fredstraktaten med den canadiske regering, hvorefter vi ikke mere kunne kæmpe.

Da solen var gået ned, gav hun mig min solsang, og så vågnede jeg. Og jeg var som besat.

Efter at de havde bragt mig tilbage til lejren den aften, var jeg i en frygtelig pine. Jeg faldt hen i en drøm. Tordendrengen kom til mig i drømme og sagde: »Jeg er den der slår dig, jeg vil gøre dig til en stor medicinmand. Du skal komme til at gøre ting som vil forbavse dit folk. Jeg skal ofte komme til dig når du sover, og hver gang jeg kommer, skal jeg lære dig noget nyt.«

Som årene gik kom Tordendrengen ofte til mig når jeg sov, og hver gang han kom, lærte han mig noget jeg aldrig havde kendt til før. Han lærte mig alt om indianermedicin, og snart blev jeg en stor medicinmand.

Efter at jeg var blevet voksen, kom en hvid medicinmand til os og fortalte os om den hvide mands store ånd. Han var den første hvide mand som nogensinde var kommet til os, og han lærte vort sprog og fandt på en metode at nedskrive det på.«

(Jeg, høvding Lange Lanse, kan meddele at denne første hvide mand var ærkediakon Tims der lever endnu som en gammel mand i Sarsiindianernes reservat ved Calgary, Alberta, hvor han er missionær for Sarsistammen.)

»En nat efter at denne hvide mand var kommet til os,« fortsatte Ulvehoved, »kom Tordendrengen til mig under søvnen og bredte et stort garvet bisonskind ud på jorden. Så tog han det op og hængte det på teltvæggen, så at det var spændt helt ud med benene hængende ned. På denne side var der en samling tegn som jeg syntes så underlige ud. Tordendreng sagde til mig, idet han pegede på disse mærkelige tegninger:

»Ved du hvad det er for noget?«

»Nej,« sagde jeg.

»Det er forskellige sprog,« sagde han. »Hver linie du ser er et nyt sprog som er nedskrevet. Kender du nogen af dem?«

»Nej,« sagde jeg.

»Se godt efter,« sagde han til mig.

Jeg så længe på det, men jeg kunne ikke finde noget jeg kendte. Derfor sagde jeg igen nej.

»Bliv ved at se nøje på det,« sagde Tordendreng.

Jeg så længe og nøje på det, og så nu også virkelig på et af bisonbenene noget jeg kunne læse. Jeg pegede på det og sagde:

»Jeg ved hvad det er, jeg kan forstå det.«

»Hvad er det?« spurgte han.

»Det er Sortefodssproget i nedskrevet form,« sagde jeg til ham.

Han sagde: »Det er rigtigt, og fra nu af vil du være i stand til at læse dette sprog.«

Så mærkeligt det lyder er det en kendsgerning at Ulvehoved virkelig stod op næste morgen og forbløffede ærkediakon Tims og hele stammen ved at kunne skrive i den sortefodstransskription som ærkediakonen havde opfundet, og som han ikke havde kunnet lære nogen af indianerne, da de ikke havde nogen skoleuddannelse. Den ærværdige missionær fra den anglikanske kirke undrer sig endnu den dag i dag over denne mystiske begivenhed.

En anden gang kom Tordendreng til Ulvehoved og lærte ham at tage og fremkalde fotografier med et lille apparat som en senere missionær, pastor Stocken, der nu er emeritus og bor i Victoria, havde haft med til reservatet. Den næste dag lånte Ulvehoved apparatet meget imod pastor Stockens ønsker, og samme eftermiddag kom han tilbage med et færdigt fremkaldt billede af høvding Hvide Hoved siddende på sin hest. Der var ingen andre end pastor Stocken som indenfor et milevidt område af prærien havde et fotografiapparat, og heller ingen havde nogensinde set et. Pastor Stocken gemmer endnu dette mærkelige fotografi som Ulvehoved har taget før den hvide mand kom.

Ulvehoveds næste mirakel skete da han en nat lagde sig til at sove og vågnede den næste morgen som billedhugger. Han begyndte at arbejde samme dag, og udførte i sten to buster i naturlig størrelse af Kong Edward og Dronning Victoria, hvis billeder

han havde set på to medaljer som overhøvdingen havde fået af en embedsmand i Hudson Bay Selskabet. Den nuværende tilsynsførende ved Sortefodsreservatet i Gleichen har disse to buster stående på kamingesimsen i kontoret. Han har fået betydelige bud på dem fra de forskellige museer og selve den canadiske regering, men han har afslået at sælge dem. De ligner fuldkommen Majestæterne, og billedhuggere har erklæret at det er geniale arbejder.

Ulvehoveds sidste mirakel blev udført for omkring tyve år siden. En nat han var faldet i søvn, kom Tordendreng til ham og gjorde ham til ingeniør. Næste morgen rejste han over til kulminerne på sortefodsindianernes reservat og konstruerede efter flere dages arbejde et effektivt arbejdende kulminesystem. Myndighederne og regeringsautoriteterne erklærer at det ikke kan forbedres af de fineste moderne mineingeniører. Ulvehoved arbejdede alene i denne mærkelige mine og brød kul til en værdi af tolv dollars daglig, indtil han en dag blev træt af det.

Efter lange overtalelser af missionærerne holdt Ulvehoved for få år siden op at virke som stammens medicinmand, og antog den hvide mands religion. Siden den dag, siger han, har han mistet alle sine kræfter som medicinmand.

»Tordendreng kom aldrig til mig efter dette,« sagde han til mig. »Jeg var en rig mand, da jeg skiftede religion, jeg havde mange heste, nu har jeg intet. Jeg er fattig, og jeg har ikke nogen medicinkræfter tilbage, – de flyede alle fra mig den dag jeg opgav min gamle religion.«

Selv om Ulvehoved er som han siger han er, så betragter stammen ham alligevel som sin største mand. Og i bevidstheden om hans fortid vil de blive ved dermed.

Ulvehoved ejer stadig en medicintipi, som ville indbringe ham en formue i heste hvis han ville sælge den. Men han vil aldrig skille sig af med denne tipi. Han fik den sammen med en anden medicintipi af Tordendreng, som gav ham hans livs medicin, – Tordenfuglen, ørnen, og lærte ham at male den på disse to tipier. Det ene af teltene er blåt, og det andet er gult, og begge bærer et mægtigt, malet billede af Tordenfuglen. De sydlige Sortefødder

ved Browning, Montana, overtalte til sidst efter indtrængende bønner Ulvehoved til at sælge dem den blå medicintipi til deres afdeling af folket, og de har den ved Browning endnu. Men Ulvehoved vil aldrig skille sig af med den gule tipi. Den er hans hjem, – det eneste minde om hans enestående berømmelse som den største medicinmand i Nordvestlandet.

FREDSFESTEN

Det var to år siden vi havde kæmpet vor sidste kamp med Kragerne. Det var hen på efteråret, og vi lå i lejr en nat ved udkanten af Cypress Hills nær ved grænsen mellem Montana og Alberta, da der hændte noget mærkeligt.

Vi havde ligget nogle timer i sengen og det må have været lige ved midnat, da vi i den kulsorte, stjerneløse nat hørte en raslen mellem vore heste som fik os til at rejse os op på albuerne. Ingen sagde et ord. I denne åndeløse stilhed hørte jeg et klik, og jeg vidste at min fader havde lagt sin hånd på forladegeværet og spændt hanen.

Vore heste havde ligeledes holdt sig tavse et øjeblik efter deres første forskræmte bevægelse, nu brød de atter stilheden, og vi kunne høre dem forsøge at galopere med deres sammenbundne ben. Nu vågnede hundene op; hundrede lådne kæmper, som ikke kunne gø fordi de var halvt ulve, gav sig til alle som een at hyle og tude rasende, – »rrrrruuu-iijou-ua a-ua a-ua-ouiii!« Over det ville kor hørte vi med rædsel tre frygtelige skrig. Det var en ånd der skreg. Vi kendte det, – det var Omtserjfende Natørns råb!

Omstrejfende Natørn – vores kriger som var blevet dræbt af Kragerne!

Min fader fór ud af teltdøren som en hvirvlende sort skygge. »Tramp-tramp-tramp«, vi hørte mokkasinklædte fødder fare forbi, vi vidste ikke hvorhen. Vi hørte følgende ord blive sagt på Sortefodssproget, det lød til os henne fra hestene:

»Jeg er Sortefod, jeg er ikke fjende af nogen levende!«

»Hanh-h-h-h,« stønnede moder: »Det er Omstrejfende Natørns stemme!« Hun holdt hånden for munden og sad ubevægelig. Vi børn klyngede os til hende og rystede af skræk.

Så hørte vi stemmer og anstrengte os for at opfange hvad de

sagde. Vi må have siddet sådan i fem minutter før fader kom og slog tipidøren til side og råbte:

»Alle afsted til det store telt, – det er Omstrejfende Natørn!«

Vi kastede vore tæpper om os og skyndte os ud bagefter moder. Da vi kom ud kunne vi se det store telt allerede oplyst af et bål. Alle var hurtigt på vej hen imod det.

Da vi kom ind var der en stor skare af ventende folk som os selv, men vi så ikke Omstrejfende Natørn nogetsteds. Mens vi så os om efter ham, hørte vi et spektakel ved døren. Vi vendte os og så to store krigere som holdt en ånd oprejst. Vi børn troede nemlig at det var en ånd. Den var høj, bleg og vanfør. Det ene knæ var stærkt bøjet og stift, og når skikkelsen gik langsomt mellem vores to krigere, humpede den op og ned på dette korte, bøjede ben. Da den kom nærmere til ilden, begyndte den at ligne Omstrejfende Natørn lidt. Og da vi spurgte vore mødre om det var ham eller hans ånd, sagde de at vi skulle forholde os rolige; det var Omstrejfende Natørn.

De satte ham på en dynge af bisonskind tæt ved ilden, for han rystede af kulde og sitrede efter strabadserne.

Snart kom der mad ind, og vi sad tavse og så ham spise. En pibe blev tændt og rakt ham efter at han havde spist. Han sad længe og røg. Så rettede han ryggen og så omkring på os for første gang og sagde: »Hanh!« – hvad der betød at han nu ville tale.

»Mine brødre,« sagde han, »jeg glædes i mit hjerte over at være hjemme hos mit eget folk. I to år har jeg været hos fremmede som ikke talte vort sprog.

I vidste ikke at I havde efterladt mig blandt Isahpoerne, Kragerne. I husker alle den anden kamp vi havde med Kragerne, dagen efter at vi var krøbet ind i deres lejr og havde taget deres heste mens de sov.

Det var min fejl at jeg blev ramt af Kragerne. Da vi lå i baghold mod dem, og de løb ned til floden, ville nogle af os absolut sætte efter dem, men vores medicinmand Hvide Hund ville ikke give os lov. Jeg ville selv have en Krageskalp for den skalp de havde taget fra min broder, og derfor skilte jeg mig ud

fra de andre mens de talte sammen, og forfulgte Kragerne ned til floden.

Da jeg nåede dem var de ved at smide kapperne og springe i floden for at svømme over på den anden side. Jeg løb hen til en af dem og huggede ham med min stridsøkse, og da jeg satte mig på hans bryst for at skalpere ham, så jeg seks andre komme hen imod mig. Da jeg sprang op skød de på mig. En af deres kugler ramte mig i knæet og rev knæskallen af. Jeg kravlede ind i buskadset og lod mig så glide ud i vandet og holdt mig til en gren kun med næsen over vandfladen. De ledte efter mig længe, før de tog derfra.

Da de var borte kravlede jeg op i buskadset igen, og blev ved at kravle til daggry.

Jeg sad midt på en åben mark og hvilede mig næste morgen, da jeg så tre Krager komme ud fra krattet og hen imod mig. De var kommet tilbage for at lede efter mig. Jeg kastede mig på maven og begyndte at fyre løs på dem. Jeg skød to af dem, den tredje løb tilbage i buskadset. (Omstrejfende Natørn var den bedste skarpskytte i Sortefodsfolket.) De havde også skudt på mig, og da jeg nu så på mit højre ben, fandt jeg at det var blevet ramt to gange igen. Det var nu brudt tre steder: her, og her, og her,« sagde han og blottede sit frygteligt arrede ben, og pegede på låret, knæet og skinnebenet.

»Jeg vidste at jeg ville blive dræbt hvis jeg ikke hurtigt kom væk fra dette land, derfor tog jeg min bøsse og støttede kolben mod maven og tog fat om løbet med begge hænder og brugte den som stok (krykke). På denne måde gik jeg afsted på eet ben og bøssen, og slæbte venstre ben henad jorden, det var bøjeligt på tre steder.

Jeg rejste fem dage på den måde uden at få noget mad. Den femte dag dræbte jeg en grævling og en and og spiste dem. Mine mokkasiner var slidt op og jeg gik med bare fødder i sneen, derfor lavede jeg mig et par mokkasiner af grævlingeskind, og fortsatte min vandring.

Sent på eftermiddagen næste dag hørte jeg en eller anden råbe, og jeg så mig omkring og så to mænd komme hen imod mig til

hest. Det var hvide mænd – amerikanske købmænd i Assiniboia, Saskatchewan.

Disse mænd bragte mig med til deres hytte i Woodbjergene. Der beholdt de mig i to år, mens de prøvede at helbrede mine sår. Jeg lærte deres sprog.

For otte dage siden hørte jeg en af dem sige at de ville skære mit ben af. Samme nat løb jeg bort barfodet, uden mokkasiner, i et heftigt snevejr. Jeg besluttede at jeg hellere ville dø i uvejret end miste mit ben.

Jeg vidste at I, mit eget folk, ville være et eller andet sted ved vores flod her på denne tid af året, derfor kom jeg herned for at opsøge jer. Nogle Krier fortalte mig hvor I var, og jeg så jeres lejr tidligt i dag, men jeg kunne ikke nå hertil før nu, jeg var for svag og lammet. Vore egne hunde havde nær ædt mig før jeg slap ind i nat, men nu er jeg her, og jeg takker den Store Ånd.«

Han rejste sig nu med smerte halvt op på sit ene raske ben, og sagde med løftet hånd:

»Jeg beder, at den Store Ånd vil være ligeså god mod jer alle, som han har været mod mig.«

Vores høvding rejste sig og sagde:

»Hvide Hund tog aldrig fejl i sit liv. Han er død nu, Omstrejfende Natørn, men han sagde os, at ånderne aldrig talte usandt til ham. Og hvis vi havde haft forstand nok til at tyde hans ord, ville vi have vidst at du hele tiden var levende. Hans ånd ser dig her i nat, og jeg ved at hans hjerte er glad. Bring trommerne!«

Den store medicintromme blev bragt ind i teltet. Det var den samme store tromme som vores berømte Hvide Hund så ofte indgød os ærefrygt med under sin mystiske virksomhed som vor medicinmand. Vi havde passet på dén fremfor nogen anden ting under vores farlige færd i Rocky Mountains, men den havde ikke en eneste gang været taget frem af skindklædet hvor Hvide Hunds magiske hænder selv havde anbragt den.

»Bum, *bum* – bum, *bum* – bum, *bum!*« Alle sad stille mens de tordnende hvirvler fra denne tromme kom til os for første gang siden hin skæbnesvangre nat over bøffelhovedet, da Hvide

Hund sendte sit sidste budskab til ånderne for at få at vide hvad den truende kamp med Kragerne ville bringe. Ingen sang – kun trommen.

Pludselig sang Hvide Hunds enke med sagte stemme et vers af hans berømte medicinsang, den sang han havde sunget den nat han døde. Så svandt alt hen i stilhed igen.

En isnende vind hylede i heftige rusk gennem vindfanget på teltet. Nogle af vore hunde som var blevet vækket og foruroliget af trommehvirvlerne på denne sære tid af natten, stak næserne i sky og hylede klagende som ulve. Nu og da hørtes en dæmpet brummen fra en krog af teltet – og ellers intet uden trommen, de klagende vinde, og hundeglam.

Den første der brød den lange tavshed, var vores høvding, som havde siddet med et sløret blink i øjet og stirret frem for sig. Med et sørgmodigt smil om læberne sagde han:

»Hvide Hund er hos os i nat, jeg kan mærke ham her.« Og vi troede ham alle; der var noget i luften som sagde os det.

I dagene efter at Omstrejfende Natørn var kommet tilbage til os, brækkede vores medicinmand hans ben på to steder og satte skinner på, og efter nogle få måneders forløb var han helt i orden, kun med et stift knæ som minde om hans pinefulde oplevelse.

Vores høvding var så lykkelig over hans tilbagevenden og den oprejsning, der derved blev givet Hvide Hunds medicin, at han kaldte sammen til rådslagning og sagde at han ville slutte fred med Kragerne. Han afsendte en løber til Kragehøvdingen, som kom vandrende med sin afdeling over halvandet hundrede kilometer borte, medbringende en gave af indiansk tobak – *kinikinik*. Sendebudet skulle overrække denne tobak til Kragernes høvding, og hvis han modtog den, skulle han indbyde ham til at møde os på halvvejen og ryge piben sammen med os.

Seks dage senere kom løberen tilbage med en gave bestående af østindiansk tobak, den samme slags tobak som den hvide mand bruger nu. Dette havde Kragehøvdingen sendt til vores høvding med løfte om fred. En uge senere mødtes vi alle ude på prærien, Krager og Sortefødder, og sluttede fred med hinanden.

I sin tale til den store forsamling af Krager og Sortefødder, sagde vores høvding:

»Vi har været tåbelige folk, både Krager og Sortefødder. Vi har kæmpet hele vort liv. Vi kæmpede med hinanden til trods for at vi havde samme hudfarve og var det samme folk. Det må ikke ske mere. Så længe solen skinner, græsset gror, og mennesker går på to ben, må vi være venner, Krager og Sortefødder. Hvis I ikke var tapre folk som os selv, vilde jeg gå i kamp med jer og dræbe jer alle, men I er for tapre til at dræbe. Vi vil ære jer, som vi ville ære vores egne, tapre krigere. Lad os ryge!«

Vores medicinmand gjorde piben rede, stoppede den og tændte den og rakte den til vores høvding. Han røg på den et øjeblik og sendte den så på vandring rundt til de to stammer. Da dette var ovre satte vi os alle til et stort festmålid som vore kvinder havde tilberedt; og Sortefødderne var aldrig mere Kragernes fjender.

Vi holdt lejr sammen i fem dage, i hvilke vi drenge og Kragedrengene kappedes i lege og legekampe. Vi opførte alle de kampe vore fædre havde ført med hinanden, og det var den bedste tid vi nogensinde havde haft. Vi drenge var glade for at leve i fred med Kragerne, for vi havde godt kunnet lide dem siden vi havde mødt nogle af deres drenge og leget med dem den dag og nat på flodbrinken for flere månedersi den. Vi byttede mange gaver før vi skiltes, og nogle af os sluttede broderskab med Kragedrenge.

FREDLØS

Da vi kom ud fra vinterlejren i den lavere del af Rocky Mountains to år senere, fortalte andre indianere at der var hvad den hvide mand i dag ville kalde et stort opsving i kolonisationen i Nord-Vest, og at de hvide strømmede ind på vore jagtmarker i tusindvis.

Det så ud til at vor tilværelse som præriens omvandrende folk nu skulle være forbi. Overalt hvor vi kom var indianerne urolige. Vore høvdinge og rådmænd begyndte at holde hyppige rådslagninger for at afgøre hvordan vi skulle forholde os. Skulle vi gøre en sidste modstand mod denne race, der kom ind og tog vort land fra os? Eller skulle vi skrive under på den fredstraktat som alle Sortefødders overhøvding, Niokskatos, allerede havde afsluttet med den hvide mand i Assiniboia?

Regeringsudsendinge fra den store hvide høvding kom allerede til vor høvding og erklærede overfor ham, at vi måtte ophøre med at strejfe omkring, og sætte vore børn i missionærernes skoler så de kunne lære at arbejde med hænderne og blive som hvide mennesker.

Der var missionærer allevegne, som fortalte indianerne om den hvide mands gud og bad dem klippe håret af og vaske malingen af ansigtet og iføre sig de hvides mærkeligt udseende klædedragt. Det lange hår var den højest værdsatte del af vort fysiske jeg. Vi tilbragte mere end en time hver dag med at rede det og klippe det og flette det over den stille overflade på et eller andet lille vandhul som vi brugte til spejl.

Og de hvide missionærer sagde at vi måtte vaske farven af ansigtet. En indianer uden maling! Vi kunne slet ikke forestille os det. De kunne lige så godt have bedt os holde op at synge. Vi havde forskellig måde at male os på for hver sindstilstand vi

befandt os i. Der var ikke noget tidspunkt hvor en indianer ikke havde en eller anden slags farve i ansigtet. Når vi stod op om morgenen malede vi ansigtet efter hvordan vi følte os. Hvis vi følte os vrede eller fredelige, forelskede, andagtsfulde eller hvad det ellers kunne være, malede vi ansigtet i overensstemmelse dermed, så at alle vi kom i berøring med, kunne vide ved første blik hvordan vi var stemt. Det sparede en masse overflødig tale. Og da jeg var dreng brød indianerne sig ikke om at tale for meget. De holdt mest af at gå rundt i ro og tænke. Vi sad sommetider i teltene i timevis uden at sige et ord, og dog morede vi os. Det var skik at gøre sådan, og det gav os en god fornemmelse indvendig.

Vi syntes indianeren så komisk ud i de hvides klæder, med håret kortklippet og uden bemaling; jeg kan huske, at når vi børn så en indianer sådan, plejede vi at le af ham. Indianeren har aldrig set godt ud i den hvide mands dragt, fordi han aldrig føler den stolthed ved den, som ved sin egen indianerdragt, som han gør megen stads af og holder omhyggeligt ren og pletfri.

Selve vor gud levede i sletterne og skovene vi havde kendt og som nu blev taget fra os for altid. Vor indianske religion lærte os at den Store Ånd var i alting: i træerne, dyrene, søerne, i floder og bjerge. Og når vi ville nærme os den Store Ånd og bede, gik vi alene ud for at komme tæt ind på de ting i hvilke han levede. Nu fortalte man os om en ny gud. Hvor han levede vidste ingen, og det gjorde os drenge urolige. Vore gamle folk kaldte om natten på den Store Ånd for at han skulle hjælpe os og vise os sandheden.

Når vi drenge legede rundt omkring i lejren kunne en eller anden gammel kriger, der af os blev betragtet som en stor helt fra gamle dage, komme hen til os og lægge armen om skulderen på os og gå sammen med os, mens han højt bad for vor fremtid i denne usikre tid.

Vore gamle krigere gik omkring i lejren, alle med den ene hånd lagt over munden, optaget af at tale og bede med sig selv.

»Niokskatos, hvad bliver det hele til? Hvor er vore krigere fra

fortiden? Hvor er vore bøfler? Niokskatos, er vi ikke længere mænd?«

I denne uroens og usikkerhedens tid plejede vi drenge hver aften at gå op på en høj ved solnedgang, dér satte vi os ned og talte om tingene.

»Vore forældre har opdraget os til at blive krigere,« sagde vi, »og nu vil den hvide mand give os de der komiske klæder på, og lade os gøre kvindearbejde.«

Alt hvad vi havde lært var pludselig blevet opløst. Vor religion havde lært os at gengælde godt med godt, og ondt med ondt. Nu sagde missionæren at vi skulle give godt for godt, og godt for ondt. »Hvad skal det betyde?« spurgte vi os selv. Hvis en mand skød på os og ramte ved siden af, skulle vi så forære ham en anden kugle så han kunne skyde på os igen? Vi kunne ikke forstå det. Hvad skulle vi gøre med nybyggerne der brød ind på de landområder som regeringen havde bestemt for os, skulle vi indbyde dem til at tage mere af vores land?

Vi kunne ikke få det ind i vore hoveder. Og sommetider når solen gik ned og det begyndte at blive koldt på højen, rykkede vi tæt sammen i det voksende mørke og sad bare hensunket i tanker. Skønt vi kun var magtesløse små børn, følte vi som alle drenge en stor delagtighed i ansvaret for de ting der foregik omkring os. Vi følte at hvis de gamle ville lade os kæmpe, kunne vi snart klare sagen. Sådan er vel alle drenge.

Vi gik tilbage til lejren og spurgte vore fædre om der blev krig. Og de svarede:

»Nej, vi vil forsøge at vænne os til at spise køer.« Hvilket betød, at de ville forsøge at spise den hvide mands mad, og leve fredeligt. Alene omtalen af den sødtlugtende ko gav os kvalme. Vi var vant til den stærke, gedeagtige lugt fra bøflen, og vi kunne ikke tænke os at spise kød der lugtede så sødt og vammelt som de køer vi var gået forbi mens vi holdt os for næsen.

Mens vi stadig levede i denne stillestående ubeslutsomhed, skete der noget nordpå som fremkaldte betydelig ophidselse blandt indianerne, og bragte områdets hvide nybyggere i alarmtilstand.

Indianske løbere kom til vor lejr og fortalte at den berømte fredløse indianer Vældige Stemme var kommet frem efter to års skjul i vildmarken, og at han nu ville »føre kampen til ende« med det Kongelige Beredne Politi i Nord-Vest, som i to lange år havde gennemsøgt hver krog og sprække i Nord-Vest for at finde hans skjulested.

Vi havde næppe tænkt os hin strålende dag i 1897, da nyheden nåede vor lejr, at denne unge indianer, der knap var voksen endnu, var bestemt til snart at udkæmpe den største enkeltmandskrig i Nordvestamerikas historie.

Vældige Stemme, den kæmpestore unge søn af Tordnende Himmel og Plettede Kalv (min adoptivmoder), var for to år siden blevet arresteret af det beredne politi for at have dræbt en okse, der tilhørte nordvestterritoriernes regering. Han var i den tro at den hørte til en lille hjord, der var blevet givet til hans fader. Dette skete i Een Pil-indianernes reservat, en snes kilometer fra Duck Lake, Assiniboia, nu Saskatchewan, hvor der var en stor koloni af halvblodsfolk og en station for det beredne politi.

Vældige Stemme blev ført til Duck Lake og anbragt i det beredne politis arrest. En af politifolkene, der havde tjeneste på Duck Lakes stationen, korporal Casimar Dickson, sagde i spøg til Vældige Stemme gennem en tolk, at de ville hænge ham fordi han havde dræbt den okse. Korporalen gjorde det »for at skræmme ham«, sagde han. Men han kunne ikke forestille sig den frygtelige virkning som denne uskyldige lille spøg ville have på den naive, unge indianer.

Vældige Stemme var sønnesøn af høvding Een Pil, som anførte Duck Lake indianerne i Nordvestopstanden nogle få år i forvejen, og søn af Tordnende Himmel, der var en af de mest navnkundige deltagere i den sidste opstand mod de hvide, og som endnu af det beredne politi blev anset for at være den farligste indianer i den del af Nord-Vest.

Opvokset i de primitive, eventyrlige omgivelser som indianerne levede i dengang, var Vældige Stemme blevet berømt i hele dette område som løber og jæger, og som en mand af ukueligt og

11·

utæmmeligt mod. Han var uforfærdet, rådsnar, udholdende, og med en stærk fysik; en ung kriger som vel kunne retfærdiggøre den ængstelse hans tilbagekomst havde fremkaldt hos de hvide nybyggere overalt i det udstrakte, åbne landområde.

Det var om eftermiddagen at korporal Dickson fortalte Vældige Stemme, at »han ville blive hængt«. Samme aften lænkede det beredne politi ham til en tung jernkugle i politiets lille arresthus, som stadig står i Duck Lake, og lod ham rulle sig ind i sit indianertæppe og lægge sig til at sove på gulvet i arrestrummet. Korporal Dickson havde vagt over ham indtil midnat, så skulle han afløses af en anden betjent der sov ovenpå.

Lidt før elleve om aftenen bestemte korporal Dickson at han ville forlade tjenesten lidt tidligt, derfor rejste han sig fra det svagt oplyste bord i arrestrummet og bankede med sin riffel i loftet for at vække sin afløser.

»Kom ned nu!« råbte han derop. »Jeg vil gerne gå lidt tidligere i aften.«

»Javel,« svarede den anden. Men i stedet for at komme ned, gik han tilbage for at sove igen.

Efter at have ventet utålmodigt nogle minutter, rejste korporal Dickson sig igen og bankede i loftet, idet han råbte til kammeraten om at skynde sig. Lidt efter kom den anden politimand ned ad trappen og overtog søvnigt midnatsvagten. Han gik over i et mørkt hjørne af arrestrummet og iagttog omhyggeligt Vældige Stemmes lange, indhyllede skikkelse. Han lå rullet ind i tæppet fra hoved til fod, tilsyneladende i dyb søvn.

Politimanden gik tilbage til bordet med olielampen og satte sig ned. Ingen af de to politifolk vidste det, men under alt dette havde Vældige Stemme ligget der med hovedet halvt indhyllet i tæppet, med det frie øje lukket, mens det andet iagttog dem inde fra tæppets folder. Han havde set alt hvad de foretog sig, og han vågede over hver bevægelse de gjorde.

Da den vagthavende gik tilbage til bordet, sad han der lidt og gabede, så begyndte hans hovede at falde ned. Ned, ned, ned sank det, indtil hans ansigt tilsidst hvilede blidt på hans foldede hænder, og han sov fast.

Det var den lejlighed Vældige Stemme havde ventet på. Han tog den tunge jernkugle, som han var lænket til, op og listede langsomt hen til bordet. Han standsede lige bagved den sovende politimand, rakte over skulderen på ham og tog nøgleknippet, der lå lige ved hans hænder; så bøjede han sig ned og låste den svære jernbøjle op. Med korte, hurtige skridt tog han vejen hen mod døren.

Da han først var ude af døren vidste han at han var reddet, thi ingen, hvid eller rødhud, havde nogensinde overvundet ham i væddeløb. Han sprang tværs over baggården i arresten, og i et mægtigt spring satte han over den høje indhegning uden at røre den. Hurtigt som et rådyr løb han afsted mod Saskatchewan-floden. Ti kilometers utroligt løb bragte ham til den vestre bred af denne brede, hurtigt strømmende flod. Uden at standse for at trække vejret brækkede han nogle tunge grene af og snurrede dem sammen til en trekantet flåde. Så klædte han sig af og smed kappen og de andre klæder på denne flåde, og svømmede idet han skubbede flåden foran sig en kilometer over til den anden flodbred. Der genoptog han sit tyve kilometer lange løb, og før det endnu var daggry kom han stønnende og svedende til sin moders teltdør.

Plettet Kalv, hans moder, er min adoptivmoder, det er derfor jeg kan berette historien indefra om denne berømte menneskejagt som udførligt omtales i historiske beretninger i det beredne politis bøger. Plettet Kalv og Tordnende Himmel – Vældige Stemmes moder og fader – lever stadig i Een Pil-indianernes reservat ved Duck Lake, Saskatchewan.

Da Vældige Stemme åbnede døren til sin moders telt, var de første ord han sagde:

»Det beredne politi sagde til mig i dag, at de ville hænge mig fordi jeg havde dræbt den okse. De skal aldrig komme til at hænge mig, jeg vil dø i kamp.«

Så spurgte han sin moder hvor faderen, Tordnende Himmel, var henne; han ville gerne spørge ham til råds før han tog kampen op med politiet. Moderen fortalte ham at det beredne politi

havde arresteret hans fader og bragt ham til Prince Albert, hvor han blev holdt under bevogtning. Det beredne politi kendte hans krigsbedrifter og den magt han havde over sit folk, og var derfor bange for at han skulle starte en indianeropstand hvis han fik lov til at blive blandt sit folk.

Tidligt den næste morgen kom det beredne politi galoperende fra Duck Lake for at gennemsøge Vældige Stemmes lejr. De gik ind i Plettet Kalvs telt og gennemsøgte hver tomme – undtagen een – for at få fat i den undvegne fange. I et hjørne af teltet lå en bunke forråd, dækket over med tæpper og bøffelskind. Vældige Stemme lå skjult under disse skind og sigtede på dem med løbet af en riffel, der lige netop pegede frem fra tæppernes folder. Det beredne politi kom ikke et øjeblik nær til denne bunke tæpper, hvilket var heldigt.

Efter at det beredne politi var taget afsted, forlod Vældige Stemme lejren sammen med sin femtenårige hustru, og begav sig nordpå til Kenistinoreservatet. Han tog en forlader og to heste med sig.

Det beredne politi, der var verdensberømt for sin skånselsløse sikkerhed i menneskejagt, sendte øjeblikkeligt sergent C. C. Colebrook ud sammen med en halvblods spejder for at genfinde fangen, koste hvad det ville. De drog mod nord, langs et friskt spor som de formodede stammede fra Vældige Stemme og hans hustru.

En morgen da de red gennem en øde strækning i de nordlige egne, hørte de bøsseskud. De sporede hestene fremad, og idet de galoperede rundt om et buskads og kom ind i en lille lysning, overraskede de pludselig Vældige Stemme, der var ved at samle en præriehøne op, som han lige havde skudt. Hans barnekone holdt hesten et par meter derfra. Da Vældige Stemme så op og fik øje på politimanden, ladede han hurtigt bøssen igen og stod og ventede på at han kom nærmere. Da han var en snes meter borte, beordrede Vældige Stemme ham at standse.

»Stands, eller jeg skyder,« hvæsede han på Krisproget. Halvblodsspejderen oversatte det for sergenten.

»Nej,« sagde sergent Colebrook, »jeg agter at gøre min pligt.«

Igen gav Vældige Stemme ordre til at standse. »Et skridt til, og jeg skyder!« advarede han. Sergenten red videre. »Bang!« – en kugle borede sig ind i halsen på ham, og han faldt forover i sadlen, død.

Vældige Stemme vendte bøssen mod halvblodsspejderen og sagde:

»Jeg vil ikke dræbe dig, men jeg vil mærke dig.« Og »Bang!« knaldede bøssen igen – og en kugle splintrede spejderens albue.

Spejderen vendte hesten, og da han galoperede bort, råbte Vældige Stemme efter ham: »Og hvis jeg nogensinde ser dig igen, dræber jeg dig!«

Ved det beredne politis hovedkvarter i Duck Lake gjorde spejderen knap nok holdt så længe, at han kunne meddele inspektør Allen hvad der var sket, så fór han igen afsted på hesten; og ingen har set ham siden i dette land.

Drabet på sergent Colebrook blev den virkelige indledning til denne den største menneskejagt i Vestlandets historie. Vældige Stemme blev nu erklæret fredløs, og der blev udsat en stor pris på hans hoved, død eller levende.

Fra da af indtil den 24. maj 1897 – nærved to år efter – er han sunket tilbage i en mystisk intethed, ifølge alle de bøger, der beskæftiger sig med hans historie. Den beredne politistyrke gennemsøgte forgæves den nordlige vildmark efter ham. Ikke en eneste gang i denne tid lykkedes det dem at finde så meget som et spor af ham.

The Riders of the Plains (Præriens Ryttere), den officielle historiske beretning om det Kongelige Beredne Politi i Nord-Vest, skriver således: »I denne periode viste Vældige Stemme sig ikke en eneste gang hos sit folk, og han stod tilsyneladende heller ikke i nogen forbindelse med dem.«

Men den virkelige, indre historie om disse to mystiske år er nøjagtigt kendt af hans forældre, der stadig lever og bor ved Duck Lake (1928). Jeg skal berette denne historie her – for første gang i nogen bog der beskæftiger sig med denne mærkelige episode.

Det er en kendsgerning at Vældige Stemme skjulte sig ude i

den nordlige vildmark og i disse to år mange gange hemmeligt besøgte sine forældre. I månedsvis kunne han forsvinde fra al menneskelig beboelse og opsluges af den nordlige vildmarks sporløse øde – for så en mørk nat pludselig, som et spøgelse fra en anden verden, at komme til syne ved sin moders teltdør. Han kiggede forsigtigt gennem dørsprækken og gik så indenfor uden et ord, altid efterfulgt af sin stille, unge hustru. Efter at have spurgt efter faderen der stadig blev holdt fængslet af det beredne politi, faldt han altid i dyb søvn. Træt og udslidt af den jagede ulvs ustandselige, hvileløse vågen kunne han sove måske i to dage, konstant bevogtet af sin trofaste moder. Så vågnede han, spiste en masse, sagde kun lidt – og forsvandt igen.

Engang da han kom ind fra ødemarkens dybder, bar hans kone en lille mospose på ryggen, og i den lå et lille, brunt barn. Den lille Vældige Stemme var blevet født i ødemarken. Han er i dag en rank, ung indianer, mere end seks fod høj.

I det tidlige forår 1897 ændrede det beredne politi pludselig taktik. De havde på en eller anden måde opdaget at der var et stærkt bånd mellem Vældige Stemme og hans fader Tordnende Himmel; derfor besluttede de at sende Tordnende Himmel tilbage til Een Pil-reservatet, og prøve om de kunne bruge ham som lokkefugl til at fange deres bytte med.

Da Vældige Stemme kort efter vendte tilbage til lejren på et af sine besøg, og fandt sin fader dér, holdt de to en hemmelig rådslagning. Hans fader har fortalt mig at da denne rådslagning var ovre, besluttede Vældige Stemme ikke at skjule sig mere. Han gik ud og sagde til sin moder:

»Næste gang det beredne politi kommer ind i lejren, vil jeg vise mig åbenlyst og tage kampen op med dem.«

Det beredne politi havde haft ret i sin formodning; der var ikke gået en uge før en af deres halvblods spioner så Tordnende Himmel færdes på et bestemt sted i reservatet på en usædvanlig tid af dagen; dermed vidste han at Vældige Stemme var i nærheden. Han tog tilbage og underrettede politiet.

Den næste morgen sendte inspektør James Wilson, der havde tjeneste ved Duck Lake stationen, to beredne politibetjente og en

halvblods spejder, ved navn Napoleon Venne, ud til reservatet for at arrestere den eftersøgte.

Venne, halvblodsspejderen, har fortalt mig at de red op til den store indianerlejr i Minnechinas Hills, hvor de standsede på stien og steg af hestene. De lod som om de var stået af for at rulle en cigaret, men i virkeligheden spejdede de ind gennem indianerlejren efter et glimt af Vældige Stemme.

Mens Venne stod og rullede sin cigaret, med tømmen kastet over armen, begyndte hesten at røre på sig. Han holdt den an med et skarpt råb, og begyndte igen at rulle sin cigaret. Hesten fór igen sammen og prustede uroligt, og da han skulle til at give den et rap igen over hovedet, hørte han en sagte raslen i buskadset ved siden af stien. Men lige da han vendte sig for at se hvad det var, knaldede et skud, og han faldt til jorden med en kugle gennem brystet.

De to politibetjente samlede Venne op og skyndte sig tilbage til Duck Lake med ham.

Da de var forsvundet, krøb Vældige Stemme og to indianerdrenge som havde sluttet sig til ham i hans sidste kamp mod politiet, ud af krattet og gik over vejen ind i lejren. Han var vred over at Venne ikke var blevet dræbt. Han fortalte sine forældre det hele.

Han sagde:

»Vi lå derude da de kom ridende og gjorde holdt. Da de stod af hestene kravlede jeg lidt nærmere til stien og rettede min bøsse mod Vennes hjerte, men min fætter her, Vandrer-op-i-himlen, sagde: »Lad mig få lov at skyde ham.« Jeg ville prøve ham fordi han var så ung (han var kun femten), og jeg sænkede bøssen og sagde: »Så skyd, men tag dig tid og sigt godt.« Jeg ville gøre det af med Venne fordi han er halvblods og skal lade være med at blande sig i denne kamp. Jeg skal nok få ram på ham.«

Venne, som boede i en lille halvblods bebyggelse i udkanten af Vældige Stemmes reservat, hørte om det, og han flygtede ud af landet og levede i landflygtighed i Yukon i fjorten år. Nu er han kommet tilbage, og bor i sit gamle hjem sammen med sin kone,

søn og datter. Og han går stadig med den store, runde kugle siddende dybt inde i brystet.

Ved en skæbnens ironi bor Venne nu knap to kilometer fra Vældige Stemmes forældre. En dag da jeg sad foran deres tipi og spiste sammen med dem, red en søn af Venne forbi med en flok af faderens kvæg. Vældige Stemmes moder sagde jævnt og uden nogen følelse af had: »Den dreng kan være glad for at min søn ikke affyrede den kugle som ramte hans fader, for så ville han ikke have levet nu.« Det er en uomstødelig kendsgerning, for det berettes i det beredne politis rapporter, at Vældige Stemme selv aldrig forfejlede et skud. Indtil sin sidste kamp skød han aldrig uden at dræbe.

Forsøget på at dræbe Venne vakte voldsomt røre i hele landet, nu vidste alle at Vældige Stemme var der på egnen igen, og de vidste at han var på krigsstien i dødelig alvor. Foruden sin fætter Vandrer-op-i-himlen var han nu også ledsaget af sin svoger Topean. Han var gået til angreb og var blevet en dræber, og disse to drenge havde ifølge indianske troskabsbegreber valgt at kæmpe og dø sammen med ham. For en indianer betyder det at han vil gøre det af med så mange han kan, før han selv bliver dræbt.

Meddelelsen om Vældige Stemmes pludselige opdukken efter at han i to år havde levet under jorden, blev modtaget med alvorlig ængstelse i Prince Albert, et halvt hundrede kilometer borte. Samme dags midnat red tolv politimænd under ledelse af kaptajn Allan (som døde i Vaucouver august 1927) afsted i retning af Minnechinas Hills. Samtidig blev en anden afdeling af det beredne politi under inspektør Wilson afsendt fra Duck Lake.

Da Kaptajn Allans afdeling næste morgen red over Bellevue Hill, så de i det fjerne tre væsner der bevægede sig i retning af en lille træbevoksning. »Jeg ser tre antiloper derovre,« meldte en af betjentene. Da de kom nærmere, opdagede de til deres overraskelse at det var tre unge indianere, klædt af til kamp, med deres nøgne, glatte kroppe glimtende i solen som antilopens blanke, brune skind.

Kaptajn Allan var straks klar over at han havde fundet sit bytte, og han gav hurtige ordrer til angreb.

De tre indianerdrenge standsede brat og blev stående dødsstille. Vældige Stemme stod og ventede indtil de angribende ryttere var nået indenfor skudvidde, så åbnede han ilden. Den første salve fra indianerne gjorde det af med de to befalingsmænd. Kaptajn Allans højre arm var splintret af en kugle, og sergent Raven segnede forover i sadlen med låret knust og hængende slapt ned over siden af hesten. Korporal G. H. Hockin overtog nu kommandoen over afdelingen.

Vældige Stemme havde nu talt sit femte offer – een dræbt og fem sårede. Mens det beredne politi gjorde holdt for at tage sig af deres sårede og reorganisere styrken, forsvandt Vældige Stemme og hans to kampfæller ind i den lille trætykning, eller lund, – en bevoksning knap en kilometer på tværs, som nu er blevet berømt under navnet »Vældige Stemmes Lund«. Hans folk vidste at han havde valgt denne lund til stedet for sin sidste kamp mod politiet, og at han havde besluttet ikke at komme levende ud derfra.

Korporal Hockins afdeling, der var gået i stilling for at afvente de forstærkninger som var blevet tilkaldt, fik snart tilslutning af afdelingen fra Duck Lake. Samme eftermiddag fik disse forenede styrker yderligere forstærkning af en kommando, sammensat af så mange man kunne undvære fra det beredne politis kaserne i Prince Albert.

Klokken seks om aftenen opfordrede korporal Hockin frivillige til at melde sig til at deltage i et angreb på lunden. Ni politimænd og civile frivillige meldte sig.

Det var dagens mest ulykkelige operation. Indianerne der blev klar over deres hensigt, lå i udkanten af tykningen og afventede deres angreb. Næppe havde de nået udkanten af lunden før korporal Hockin blev dræbt af en kugle i brystet.

Angrebet fortsatte, og både indianere og angriberne skød så hurtigt som bøsserne kunne. Postmesteren i Duck Lake, Ernest Grundy, var den næste der blev dræbt, af en kugle gennem hjer-

tet. Et øjeblik efter faldt betjent J. R. Kerr død om med en kugle gennem brystet.

En af indianerdrengene, Topean, var blevet dræbt i udkanten af lunden, og Vældige Stemme havde fået splintret sit højre ben af en kugle.

Vældige Stemme havde nu talt sit ottende offer, – fire dræbte og fire sårede. Fire af det beredne politis mænd havde fulgt pligtens bud, to beredne politispejdere, og een civil frivillig. Alle disse brave fyre fra det beredne politi havde mistet livet på grund af en dum spøg som en tankeløs fyr, der var sluppet ind i deres styrker, havde ladet gå ud over en ung indianer der, ifølge nogle af de beredne politifolk selv, havde stof i sig til at blive en god borger i det nye Vestland. Men for at yde politiet fuld retfærdighed må det siges, at den mand som var ansvarlig for dette, korporal Dickson, øjeblikkelig blev degraderet og afskediget, og under bevogtning sat til at grave graven til Vældige Stemmes første offer, sergent C. C. Colebrook.

Men hovedslaget i denne berømte episode var endnu ikke begyndt.

De tragiske følger af disse to ulykkelige angreb fik angrebsstyrken til at trække sig tilbage uden at give sig tid til at tage de døde med. Om natten forsøgte belejrerne imidlertid at brænde indianerne ud af lunden ved at stikke ild på den. Men forsøget lykkedes ikke.

Først da blev det beredne politi klar over omfanget af den opgave man havde påtaget sig. En tredje anmodning om forstærkning blev sendt ud. En ring af vagtposter blev lagt hele vejen rundt om lunden for at forhindre indianerne i at flygte i mørket.

Samme aften afholdtes der i det beredne politis hovedkvarter, cirka tre hundrede kilometer sydpå, et stort bal for at fejre afsendelsen af et kontingent beredne politimænd til dronningens jubilæum. Da festen var på sit højeste, begyndte orkestret pludselig at spille »God Save the Queen«. De dansende så forbavsede på hinanden. Da nationalhymnen var forbi, meddelte oberst Herchimer, den øverstbefalende over hele det beredne politi, at afsen-

delsen af jubilæumskontingentet til England var blevet annulleret og at man nylig havde modtaget alvorlige nyheder fra Nord. Derefter udstedte han ordre om at hver disponibel politibetjent øjeblikkelig skulle tage afsted nordpå.

Denne styrke bestod af femogtyve mand, en nipundings feltkanon og en maximkanon, under politikommissær McIlree og inspektør McDonnell – nu general Sir Archibald McDonnell, fra Calgary, Alberta, spejderfører for Vestcanada. Et andet undsætningskorps forlod Prince Albert den næste dag, under inspektør Gagnon. Dermed var praktisk talt hele den beredne politistyrke i Assiniboia i aktion.

Desuden havde der meldt sig hundreder af frivillige, som skyndte sig til stedet. Fra Duck Lake blev der udskrevet en transport forsynet med hakker og skovle, som blev sendt ud for at grave skyttegrave og kaste jordvolde, for at tropperne kunne rykke frem mod lunden under dække, – dette i tilfælde af at de ikke kunne gøre det af med indianerne ved hjælp af granatild. De to første angreb mod lunden havde været så ulykkelige, at der blev udsendt ordre fra det beredne politis hovedkvarter som forbød politiet at foretage yderligere fremstød. Der var gået tilstrækkelig mange menneskeliv tabt, og man var klar over at det blev nødvendigt at gå over til feltoperationer.

Da nattens stilhed sænkede sig over kamppladsen denne skæbnesvangre fredag aften, råbte Vældige Stemme fra lunden ud til tropperne:

»Vi har haft en god kamp i dag. Jeg har arbejdet hårdt og jeg er sulten. I har masser af mad, send mig noget, så kæmper vi færdig i morgen.«

Da dette budskab blev oversat for politifolkene, blev de slået af forbavselse. Men det var indianerens lov: ærlig kamp, ærligt spil, og intet had i hjertet. Det er måske svært at forstå, men Vældige Stemme beundrede det beredne politis vovemod fuldt så meget som sine egne to kammeraters. Indianeren elsker den modstander der kæmper tappert og hårdt, og hader den svage, fejge fjende.

Tidligt næste morgen fløj der en krage over lunden hvor de tre

indianere holdt sig skjult ... »Bang!« lød Vældige Stemmes bøsse og kragen faldt hovedkuls ned i krattet, og de sultne indianere åd den rå. En af politifolkene udbrød: »Er det ikke sært? Han spilder aldrig en kugle, der falder noget hver gang han skyder.«

Vældige Stemmes gamle moder, Plettet Kalv, havde stået på toppen af bakken lige bagved lunden hele natten, og ansporet sønnen med tilråb. I den kølige nat stod hun på sin lille høj og berettede for ham historien om hans fader Tordnende Himmels tapre bedrifter, og om hans berømte bedstefader, høvding Een Pil; og hun opflammede ham til at dø så tappert som han havde levet.

»Vær ikke svag, min søn,« råbte hun, »du må dø i kamp mod dem!« Fra tid til anden opsøgte politifolkene hende i mørket og prøvede blidt at få hende til at gå hjem.

»De sagde til mig,« fortalte hun mig: »Du må ikke blive her, du bliver såret!« Og de prøvede at føre mig bort fra kamppladsen. Men jeg kunne ikke gå hjem og sove når jeg vidste at min dreng lå derinde.«

Nu og da svarede Vældige Stemme sin moder gennem mørket, for at lade hende vide hvordan han havde det.

Han fortalte at efter de to angreb om fredagen, havde han og den af drengene som endnu var levende gravet et hul og kravlet ned i det og havde dækket det med grene. De lå under grenene med deres dødbringende rifler stikkende frem for at dræbe alle der prøvede at komme ind i krattet efter dem. To politimænd lå døde en tre meter fra hullet, sagde han; og han havde taget deres rifler og ammunition, og smidt sin egen klodsede gamle forlader væk.

»Jeg er lige ved at dø af sult,« sagde han. »Jeg spiser barken på træerne. Jeg har gravet så langt ned i jorden som min arm kan række, men jeg kan ikke få fat i noget vand. Men jeg er ikke bange, – jeg skal nok holde ud til enden.«

Der var stærk spænding i hele landet udenom, da der hele lørdagen var kommet nye tropper til kamppladsen fra Regina, Prince Albert og Duck Lake. Det så ud til at hele befolkningen

i Assiniboia (nu Saskatchewan) havde samlet sig der i løbet af natten.

Min ven, dr. Stewart, der endnu praktiserer i Duck Lake, og stadig ejer den sidste bøsse som Vældige Stemme brugte, var den ene af de to mænd som reddede den tapre korporal Hockin fra udkanten af lunden, hvor han lå døende. Betjent O'Kelly, »Den kæmpende Irlænder«, opdagede Hockin med sin kikkert, og han mente at han havde set ham røre sig. Han spurgte efter en frivillig som sammen med ham ville ride ned ad bakken og over den åbne plads for at forsøge at komme til undsætning. Dr. Stewart og betjent O'Kelly sprang op i en vogn og lod hestene galopere afsted så hurtigt de kunne trække.

De standsede lige ved udkanten af lunden, og betjent O'Kelly fik Hockins kraftesløse legeme op bag i vognen, mens dr. Stewart sprang af og holdt hestene. Så svingede de omkring og lod hestene galopere tilbage. Betjent O'Kelly havde hele tiden sprunget omkring for at undgå den regn af kugler som blev rettet imod ham, og var kun blevet ramt i skoen. Men ikke en eneste kugle blev affyret mod dr. Stewart da han stod stille og holdt hestene, som et let mål for Vældige Stemmes dødbringende våben. Doktoren mener at grunden er den, at Vældige Stemme kendte ham godt.

»Han kunne hurtigt have gjort det af med mig hvis han havde villet,« sagde dr. Stewart til mig, »men han vidste at jeg kun var der som læge, og han var fair nok til ikke at skyde på mig.«

Lørdag aften var kanonerne kørt i stilling – en nipunding og en syvpunding – og klokken seks blev de første granater sendt drønende ind i krattet.

Det andet skud nåede omtrentligt målet, og det næste slog lige ned på det sted, hvor flygtningene havde forskanset sig.

Den tunge bragen af eksploderende granater varede ved i nogen tid. Da den til sidst hørte op, og alle de tusinde betjente og frivillige stod åndeløst spændte på hvad der var sket med flygtningene, lød der en stemme inde fra krattet. Det var Vældige Stemme. Han råbte:

»I har gjort det godt, men I må gøre det endnu bedre.«

Mørket lagde sig hurtigt over egnen, og en stilhed ligeså knugende som den hvinende torden fra granaterne kort før, borede sig lige ind i sjælen på de belejrende tropper. »Man kunne høre hinanden trække vejret,« har en af dem fortalt mig. Ved siden af tanken på deres egne døde kammerater, kom den sørgmodige bevidsthed om at morgendagen ville betyde den endelige udslettelse af de to mænd dernede i krattet, som hverken havde fået føde, vand eller søvn i de sidste tre dage. Hvadenten de havde ret eller uret, havde de vist, at de besad egenskaber som alle modige mænd måtte beundre.

En af dem betroede mig endog, at han inderst inde håbede indianerne ville undslippe om natten og at man aldrig ville høre noget til dem mere.

Ingen vil nogensinde få at vide hvad Vældige Stemme følte og tænkte i denne uhyggelige, sorte stilhed.

Natten gik, kun afbrudt af et enkelt mystisk riffelskud som slog hatten af hovedet på en af vagterne mens han var ved at tænde sin pibe. Det mærkelige var, at skuddet ikke kom fra trætykningen, – dette vil senere blive forklaret.

Ved midnatstid begyndte en flok prærieulve, som liglugten havde lokket til, at istemme en klagende hylen, og deres »jip, jip, jip, huu-u« forøgede kun uhyggen.

Så lød der en anden lyd fra den modsatte høj, – højen som lå lige bag ved det sted hvor indianerne lå. »Hej-hee, hej-hee, hej-jo, hee-jo.« Det var Vældige Stemmes rynkede, gamle moder som sang sønnens dødssang.

»Jeg ville ind i tykningen og tage min søn i mine arme og beskytte ham,« fortalte hun mig, mens hun med armene gjorde en moderlig omfavnende bevægelse. Atter og atter havde hun forsøgt at snige sig ind i lunden under de fire døgns belejring, men hver gang blev hun standset af politifolkene.

»De sagde til mig,« fortalte hun, »du må ikke gå dér ind, vi vil nødig være tvunget til at dræbe en kvinde.«

»Jeg var meget svag den nat,« fortsatte hun. »Jeg havde ikke fået noget at spise i tre dage, og havde ikke sovet. Jeg ville ikke spise så længe min søn sultede.«

Lidt efter gjaldede et dybttonende ekko af den gamle kvindes sang ud fra krattet, det var Vældige Stemme som svarede på moderens dødssang til ham. Det var sidste gang man hørte hans stemme. . . .

Klokken seks om morgenen begyndte de store kanoner at udspy deres ødelæggende regn af bly og jern i dødelig alvor. Det var klart at intet levende væsen ret længe kunne klare sig under deres vedholdende hamren.

Ved middagstid holdt bombardementet op. Ved ettiden besluttede nogle frivillige under anførsel af James McKay (nu overretsdommer i Saskatchewan) og William Drain at foretage fremstød mod lunden. Der var blevet forbudt politiet selv at foretage flere fremstød, på grund af deres hårde tab.

Ved det første fremstød kunne de frivillige ikke lokalisere indianernes skjulested. De havde unægtelig skjult sig godt under deres grene. Men ved det andet fremstød nåede de frem til deres dækningsgrav.

Her i den overdækkede grav lå Vældige Stemmes døde legeme. Hans fætter Vandrer-op-i-himlen lå ved siden af i hullet, såret men endnu levende.

Gamle Henry Smith, en halvblods som bragte Vældige Stemmes lig til moderens telt, som han havde lovet hende, fortalte at en af politimændene gik hen til hullet og sendte den sårede dreng en kugle gennem hovedet. Det har måske været af sikkerhedsgrunde, men nogle af de andre politimænd blev vrede over denne forhastede handling, og een af dem sagde højt: »En mand der kan gøre sådan har ikke noget hjerte, og skulle selv have en kugle.«

Vældige Stemme var ramt syv steder, men det der havde dræbt ham var en granatstump, som havde revet hans pande op. I bunden af dækningsgraven var der to huller så dybe som en mands arm, som flygtningene havde gravet for at få vand. Barken på træerne rundt om var flået af og spist.

Ligene af betjent Kerr og postmester Ernest Grundy lå tre meter fra hullet. Vældige Stemmes svoger, Topean, der var blevet

dræbt i den første dags kamp, lå i udkanten af krattet en snes meter fra hullet.

Den overraskende kendsgerning at Vældige Stemme havde været helt ude af lunden lørdag nat, og var sluppet forbi vagterne ud til et punkt der lå hundrede meter bag politiets stillinger, kom frem for dagens lys da man fandt en af hans blodige mokkasiner helt herude. En primitiv krykke som han havde lavet for at støtte sin knuste ankel, blev også fundet der hvor han havde ladet den ligge på tilbagevejen. Hvorfor han gik bort og kom tilbage, vil ingen nogensinde få at vide.

Men denne overraskende opdagelse forklarede det mystiske skud som havde slået hatten af på en af de frivillige under den uhyggelige våbenpavse lørdag nat.

På et træ nærved det sted hvor ligene af de tre politifolk lå, var der med en kniv skåret nogle mærkelige tegn ind i barken. Da der blev tilkaldt en tolk for at undersøge dem, fandt man ud af at det var en sætning skrevet på Kri. Den lød:

»Her faldt tre tapre krigere.«

Vældige Stemme var før han blev dræbt kravlet bort fra hullet og havde skåret denne gravskrift over sine tre sidste ofre. Det var en storsindet hyldest til de tre døde politimænds mod.

Dette træ står endnu idag på stedet som et mindesmærke over de nordamerikanske indianeres sidste kamp mod den hvide mand.

Vældige Stemme blev opkaldt efter sin bedstefader, høvding Een Pil. Da han var lille kaldte høvding Een Pil ham *Gitchie-Manito-Wajo* – Vældige Stemme –, fordi hans stemme var så kraftig og dyb, og lød ligesom den Store Ånds.

For ikke længe siden tog jeg på en tur med min adoptivmoder Plettet Kalv ud til Vældige Stemmes Lund, for at hun kunne se hullet hvor hendes søn blev dræbt. Skønt hun var lige ved udkanten af krattet da han blev dræbt, og hele sit liv havde boet en halv snes kilometer derfra, havde hun aldrig tidligere i sit liv set hullet. Hun sagde lige før vi tog afsted:

»Jeg har aldrig brudt mig om at se hullet, men jeg tror jeg vil lade dig følge mig derud idag.« Vi gik hele vejen fra hendes lejr, ti kilometer.

Sammen med os var den gamle halvblodsindianer Henry Smith, som havde båret Vældige Stemmes lig tilbage til hans moders tipi; og ligeledes den unge Vældige Stemme, søn af den fredløse indianer, og født i ødemarken under de to års landflygtighed. Nu var han en høj, kraftig ung mand på otteogtyve år. Og ved siden af ham gik hans moder, som stadig så ung og køn ud, skønt hendes mand var skudt for næsten otteogtyve år siden. Så var der Prosper, Vældige Stemmes broder, en kæmpehøj indianer der målte knap to meter i mokkasiner, – typen på den høje Nord-Vestindianer.

Da vi nåede krattet, en bevoksning der strakte sig over knap en kilometer af det bakkede, åbne prærieland, havde vi lidt besvær med at finde hullet. Og skønt Vældige Stemmes moder aldrig havde set det selv, syntes hun at vide mere om det end nogen af os andre. Det var hende der til sidst fandt retningen ved at stå på en lav høj bag bevoksningen og derfra udpege for os hvor vi skulle gå ind i buskadset; så kom hun ind bagefter os. Da vi fandt hullet gik hun ikke derhen, men blev stående noget borte.

Dér var hullet, omtrent på størrelse med et badekar; rundt omkring var træer revet om af granatild, – bark som Vældige Stemme havde spist manglede endnu på nogle af stammerne, – en lav bevoksning var begyndt at skyde op nede i hullet, og det berømte træ stod der endnu med sin tavse indskrift: Her døde tre tapre krigere.

Ingen af os sagde noget, vi gik bare rundt fra sted til sted, så på dette og hint hver med sine egne tanker.

Det var en smuk, klar sommerdag. I den fredelige stilhed, som kun blev afbrudt nu og da af en ulvehunds korte, barske gøen et sted i det fjerne, var det vanskeligt for os at forstå at dette smukke, idylliske landskab engang havde genlydt af tordenen fra Nord-Vestopstanden og fra den kanon som udslettede Vældige Stemme.

Jeg stod ved graven og så tankefuldt udover det brede lavland som strakte sig foran mig, over mod højdedraget hvor kanonerne havde været opstillet. Så vendte jeg mig om og så op ad den

stejle bjergskråning mod vest, hvor lunden ligger. Jeg kunne se stedet en hundrede meter længere oppe hvor den gamle moder havde stået og råbt og sunget til sønnen i de fire dage og nætter belejringen varede.

Dette fik mig til at se over mod den prægtige gamle kone, for at se hvilket indtryk det gjorde på hende at gense dette sted for første gang siden den tragiske morgen den 28. maj 1897, da hun blev båret svag og afkræftet bort.

Jeg skal aldrig glemme det gribende syn der mødte mine øjne. Med et sovende barnebarn på ryggen, stod hun et lille stykke fra hullet og tørrede tårerne bort fra øjnene med hjørnet af et højrødt og gult sjal. Hun så ikke en eneste gang hen på hullet, og kom det ikke nærmere end en tre–fire meter. Hun stod bare der, med ansigtet bøjet let til siden og så ned mod jorden, mens hun med den ene hånd tørrede øjnene, og den anden fortabt knækkede smågrene af den røde pilebusk som nåede hende til livet. Hun bøjede hovedet som om hun skammede sig over at hun ikke kunne beherske sine følelser.

En storartet kvinde og en elskelig personlighed, hvis navn jeg med stolthed har båret siden hun for mange år siden gjorde mig til sin søn. Og jeg har ikke noget højere ønske end at jeg i det liv jeg lever blandt de hvide, aldrig må gøre noget som bringer skam over dette navn – Plettet Kalv.

VANDRINGEN ENDT

Under hele episoden med Vældige Stemme var der stadig kommet sendebud fra andre stammer for at føre hemmelige forhandlinger med høvdingen. Nogle af stammerne ville gøre oprør og drive den hvide mand bort fra prærien. Disse sendebud bad høvdingen rejse til et bestemt sted og mødes med de andre stammer til et hemmeligt krigsråd. Et af disse rådslagninger blev afholdt. Dette er almindelig kendt hos Assiniboinerne og Nordsortefødderne, men har aldrig været kendt eller omtalt af den hvide mand. Og siden nogle af hovedpersonerne endnu lever, vil jeg undlade at berette mere derom. Men engang, når disse gamle krigere er borte, vil jeg nedskrive beretningen for at den kan gå over i historien. Det vil forbavse mange at erfare at Nord-Vestlandet kun var et hårsbred fra et blodbad som ville have været det frygteligste i Amerikas historie.

Men det var Niokskatos, overhøvding over alle Sortefødder, hvis indflydelse fik de andre høvdinge til at nedlægge våbnene og lade Vældige Stemmes kamp være den sidste.

Vor tid som den vidtstrakte præries frit vandrende folk var forbi. Få år senere gik vi drenge i missionsskoler og lærte A B C og hvordan vi skulle arbejde med vore hænder. Hvor vi skammede os over at skulle arbejde som kvinder, når vi havde tænkt os at vi skulle blive krigere og jægere ligesom vore forfædre. Dette håndværk ydmygede os i den grad, at vi lagde arbejdet fra os når vi så nogle af vore gamle krigere komme forbi skolen, og først begyndte igen når de var gået videre.

Jeg plejede om aftenen på mit værelse at ligge og tænke på gamle dage da der var bison og masser af dyr allevegne. . . . Da der var masser af gamle mænd, og det var rart at være til. . . . Så tænkte jeg på hvad min bedstefader plejede at fortælle mig

da jeg var lille. Han sagde at en dag ville den hvide mand være overalt på prærien. Jeg troede ham ikke. Han sagde at en dag ville de drive dyrene bort, de ville sætte hegn op allevegne, og indianerne måtte slå lejr på samme sted for altid. Jeg troede ham ikke. Men nu begyndte jeg at forstå, at alt hvad min bedstefader havde sagt var ved at gå i opfyldelse, – og jeg undrede mig over hans klarsyn.

Den ny dag er kommet, og den gamle tid er forbi. Nu må vi overlade det til vore gamle at sidde hen og drømme om fortidens storhed. Vor opgave er at tilpasse os efter den nye livsform som den Store Ånd har bestemt for Nordamerika. Og det vil vi gøre, idet vi altid holder os for øje det gamle Sortefodsordsprog: *Mokokit-ki-ackamimat* – Vær klog og hold ud.

INDHOLD

Lidt knussspr exlibris

100,- BL

LANGE LANSE

Sortefodsindianerhøvdingen *Lange Lanse's* erindringer giver et levende og spændende billede af indianernes liv og sæder i krig og fred.

Høvdingen *Lange Lanse* var dreng omkring århundredskiftet, da indianerne i Montana på grænsen til Canada levede deres frie liv, indtil de indvandrende hvide henviste dem til reservaterne. Skildringen af stammens nomadetilværelse, jagterne og kampene med andre stammer er spændende læsning, men beretningerne om hvorledes en indianerdreng bliver opdraget, og om hvilke idealer der anses for de højeste blandt indianere, giver denne bog en særlig stemning, der gør den læseværdig for alle, lige fra den store dreng til den ældre memoirelæser.

Kapitlet om »Store Stemme«s kamp med »rødtrøjerne« – det beredne canadiske politi – læses som en saga om indianernes endelige undergang som et frit folk.

DET DANSKE FORLAG

